BOGUPHALI CHRONICON POLONIÆ.

BOGUPHALI. II.

de armis & Domo Rosarum

Episcopi Posnaniensis

CHRONICON POLONIAE

cum Continuatione, à pag. 132. *Baßkonis Custodis Pos.*

Prodit sumptu JOSEPHI ALEXANDRI

JABŁONOWSKI

Principis S. R. J. Dapiferi M. D. Litvaniæ Capitanei Buscensis &c. &c. &c.

ex Musæo J. Z. R. R.

qui præmisit aliud Anonymi Chronicon circa Annum 1285. scriptum, ex Collectione Somersbergianâ

VARSAVIAE

Typis S. R. M. & Reipublicæ in Collegio Scholarũ Piarum

MDCCLII.

Vita BOGUPHALI II. Episc: Posnaniensis
Ex *Dlugossij* vitis Episcoporum pag: F2

Kalendis Maij Capitulares Posnanienses Capitulo Generali celebrato, Boguphalum Cantorem Posnanień: & Canonicum Cracovień: nobilem genere de Domo Rosarum eligunt concorditer: cujus electio Idib mensis Junij per Fulconem Archiepiscopum Gnesnen: fuit confirmata: & ipse Boguphalus in crastino, in Presbyterum promotus, in die verò S. Laurentij in Episcopum per Fulconem Archiepiscopum in Ecclesia Gnesnen: consecratus: qui cùm sedisset Annis X. Mensib. 6 diebus XV. Anno Domini MCC Liij; quinto Id. Februarij in villa Episcopali Solyecz moritur: & in Posnan: Ecclesia sepelitur. Vir litteratus & studiosus; pulchram bibliothecam Ecclesiæ Posnaniensi relinquens. Hic Chorum Ecclesiæ Posnanien: multas habentem ruinas demoliens novum Chorum à fundamentis fabricavit. Hic villam Kozlowo à Duce Semovito Masoviæ pro xc. Marcis argenti pro Ecclesia sua Posnanien: comparavit: quas idem Semovitus pro debitis prius Episcopo Ecclesiæ Posnanien: solvere tenebatur.

Confer hîc infra pag: 137. de obitu Boguphali: Authoris hujus Chronici.

CHRONICA POLONORUM

(Hunc librum comparavit Dux Ludwicus, Dnus Bregenſis A.D. M.CCC.LX.)

SEcundum Opinionem multorum quidam Hiſtoriographi ſeu Chronicarum Scriptores penes duo ſuam exercuere Intentionem videlicet ſecus Oſtentationem ſue litteralis ſcientie & ſecus proprie gentis ſeu commendationem, aliarumque gentium ſive Terrarum deteſtationem: Primum in gravedine ſtili connititur qua tam ſciolis quam inſciis aliquid apparere qui ſunt & non tam ſuorum quam ſuam in ſuis poſteris memoriam commendare licet nonnulla tam dictorum quam geſtarum Virtutum utilitatem videantur imitari volentibus annotaſſe: Secundum perpenditur in eo quod

ſue Gentis alii proſpera facta omni lumine declaraverunt: infortunata ſeu execranda vel ſuppreſſerunt ſilentio & que ad alterius Gentis decommendationem eſſe poterant, ſive quibusdam Verborum Velleribus obtexerunt non tanquam zelo ſed velut Odii gladio perſequi ſtuduerunt ſue vel ſuorum in hoc Invidie ſervientes.

Inſtitutum Autoris.

Propter quod de Chronicis Lechitarum ſive Polonorum ad ſolam Principum ipſorum Genealogiam pandendam Lechi autem dum fuerunt Poloni eo quod magis deceptionibus & calliditate in bellis utebantur quam Viribus ad notitiam ſimplicium quædam ſecundum eſtimationem plurimi ſive autumationem fide digna excerpere ſtudui ac ſine propria adiectione noſcere volentibus ſimplici calamo breviuſculo perorare. Unde ſciendum quod quia gens Lechitica ſive Polonica dudum ad fidem converſa tempore gentilitatis literarum ignara fuit nec aliqua Originis ſuæ primordia paginis commendare potuit- Idcirco ipſius * Chronographus ea quæ ſcripſit non ſe legiſſe dicit ſed quorundam collatione ſe didiciſſe ac ideo modo dialogico deſcripſiſſe. Memini ſiquidem, inquit, collocutionis mutuæ (a) Virorum Illuſtrium quorum tanto fidelior eſt recordatio quantum celebrior viget Autoritas:

Origo Gentis Lechiticæ ſ. Polonicæ

Diſputabant namque ambo grandævi ambo ſententiis graves de huius Reipublicæ Origine progreſſu & conſummatione: Cum unus quæſo inquit mi Care ſub quonam conceptam æſtimabimus noſtrarum Conſtitutionum Infantiam? nos enim hodierni ſumus nec ulla heſternitatis eſt in nobis cana Scientia. Ad quem alter:

* Vincent. Kadlubko, cuius & Veſtigiis Autor inſiſtit.

(a) Hæc Verba Kadlubkonis ſunt Epiſt. I. qui Viros hoſce Illuſtres, Johannem & Matthæum appellat.

ter: Scis quod in antiquis viget Sapientia & in multo Tempore Prudentia me vero in hac parte Infantulum fateor. Utrum etiam huius instaatis simplex aliqua in me sit port uncula prorsus non novi: Quod tamen veredica majorum narratione condidici non silebo.

Narrabat itaque grandis natu quidam infinitissimæ numerositatis manum in Polonia viguisse quam non dominandi ambitio non habendi vigebat Libido sed robur animositatis exercebat in occupandis Regnis aliorum ut preter magnanimitatem nihil magnum æstimarent & ideo suarum accessiones Virtutum nullis usquam terminis limitarent nec essent Virtutes si ullis dignarentur limitum ergastulis includi: ut non solum citra marinas undique rationes sed & Danomalchicas Insulas suæ coniecerint ditioni inhabitantium eas sibi clientelam vendicando Rege ipsorum Canutho in Vincula conjecto: Hi sunt Galatæ & etiam Longobardi: Fama est tunc (a) Gallos totius Regna Orbis occupasse cum quibus fœdus hoc solidum pepigere tunc scilicet Poloni ut si quid eis aut sorte aut virtute apud extraneos accidisset seu accessisset æqua utrisque contingeret partitio. Gallis itaque universa cessit Græcia usque ad Danubium: Lechitis vero usque ad Parthiam Bulgariam & Carinthiam crevit accessio ubi post multa bellorum discrimina cum Romanis Urbes occupant Præfectos constituunt & quendam nomine Graccum Principem super se creant. Sed tamen illius gentis Luxu segniter dissoluti, mulierum paulatim emolliti Lascivia, primi quidem Veneno extingvuntur, cæteri jugo Indigenarum substernuntur. Huius facti (b) Trogus Chronographus meminit dicens: Galli; i. e. Germani cum eos Patria: i. e. totus Occideus non caperet

Expeditiones Lechitarum:

(a 2) præ

(a) Hæc Vincent. Kadlubko Epist. II. (b) Kadlubko Epist. III.

præ multitudine CCCM. Virorum pugnatorum ad ſedes novas quærendas ultra Iſtrum & citra miſerunt. Ex eis Portio in Italia conſedit quæ Romam captam incendit. Alia per Strages Barbarorum penetrans in Pannonia reſedit ubi victis Pannoniis cum finitimis multa bella geſſerunt. Lechitis ex tunc nonnulli liguriæ cœperunt portionem. Igitur Graccus Jura inſtituit leges promulgat & Lechitæ per eum felicibus aucti ſucceſſibus ſtatuerunt eius prolem Regni ſucceſſione digniſſimam niſi alterum filiorum eius fratricidii fœdaſſet piaculum. Erat enim in cuiusdam ſpeluncæ antractibus monſtrum Atrocitatis immaniſſimæ quod quidam * Olophagum dicunt: Huius Voracitati accolæ ſingulis heptadibus certum armentorum numerum quaſi pro Victimis offerebant alioquin totidem humanis Capitibus aliis ab eodem monſtro plectebantur. Quam Graccus iam ſenex non ferens perniciem clam filiis accerſitis dirigit conſilium & pandit propoſitum dicens: Vos itaque ô Filii quos ad regni huius gubernacula educavi inquit ob gloriæ Triumphum in huius monſtri perniciem armari convenit. Cui illi: in TE eſt precipiendi Auctoritas in nobis autem obſequendi Voluntas. Non igitur Virium ſuarum ſed Induſtriæ innitentes ſuffragio coram Olophago armentorum corpora ſulphure & igne repleta loco ſolito ponunt. Quæ dum avidiſſime glutit Olophagus exhalantibus flammis ſuffocatur: Moxque minor Graccus non quaſi Victoria aut Regni conſortem ſed æmulum fratrem occupat ac trucidat quem quaſi Crocodillus proſequens lacrumis ab Olophago mentitur occiſum â Parente tum gratulanter tanquam Victor exceptus: Sic minor Graccus paterno ſuccedit Imperio hæres nefarius

Olophagus â Graccis occiſus:

* Kadlubko Epiſt. VI. Dlugoſſ. lib. I.

farius sed diutius fratricidio fuit sordidus quam Imperio insignis. Nam paulo post Dolo deprehenso piaculi deputatur supplicio exilii perpetuitate damnatus.

Sed ne antiqui Gracci emorerentur beneficia & ut tanti Principis superesset Insigne in scopulo i. e. antro olophagi fundata est Urbs solemnis â nomine Gracci dicta Graccovia ut per eam æterna Gracci viveret Memoria. Quam quidem â crocitatione corvorum qui eo ad cadaver monstri confluxerant Cracoviam dixerunt: Tantus vero Amor universos circa mortuum Principem devinxerat ut unicam filiam eius Virgunculam Patris Imperio subrogarent quæ Wanda dicebatur. A qua fluvius Regni centro preterfluens Wandalus dictus quæ nunc Wyzla vocatur & populus Wendali nuncupatur quo disciso pars eius Hunni dicti sunt quorum Rex fuit Atyla: Rex Wandalorum quibus multæ immixtæ fuerunt gentes tam ritu quam Lingua. De hac Wenda multa fabulosa dicuntur: Quæ quod omnia sprevit Connubia sine prolis successione decessit diuque post eam claudicavit Wandalicum Imperium.

Cracovia condita:

Wandalus fluvius:

Wenda Virgo:

Ea Tempestate famosus ille * Alexander Rex Macedonum vectigales pensiones â Lechitis exigere tentavit. Cuius Legatis ajunt: Legati tantum estis an Alexandri Regis census quæstores? qui responderunt: Et legati sumus & quæstores. Ad hæc illi: Prius, inquiunt, ergo intemerata Legatis exhibenda Religio ut magnifice susceptos magnificis veneremur Donariis: Quæstoribus deinde quæstus exsolvatur censualis. Legatorum itaque primi prius vivi excoriantur deinde cutes eorum partim Auro & partim Alga vilissima farcinantur. Quo facti hi emittunt Alexandro dicentes: Male

Legati Alexandri M.

Ad Lechitas:

* Fabulam hanc Epist. VIII. recenset Kadlubko.

Male aliis imperat qui ſibi imperare non novit. Licet inſatiabilem tuæ Voracitatis ingluviem mundus ſatiare non poſſit tuorum tamen quos miſiſti utcunque refocillamur eſuriem. Nec te lateat locum apud nos non eſſe loculis ideo preſentia tibi transmiſimus: nos non opibus ſed animi Virtute & corporis duritie cenſeri ſcias. Ad quæ commotus Alexander: Regem quendam contra ipſos dirigit cum exercitu ad eos ſtrepitus evellendos: Quo rege capto Exercitu ſuperato Alexander Pannoniorum ductu Morauiam in manu gravi pervaſit Lechiam cuncta ſolo proſternit oppida redigit in favillam Urbes & Cracoviam jubet ſale conſpergi. Omnibus itaque de Salute deſperantibus quidam Pictor multos Clypeos ad inſtar clypeorum hoſtilium format quos eum ſimilibus galeis aſtute jubet in quodam colle rupis & arboribus appendi: Quibus Alexandritæ conſpectis putantes exercitum eſſe properati in prælium illi occurrunt: Sed Pictor - - hoc colli jubens girat Alexandritas occulte: quibus nil invenientibus ſed quaſi fugientes inſequentibus Lechitæ admiſcentur tanquam ſui: Et ſic per contentionem inteſtinam ſuſcitant ſtragem pervalidam ita ut tota exercitus Alexandri ſuccumberet fortitudo. Deinde Lechitis contra caſtra hoſtium revertentibus occurrit illis Alexander tanquam ſuis victorioſe revertentibus: ſed dolo deprehenſo vix cum paucis evaſit. Et ergo * liber Epiſtolarum Alexandri ducentas pene continens Epiſtolas in quarum una ſcribit Magiſtro ſuo Ariſtoteli ſic inquiens: Ne de noſtro Statu Te ſemper dubia ſuſpendat hæſitatio noveris

Lechitarum de Alexandro M. Victoria:

* Kadlubko hæc Epiſt. IX Dlugoſ. lib. I. hæc tacuit: imo Math. de Michovia lib. I. cap: VII. hanc Victoriam à Polonis partam ingenue inter fabulas refert: quod & probat Cromerus lib II & Victoriam hanc non de Alexandro M. ſed de Moravis partam arbitratur.

veris nos apud Lechitas peramplissime prosperari: est Urbs famosa Lechitarum septentrionali Pannoniæ lateri coniuncta quam Carenthas dicunt i. e. Gracoviam plus Viribus quam opibus plus arte quam situ munutissima. De hac & contiguis pro Voto triumphavimus: In Epistola vero quam rescribit Aristoteles sic habetur: Fama est de Carenthis Lechitarum te cum tuis triumphasse sed huius gloria triumphi utinam tuis titulis nunquam accessisset. Ex quo enim Tributum Ignominiæ tuorum infusum est intestinis: ex quo Lechitas expertus es Argyraspidas Tui Rutilantia Solis apud multos deferbuit. Imo tui visum est mutasse Diadema Imperii: ex hoc jam prima Corinthus clausit ab Alexandro portas & nuncios ejus cruci affixerunt. Tandem ille tam saluberrimæ Magister Artis patriæ quam salvaverat Princeps constituitur dictusque est Listig i. e. astutus eo quod Astutia plures hostium interfecerit quam Viribus.

Quo mortuo fuit & alius Listig sed alio pacto sic nuncupatus: Orbata siquidem terra de successione singulis primorum contendentibus seditionis subruitur Tempestate. Tandem nimiam suorum stragem duobus simplicioribus de Vulgo eligendi principem defecerunt arbitrium: Qui habita secum deliberatione ut nulla parte consentire videantur sic arbitrantur dicentes: Eligatur studium figatur meta & cujus Equus maculis distinctus primus omnium metam contigerit princeps habeatur. Stat fixa sententia sed pro quærendis Equis maculosis dies prorogatur. Et dum medio Tempore quidam illorum ad hoc opus se quotidie exercitarent unus ipsorum versuta nisus astucia omnem studii planiciem clavis ferreis conserit exigonis modicam intercapedinem pro semita sibi deputans seu denotans.

Lesko II. Dux Poloniæ;

* Sed

* Sed dolus non latuit: Duo enim Juvenes fortuna tenues conditione humiles de pedum celeritate altercantes pignoribus ſe obligant ut victus vincentem non niſi principis nomine audeat appellare. Et ſic jocantes: Decet, inquiunt, pro noſtra Corona Victoriæ non niſi in ſtadio Regii certaminis exerceri. Qui dum plantas in exigonis oſſetenus vulneraſſent, inſidias repertas prorſus diſſimulant ſemitam quam callide deprehenderunt alias exigoris ſublatas conſpergunt & inde redeuntes ſinguli pro ſe ſecum tacite cogitantes. Poſtera die cum omnis curſu ad ſpectaculum conveniſſent & omnis ſimul conniterent unus predictorum Curſorum qui equi ſui calcem integro fieri munierat ſubtegumine prior recte pertingit tramite. Alter vero per alia ſuſpiria ſive longa non ſive diſtantiam ridiculoſo conclamamine transverſo raptus curſo girando ſecundus ad metam pervenit. Alii vero exigonorum vulneribus proſtrati indignantes primi equum conſiderunt bataque intuentes doli ingratiam putantes perimunt: Alium qui riticuloſe fuerat Regem proclamant omine infauſto. Huicque cum tantum ineſſet animoſitatis Studium ut in propria perſona plerisque hoſtium indiceret certamina à quibus non ſolum Vitas imo & regna plerumque extorſit. Cum hoſtis defuit contra ſuos dimicatores primum commiſit: qui cum etiam ſummæ liberalitatis & temperantiæ cibo & in potu in ſe & ſuis maxime qui in regali faſtu humilitatis ita ut non Throno ſed ſcabello ſe inſideret ſuis plurimum carus obiit. Hic etiam ſuper regali veſtimenta ſemper ſuæ paupertatis ſuperinduebatur veſtibus.

Leſko III. Dux Poloniæ: Cujus Filius item Liſtig III. Patri ſuccedens non tam Patris Imperio quam patris multa adjecit Virtutibus

* Kadlubko Ep. XII. Dlugoſſ. lib. I.

bus qui Julium Cæſarem tribus fudit Præliis &|Craſſum apud Parthos cum ſuis delevit. Tandem Julii * Sororem ducens affinitate bella compeſcuit quæ Julia dicebatur: Huic ſuper Jure dotis Bavariam maritus vero ratione nuptiarum Surbienſem tradidit Provinciam. Unde Romani contra Julium indignati ſunt quod æquales feciſſet eos qui eis ſubeſſe debuerant cumque Julia duas fundaſſet Urbes unam nomine fratris Julii quæ dicitur Lubus: aliam nomine ſuo quæ nunc Lublin vocatur. Julius Bavariam recepit propter quod Liſtig Sororem ejus repudiavit juvene filio ſecum retento cui nomen Pompilio. Pellex autem ejus quæ præſentem æmulata etiam fuerat Regionem loco Regine ſuccedit & in Odium prædictarum Urbium nomina immutavit: Ex hac & aliis Concubinis Liſtig filios XX. ſuſcepit quibus totidem aſſignavit Principatus alios Duces alios Marchiones alios Comites conſtituens: Pompilium vero Regem omnium ſtatuit.

Pompilius I. Dux Poloniæ:

Hunc poſt Obitum Patris fratres tanto Affectu coluere ut poſt mortem eius & parvulum filium ejus Pompilium paterno Nomini & regno preficerent. Hic poſtmodum Conſilium Veneficæ Conjugis ſuæ eosdem Patruos ſuos intoxicavit mala pro bonis reſtituens: Hic ſe infirmum ſimulans Patruos tanquam ad ſuas exequias convocat: Quibus deoſculatis poſt multas eorum lacrumas potum ſibi dari petiit & quaſi ultimo Amoris Indicio totum ebibit eos ad ſimilia adorans. Quibus illa vilis mulier propinans cuilibet Calicem venenati Potus obtulit: quo bibito Rex tanquam pauſativos eos exire jubet qui veneno infecti tanquam ebrii foras alii cadendo alii volutando proſiliunt: quorum funeribus ille etiam Tyrannus ſepulturam prohibuit probans ſceleſti

Pompilius II. Dux Poloniæ:

Qui patruis Veneno interemtis:

(b) leſti

* Easdem Fabulas Kadlubko habet Ep. XVI.

lesti extinctus ultionem qui Amicum qui nepotem qui Regem hesternis Exequiis Lacrymarum vivum sepelire interderint. Sic Patriæ Sideribus extinctis omne Lechitarum Decus contabuit & Pompilius per omnia vilis ultimus in prælio primus in fuga semper fuit: Hunc ultio divina sic insecuta est quod ex cadaveribus fratrum mures ebullientes eum trans ignem trans flumina trans Paludes trans lacus insectati sunt donec cum Uxore & duobus filiis in Cruswiciensi Insula eum amarissimis Morsibus corroserunt & vacavit principatus multo Tempore.

à muribus eum Uxore & liberis devoratur:

Radice Pompilii stirpitus exscissa nova Principum orta est Successio quorum Celsitudo tanto crevit sublimior quanto stirps creditur fuisse depressior. Fuit enim quidam pauperculus Cohosfiscionis filius nomine POEAZT, cuius Uxor dicitur Ripiza, ambo natura infimi, ambo rebus exigui, æstimatione nulli qui filium genuerunt quem ZEMOVIT nuncuparunt: Quibus propter hospitalitatis pietatem dicitur hic filius natus; qui cum adolevit strenuitatem induit parentatur Virtutibus: Hic suis suffultus meritis prius Magister efficitur Militum tandem principali fungitur Majestate & non eas solum quas Pompiliana Ignavia deseruerat nationes revocavit sed & alias suo conjecit Imperio quibus Decanos, Quinquagenarios, Centuriones, Collegiatos, Tribunos, Chiliarchas & Magistros militum urbium prefectos Præsides omnesque Potestates instituit: Huic Zemovito successit Filius eius Listig: Listiconi vero filius ejus Zemomizl: Horum utrumque animi Generositas, Robur corporis felices ad omnia successus adeo reddidere insignes ut omnium suorum Prædecessorum excelsæ Virtutes suis antecesserint Virtutibus. De Zemomyslone famosus ille MESCO cœcus generatus

PIASTUS Dux Poloniæ:

ZEMOVITUS Dux Poloniæ:

LESCO:

ZEMOMISLAUS:

MESCO cæcus natus:

tus qui septennio cœcus educatur: Quibus finitis Visu recepto ætatem vicit Industria. Qui dum procaretur Dobrancam Filiam Ducis Boëmiæ illa consensum præbere noluit quousque repudiaret septem pellices quibus vicissim commiscebatur & Christianam fidem suscipiens baptizaretur.

CHRISTO nomen dat;

Primus itaque Polonorum Princeps & Rex MESCO Baptismi gratiam suscepit An. Dñi DCCCCLXVI. tempore Ottonis primi Imperatoris & dictus est Mesico i. e. Turbatio quia in eius ortu propter Cœcitatem ejus turbati sunt parentes illius vel potius in Illuminatione ejus in fide Catholica turbati sunt hostes animarum videlicet Diaboli: Iste MESICO Ottonem Imper. III. qui dictus est Rufus seu Miracula Mundi: cum exercitu ad se venientem honorifice illi occurrens cum magna gloria & triduano Convivio adeo decenter pertractavit quod Imperator liberalitate illius delectatus eum intra prandium in mensa residens coronavit suo Diademate & sic Imperii feudalem fecit. Iste MESICO Episcopatus Poloniæ instituit & dotavit quorum prior fuit Poznani qui locus ideo sic dictus qui ibi se recognovit ipse Imperii feudalem. Alias sic dicitur & legi in aliqua Chronica quod Polonia in Poznania primo fidem recepit unde dicitur Poznan quasi se recognoscens fidelem. (a) Anno autem Domini 1001. MESICO I. Rex Polon. Christianus obiit.

Ab OTTONE III. Imper. REX dicitur;

obiit an. 1001

Huic successit Filius ejus BOLESLAUS I. qui dictus est Traba: i. e. mirabilis vel bibulus qui dicitur sic Tragbir. Iste post multa prælia quæ contra Pannonios Ruthenos Geras i. e. Lithuanos Pomeranos Danos

BOLESLAVS I. REX Poloniæ;

(a) Dlugossus lib. I. an. habet 999. & filium ejus BOLEZLAUM an. 1001. ab OTTONE III. Imp. primum Polon. Regem constitutum fuisse affirmat.

Bohemos & Saxones ab Imper. Henrico II. secundo Coronam accepit: & filio suo (a) MESICONI II. Sororem Ottonis III. in conjugium copulavit Juditam

Ejus laudes: nomine. Hic primus sedem Ducalem Pragæ constituit & Ecclesiam ibi in Monte ædificavit & Ruzciam usque Kiow pervasit & ibi signum victorialis gladii in porta quæ dicitur aurea dereliquit deflorata prius filia Regis Ruzciæ quam ipsius Conjugio negaverat. Deinde ducens filiam Regis Ungariæ sedem Regni in Cracovia constituit in medio Terminorum obtentorum: Antea fuit in Gnezna postea in Poznani, ejus termini fue-

Moritur an. 1025. runt ab oriente Rive: ab occidente Sals flumina, in quo defixit palum ferreum, à meridie Danubius, ab Aquilone Mare Oceanum sicque Anno Domini MXXV. obiit.

MESICO II. REX Poloniæ obiit 1034. Cui sucessit filius ejus MESICO II. qui nunquam aliena invadere voluit sed proprios Terminos studiose servavit: non sine prælio tamen mortuus est. Interim Proceres Polonorum pro Regni Gubernaculo invicem diffidentes pene totum Regnum cladibus & spoliis subruunt & quique summorum eos persuadentes & in

Interregnum. Clientelam redientes limites pristinos repetunt. Tandem ex necessitate Periculi Dominum suum requirunt & Monachum factum tum sibi ab Henrico II. Imperat. restitui postulant. Quem cum professum & ad sacros Or-

CASIMIRUS. dines promotum eis dare non possit tum ipsos nuncios

suos

(a) Dlugossus hæc curatius ad an. 1013. exposuit: „Miecislaum filium „suum BOLESLAUS REX & Virginem RIXAM neptem Impe„ratoris Ottonis eidem dudum desponsatam videns ad annos nu„biles pervenisse solemni curia apud Gnesnam indicta vicinis Prin„cipibus Proceribus & Satrapis Primisque Poloniæ congregatis & „accersitis nuptias suo filio unico præfato Mieclao celebrat & Vir„ginem Rixam illi conjungit quæ hactenus in Regia à Matre „Mieclai JUDITHA juxta ac filia materna charitate fovebatur.

ſuos ad ipſum Clementem II. direxit qui prius Episcopus Bambergenſis Suidgerus dicebatur coram quo propoſitis Terræ Periculis circumquaque & novellam fidei plantationem Dominum ſuum obtinuerunt & reduxerunt tali pacto ut videlicet habitum non mutaret ſed uxore ducta hæredem Terræ generaret & ut ipſi Poloni Dominum ſuum in tonſura & in Amplitudine veſtium imitantes ſemper â Dominica Septuageſimæ usque in Paſcha ab Eſu Carnium abſtinerent & ut ſingulis annis de ſingulis familiis unum denarium cum impreſſione Capitis S. Johannis vel duas Menſuras Avenæ darent S. Petro Romæ pro lumine. Sicque Cazimirus Monachus ab Henrico Imp. pie coronatus cum matre reverſus duxit Uxorem nomine Dobrogenam & genuit ex ea duos filios Boleſlaum ſecundum Wladiſlaum primum & Clauſtrum ſui Ordinis in monte Tmez ſibi & matri & conjugi juxta Cracoviam conſtruxit vocatis & fratribus ex conventu de Leodio & omnibus Regalibus poſſeſſionibus ad Cracoviæ Provinciam pertinentibus dotavit propter poſſeſſiones officialium Regni. Tandem per multa bella Terminos priſtinos obtinens maxime contra quendam Maslaum ex ignobili Proſapia qui Ducem Mazoviorum ſe fecerat quem binis præliis cum multitudine Danorum maritimorum, Getarum, Ruthenorum ac Mazoviorum proſtravit qui inde ad Getas confugiens licet Princeps illorum factus ipſorum ſtrage alto patibulo ab ipſis ſuſpenditur: Et ſic Cazimirus Monachus anno Domini MLVIII. defunctus eſt.

ex Monacho REX Poloniæ

Eius laudes:

Defunctus an. 1058.

Cui ſucceſſit filius illius BOLESLAUS II. qui cum vivente adhuc Patre probus ac liberalis exiſteret mortuo Patre omni in Circuitu Regna pervaſit præliis. Et cum apud Getas Ruthenos & Ungaros aliquot annorum moram tunc hæret Uxores nobilium & infortunii mino-

BOLESLAVS II. REX Poloniæ:

minoribus ac longa exſpectatione timentes terram rapi ab hoſtibus permiſerunt & propriis ſervis nupſerunt ne poſteritate - - - - Quo audito Boleſlaus cum furore revertitur, Munitiones capit, ſervos perimit & Uxores â menſa Maritorum & â Thoro prohibet & nobiliores occiſis parvulis nuper natis â ſervis catulos lactare compellit & flagitioſus cum Equa contra naturam effectus S. Staniſlaum Antiſtitem Cracoviæ ſe ob ſcelera objurgantem & tandem excommunicantem propria manu ad Altare intra Miſſarum ſolemnia sacra in die S. Michaelis in Capella trans Wislam gladio in fruſta concidens perimit Anno Dni MXXXIX. tempore Gregorii Papæ VII. Sicque omnibus odioſus effectus in Ungariam ad S. Wladiſlaum Regem quem prius pedeſter curſu obviantem contempſerat confugit multa mentiens de Sancto Præſule quem trucidaverat crimina impingens ubi inuadito correptus languore miſer miſere interiit. Sed & unicus filius eius Meſico in ipſo Juventutis flore veneno emarcuit anno Domini (a) - - - -

S. Staniſlaum trucidat: Obiit Exul:

WLADISLAVS Dux Poloniæ.

Poſt hunc itaque regnavit frater illius minor Caſimirides Wladiſlaus non minus ſtrenuitate militiæ Illuſtris quam devotione Religionis inſignis. Hic Eccleſiis Poloniæ ob mortem S. Staniſlai omnem libertatem dedit de humanâ nil æſtimatum eſt defuiſſe felicitate triſtabatur: ſed tandem inſtigante Francone Epiſcopo in Prouincia ad Abbatem & Conventum S. Galli imaginem auream Infantuli cum aliis Xeniis i. e. donis â longinquis partibus ac precibus transmiſit rogans ut â Domino & Sancto Ægidio ſibi prolis fœcunditatem impetrarent. Quod triduano jejunio & multis precum celebratis ſolemniis factum eſt & tertius tunc naſci-

(a) Dlugoſſ. lib. IV. an. habet 1089.

nascitur Boleslaus cuius ex partu languore Mater defuncta est. Fuit gaudium mœrore temperatum & mœror dulcore nati filii interceptus. Sed ne Patri diu molesta esset jugalis Viduitas Regis Ungariæ Salomonis relictæ Henrici III. Imp. Sorori conjugatur: item Juditæ: de qua tantum tres filias suscepit. Nec Judita multa donaria Ecclesiis contulit: Habuit autem iste Wladislaus filium ex concubina qui ob odium in suam novercam in desertis educatus dictus est Zbigneus Hic de consilio profugarum ex consensu Episcopi Magni Wratislaviensis dum Setech Princeps Exercitus nimiæ tenacitatis Avaritia salaria militum accepta à Rege sibi reservaret convocato Exercitu Regis Ungariæ sui nomine sive Zbignei, Moravis quoque Bohemis Regnum Patris decrepiti ac fratris tenelli pervasit. Sed Pater astute Infirmitatem assimulans cum filio ad se vocato pacificatur & constructione convivalis lætitiæ omnes Wratislavienses sibi reconciliat: Unde filius grassantius in Patrem consurgens de Wratislavia fugiens in Crusviciam se recepit & Pomeranorum non paterna congregans subsidia cum Patre congreditur & captus carceri mancipatus ut lacubus & fluminibus repletis multo post Tempore nec Piscibus ibi uti ausus fuerit. Tandem Zbigneo de Carcere misso Setech timens juvenem Boleslaum adhærens Sbigneo cum fratre reconciliato discordiæ malum suscitat. Unde exilio propulsus fuit Sethec Patre cum filiis reconciliatis: Pater vero Sbigneo contulit Provinciam Glogoviæ & mortuus est.

Eius Coniuge & Liberi:

Cui dum filius ejus Boleslaus successit qui dictus est curvus frater ejus Sbigneus quatuor vicibus contra ipsum multiplicem omnium vicinorum exercitum induxit & maxime Bohemorum per quos Slesia tunc temporis

BOLESLAUS III. DUX Poloniæ.

poris sæpius vastata fuit: Zbigneo in habitu simulato utrorumque castra ut Boleslaum traderent frequentante. Unde adversus illum dum quadam Vice hostes advocaverat ante currus deprehensus fuisset: Ille vero causa custodiæ se nocte castra exisse assereret & visis hostibus eos nunciare festinaret quidam Magnatum adversus eum consurgens quærimonias detulit & Regem pro Judicio interpellavit. Cum quo dum multis legibus contendisset tandem pugnæ probatione eum superavit & sic perpetuo exilio damnatur & Victori totum territorium quod Ponecz dicitur cum omni Jure principali libere donatur & locus judicii ac pugna â re nomen suscepit scilicet Sandueli. Igitur dum Imperator Henricus IV. cum exercitu Ungariam ingressus fuisset Boleslaus rogatu Regis Ungariæ Moraviam & Bohemiam quæ jam ad Imperium devolutæ erant invadens Imperatorem redire compellit: Unde Imperator omne robur suum contra Boleslaum excitans Poloniam intravit & commitens prælium Boleslaum cœpit. Quem cum secum reducere vellet ille multum pecuniam se daturum spondet & Termino obtento tanquam pro Thesauro mittit pro adjutorio in omnes Getarum Ruthenorum & Ungarorum provincias. Hostes in nocte in curribus adducti & in medio castrorum positi cum Duce suo Imperatorem rapiunt & in Colnberc castrum maritimum deducunt ubi detento per - - menses Libertatem pristinam ab eo extorquens quia ipsum ad servitium coquinæ ignominiose copulerat insuper filio suo primogenito Wladislao filiam ejus Christianam nomine ob perpetuæ pacis ac Amicitiæ robur matrimonialiter obtinet & sic Imperatorem usque ad proprios Terminos conducens dimittit. Hinc Boleslao cum in Regem coronari deberet Angelus coronam de capite illi-

Silesia à Bohemis pervastata

Quinque BOLEZLAO Filij.

illius rapuit ac Regi Ungariæ Michaeli impoſuit. Iſte Boleſl: quinque filios habuit: Wladiſl: Boleſl: Meſiconē Henricum & Caſimirum. Quatuor ergo primis decedens Pater terram dimiſit: Seniori Sleſiam & ad præcavendum aliis Cracoviam diſponit & poſt illum Seniori ſemper Ducum Cracoviæ Gubernacula conſignat. Sicque anno Domini MCXXXIX. defunctus eſt.

BOLEZLAVS an. 1139. defunctus:

Non prætereundum ut ajunt Cracovitæ Imperator Henricus perpeſſæ Injuriæ non immemor primo Bitom & Glogoviam oppugnat deinde in campeſtribus Wratiſlaviæ Boleſlaum capit Inducias dandis - - - in loco qui dicitur Pſicpole i. e. Campus Canum Tentoria caſtrorum figit ubi dum per deceptionem captus fuiſſet & multi ſuorum corruiſſent Poloni odium occiſorum ibi & caſtrorum loco nomen premiſſum indiderunt: Theutonicos Canes appellantes. Iſte Boleſlaus cum omnibus tum finitimis ultra omnes Prædeceſſores ſuos inexplicabilia geſſit prælia nec omnibus ſuis diebus quievit amplius: Cumque filiis Poſſeſſionem divideret ut prædictum eſt Seniori ſcilicet Wladiſlao Sleſiam, Henrico Sandomeriam, Meſconi Gneſnam & Pomeraniam Boleſlao Cracoviam & Maſoviam deputavit. Juniori vero Caſimiro nihil delegavit quaſi prophetizans quod majora ſibi deberent: Boleſlao autem curvo defuncto Wladiſlaus primogenitus ejus Monarchiam tenuit.

De Prælio Ejus cum HENRICO V. Imp. an. 1109. ad Hundsfeldam geſto:

WLADISLAVS Primogenitus Ejus DVX SILESIAE ET CRACOVIAE:

Qui cū quodā tempore hyemali Venationi deditus eſſet quidam major natu & principi proximior Petrus Wlaſtides ſecum perrexerat. Iſte Petrus tempore Boleſlai Curvi Regem Ruzciæ in dolo adierat & cum illo commeſſans cœperat eum & vinctum Boleſlao adduxit. Et cum ille ſe pecunia liberaſſet ſimili dolo per quendam

De Petro Vlaſt:

 Panoni-

Panoniorum Rilersia Urbem delevit cum magna strage Polonorum ac captivitate. Propter quod idem Petrus injuncta sibi pecunia Cænobia & septuaginta lapideas construxit Ecclesias. Qui ut prædictum est cum Principe novo ingruente nocte solus in Venatione remansisset aliis nescio quo casu aberrantibus ipse de Venatione Assaturam Igni apposuit & cum Principe suo sine Vino convivavit: Illis pro Vino nivem congestam in globum sugentibus princeps quasi jocando ait: Ecce quale Principis Convivium! forte commodis Uxor tua cum Abbate tuo nunc convivatur. Petrus pro Joco licet non jocose regerit hic se solum cum solo sciens sic respondit: Uxor mea pro se ait cum Abbate meo sicut & tua cum milite Theotonico te absente suo Amasio. Quæ Verba Principis licet graviter recepe-rit cum joco pertransiit & domum rediens cum causam turbulenti Animi ejus Conjux Blanditiis extorsisset Insidias Petro parans eum exoculari fecit. Quod factum in eius ac mariti exterminium redundavit: siquidem tota Polonia adversus Wladislaum armatur cum fratribus quos trino Prælio fudit ita ut nil præter solum Oppidum Posnan haberet. Quod cum vallassent & insidias non precaveret inter Prandium hostis irruunt aliis trucidatis aliis - - Wladisl us - - - & ad Imperatorem Henricum Quartum & fratrem Uxoris pergens adjutorium expetit & obtinet: Qui cum multo Exercitu veniens Castrum Grodis & Nemsch construit: sed Poloni loco ejus Boleslao instituto cum multis bellis confligerent Wladislaus defunctus est.

Bellum civile Poloniæ:

WLADISLAVS exul defunctus an. 1159. Filii Ejus tres Silesiam recuperant:

Quem quidam dicunt Pigaviæ sepultum alii in Plozen: & Cracoviam irrumpentes Conjugem illius quæ Castrum tenebat cum tribus filiis propellunt videlicet Boleslao: Mescone: Conrado Loripede pro qui-

bus

bus non bello Imperator ſed precibus inſtat ut ſi non monarchia ſaltim aliqua Terræ Portione donentur. Quorum Matre defuncta & in Porta ſepulta Boleſlaus Monarcha Orphanos collegit & eis Patrimonium Sleſiæ concedit. Tandem hi duo fratres Boleſlaus & Meſico municipia præparantes â Patruo Monarchiam repetunt. Quos cum Juri Primogenituræ abrenunciaſſe allegarent multoties cum illis pugnavit ſed minus valuit cum municipiorum & armatorum Theotonicorum fulcirentur præſidio. Sed dum Boleſlaus aliam duxiſſet Uxorem filio fratre & patruo conſpirantibus propellitur: Tandem Boleſlaus Monarcha contra Getas proficiſcens multis ſuorum perditis filio ſuo juniori Lezconi Terram Mazoviæ & Cuyaviæ legans primogenito ſuo Boleſlao jam dicto & poſt Lezconem fratri ſuo Caſimiro ſi ſine ſobole decederet ipſe defunctus eſt qui Caſimiro fratri ſuo Heynrico defuncto in Ducatu Sendomiriæ ſimili Teſtamento jam ante ſucceſſerat.

Defuncto itaque Boleſlao ſucceſſit ei frater eius Meſico qui ſicut erat natu fratri proximus ſic in Regno fuit contiguus: Huic utique fortuna favens multorum natorum Parentem fecerat: habuit enim filios: Ottonem: Stephanum: Boleſlaum: Meſiconem & Wladiſlaum quorum duos ex Filia Regis Ungarorum: Tus ex filia Regis Ruzciæ ſuſceperat. Plures etiam filias habuit ex quibus multorum cognationem & amicitiam contraxit: Dux Bohemorum Bolezlaus Gener eius: Dux Saxoniæ Bernhardus Gener eius: Dux Lotharingiæ Fridricus Nepos Fridrici Imperatoris Gener ejus: Dux maritimæ Boguzlaus Gener ejus: Ducis eiusdem filius gener ejus: Dux Galliciæ Socer filii: Dux Pomeraniæ Socer alterius: Dux Rugiæ Socer tertii: alii filii inconjugati deceſſerant. Hic omni gloriæ-ſuæ confuſionem

ſuperduxit per Calumnias & iniqua Judicia quæ ſub eo ſurrexerunt per iniquum Præſidem dictum de Rethelice cujus prædium adhuc eſt in Terra Budiſſin ejusdem nominis & poſteritas ejus in eodem loco qui cum Duce confuſus. Nam cum Canes Venaticos ad Calumnias ſtuandas eis qui Sluſnice dicuntur inſtituiſſet idem Richelitz & tota terra ſub eorum morſibus evigilaretur Præſul Cracoviæ dictus Gedeon timore DEI ductus hanc impietatem redarguere cœpit unde plures cum Principe ſuo huic aliisque de hoc malo dolentibus perſecutionum tenticulas ubique parat. Illi ergo ad Caſimirum fugientes eum in Præſidium Cracoviæ introducunt & Monarcham conſtituunt.

Res BOLESLAI Alti DVCIS SILESIAE.

Quod cernens Odo Filius Meſiconis una cum aliis Patrem invadens profugit qui cum ut prædictum eſt in amicorum Copia licet inſignis omnium tamen deſtitutus adjutorio quod valide quærebat vix tandem Poznanienſem Provinciolam cum omnibus filiis de gratia fratris obtinuit. Tunc demum *Dux de Opul Jaroſlaus filius Boleſlai fundatoris Lubenſis Cœnobii* in odium *novercæ Dominæ Adelheidis quæ fuit Soror Imperatricis Vxoris Imperatoris Cunradi II.* cum Patruo ſuo Meſicone patrem propulſant qui cum Imperatore pergens Mediolanum ibique quendam Virum giganteum proſternens cum valido Exercitu rediit & Caſtrum Len & Lignicz ædificavit Quod videns Caſimirus ſe interpoſuit & *fratri Boleſlai Meſiconi Terram Ratiborgenſem* conſignavit à quo *Duces Ratiborienſes* ſurrexerunt & *Jaroſlaus Epiſcopus ordinatus territorium Niſſenſe à Patre obtinuit ac Tempore Vitæ ſuæ Ducatum Opoliæ* & Conrado Loripedi Marchiam Glogovienſem dedit licet alias dicatur Monachus factus.

Hoc tandem defuncto Glogovienſis Marchia in

Bo-

Boleslai Ditionem rediit qui decedens fratri suo Mesiconi Terram Opoliæ delegavit quam *Henricus Barbatus* Filius ejus item sibi assumsit & decedens Casimiro Filio Boleslai Monarchæ defuncto hæreditas ad Casimirum devolvitur.

Qui demum misericordiæ motu quasi facti ignarus fratrem suum Mesiconem per traditionem Gneznam Metropolin totius Poloniæ possidere permisit sed cum in Russiam profectus fuisset ad restituendum Primogenitum Sororis sui nomine Romanum Patrem Danielis quem fratres pepulerunt & longo Bellorum motu occuparetur LXX. de Magnatibus Cracoviæ Mesiconem adierant & filium ejus Odonem cum Exercitu adducentes Cracoviam ejus traditione pertentaverunt. Quo Casimirus comperto Cracoviam invadit & Igne consumit hostibus captis quos tamen post solennem refectionem ferre motu pietatis remisit unde inter ipsos Tempore Casimiri plena facta est Amicitia. Illum Calumniatorem & Traditorem, Præsidem ac Præfectum Cracoviæ Kethliz in ecclesia in qua fugerat deprehensum Ungariam æterno exilio damnavit. Item dum Casimirus â Strage Getarum maxima cum Triumpho ad propria remeasset in Solemnitate S. Floriani post Prandia cum in medio resideret Pontificum hausto poculo humi prolabitur & exspiravit incertum morbo an Veneno extinctus. De hoc Casimiro caute - - - virtutes naturales quodsi literatus fuisset utique Philosophus magnus crederetur.

Lesko Monarcha Cracoviæ.

Hoc defuncto statim Sulco Episcopus Cracoviæ principem pronunciavit Lezconem filium ejus primogenitum Monarcham Cracoviæ aliis acclamantibus aliis propter - - - - juventutis renitentibus sed pars Episcopi prævaluit. Fuit autem alter Filius Casimiri

Conra-

Conradus Dux Cujaviæ & Masoviæ:

Conradus nomine cui cessit in Sorte Cujavia & Masovia. Quibus auditis consternitur animo ille Senex Miesco & indignanti animo humi prosternitur. Ait enim non tam suum se apud illos dolere contemtum quam superexcellentem tantæ Dignitatis Majestatem infantis gubernamine prostratam Ludibrio. Unde Cracoviensibus mandat ut resipiscant Lesconem amoveant & se seniorem ætate ac primogenituræ Principem agnoscant alioquin gladium bellicum experiri habeant. Sed dum nil proficeret callide â matre puerorum dolosis suasionibus obtinet ut saltim tanquam Tutor pupillorum ad honestatem ipsius Senii sibi Monarchiæ gubernatio credatur : & sic bona voluntate Lezconi honorem primatus conferat. Cui fœmina fœmineo motu facile contra consilia suorum acquiescens bis cum filio decipitur: Nam totiens promissum â Mesicone exigitur totiens denegatur & contra jusjurandum & ideo quotiens sublimatur totiens propter - - - avaritiæ Impetus dejicitur. Et hoc non absque bellorum collisione quorum primum fuit in Muscava circa Andreoro claustrum. In quo Mesico vulneratus filium suum Boleslaum cuspide occisum fugiens domum reportat: ex parte vero Cracoviensium infinitis prostratis Dux Ruthenorum Romanus post innumeram suorum stragem graviter concisus Vulneribus fugæ Præsidium quæsivit

Res HENRICI Barbati DVCIS SILESIAE.

Wladislao solo Mesicone videlicet & Jaroslao filio Bolezlai campum victoriæ tenentibus & Noricium Principem belli Cracoviensis Palatinum Sendomiriæ captivum inde secum abducentibus: Sulco vero Episcopus Cracoviensis Casum suorum audiens Cracoviam occupat & Lezconem revocat. Lezco postmodum ab expeditione quam in Rusciam & Galatiam fecerat post Procerum Rusciæ multifariam necem ac Galacia pro-

spere

ſpere rediens cum Duce Odone Gneznam cujus cauſa tunc agebatur ac *Duce Henrico Barbato* fratreque proprio Conrado Duce Cujaviæ ac Mazoviæ in Nackel contra Pomeranos proficiſcitur & â Pomeranis in balneo occiditur & *Dux Henricus* in lecto multis Vulneribus affectus ſed objectu Peregrini de Wyſinburgk qui ſuper eum occiſus fuit liberatus â morte & accurſu ſuorum tandem erutus & ad propria reducitur & fatorum expeditio per Odonis proditionem ſive traditionem confunditur. Lezcone igitur ſic interempto Cunradus frater ejus Dux Cujaviæ & Mazoviæ Monarchiam Cracovienſem occupare nitebatur: Sed relicta Lezconis Tyrannide illius conſiderata cum Conſilio ac Conſenſu Procerum Pium *Principem Henricum Sleſiæ dictum Barbatum Maritum Sanctæ Hedwigis* advocans ſe ſuosque parvulos duos illius Tutelæ commiſit ac Monarchiam ille Cracoviæ reſignavit: quam tamen duobus præliis â Cunrado Imperatore illius evicit. Horum unum fuit in Stala ante Caſtrum quod Henricus conſtruxit ubi occiſus eſt Primizel primogenitus Conradi; aliud in Mezbore ubi Dux Conradus Sylvæ ac collium Præſidia ſe ſuosque receperat Tamen quia præſumtorum eſt raro â ſuæ pertinaciæ propoſito reſilire & cum Pius Princeps Henricus jam velut adverſario ejecto ſecurior exiſteret exercitu alienigenarum cum filio ſuo ad propria remiſſo ultra Cracoviam ad ſecretiora loca in Spinterniz cum Baronibus Cracoviæ de Statu Terræ ordinaturus ſeceſſit. Sed quia Cracovienſium Dolus & Traditio nunquam delituit cum ibi pius Princeps miſſarum Solemnia devotius inſiſteret ecce ſubito Hoſtes irruunt incautum rapiunt & vinculis injectum in Plozedk Caſtrum Mazoviæ deducunt. Quo filius malo comperto per omnia in Ultionem ac Patris convoca-

vocationem exercitibus se præparat: B. vero Hedwigis Sangvini innoxio ac pauperum læsioni compatiens malum prævenire studuit & in propria persona Tyrannum adiit duasque filias filii ob perpetuæ robur pacis filiis Conradi in Conjugium tradidit. Boleslao videlicet & Casimiro quorum tamen prior cum Conjuge sua sine prole obiit: alter duos filios Lezconem & Semomislaum genuit. Sicque Dux Henricus liberatus à Vinculis Monarchiam jam tenuit quam post obitum suum in filio Henrico cum Terra Lubucensi ac tota Polonia usque in Wartam fluvium & ultra usque in Geschk castrum circa Gneznam cum tota Slesia dereliquit. Ipse pius Princeps ad inferiores Partes Principatus sui profectus in Crozna beatum vitæ finem adeptus ad cœnobium solemne Monialium in Trebnitz quod ipse devotus Princeps omni liberalitatis studio construxerat sepeliendus Anno Domini MCCXXXVIII. deductus est.

obiit an. 1238.

Res HENRICI PII DVCIS SILESIAE:

HEINRICUS igitur Filius ejus nomine ac omni Virtutum Decore Patri consimilis Monarchiæ Culmen adeptus cum illud in omni pacis felicitate gubernare videretur subito Gens Tartarica velut à Tartaris ebulliens infernalibus tartarice in omne Regnum Ungariæ ac Poloniæ per stragem fidelium CHRISTI & in humanæ desæviit. Quæ cum in Cracoviam & Sandomiriam depopulata fuisset in Slesiam profecta ab ipso Principe HENRICO II. invaditur sed permittente DEO idē Princeps cū suis & pro suis sternitur A.D. MCCXLI. V. Id. Apr. sepultus ad fratres minores Wrat. Cumque tempestate semota terra Slesiæ respirare debuisset eece senior filius ejus *Boleslaus* per quem omnia mala tunc orta sunt contra fratres suos parvulos insurgens Terram Lubucensem Marchioni Brandenburgensi in suum

qui in Prælio cum Tartaris an. 1241. V. Id. Apr. gesto interiit:

ſuum ac ſuorum Diſcrimen tradidit & Poloniam perdidit. Et Cracovienſes Boleſlaum Filium Leſconis occiſi Monarcham conſtituunt qui tandem ducta Uxore Cunegunde filia Regis Ungariæ ſine prole tamen defunctus eſt. Hujus temporibus licet calumniarum Virus per omnia loca ſui Principatus vigeret modico munere tamen placatus in partem quamlibet trahebatur & maxime Canum quorum amator & fotor toti terræ importabilis fuit.

Cui ſucceſſit Leſco Filius Caſimiri Filii Cunradi qui ſæva bella contra Getarum Inſultus victor exercuit: Tandem conſpiratione infidelium Cracoviæ propellitur & Cunradus filius Semoviti Ducis Maſoviæ filii Cunradi fratris Caſimiri inducitur. Qui cum infidelibus ſuis adjutoribus in bello per Leſconis validum Exercitum exuſta Cracovia aufugit inde Leſco cum Triumpho ad ſuos fideles Cives Cracoviæ qui ipſum Caſtrum ſibi ſtrenue ſervaverant rediit & fidelitate illorum inſpecta Civitatem munivit Anno Domini MCCLXXXV. menſe Auguſto.

Wladiſlaus primogenitus Boleſlai Curvi cum Monarchia Cracoviæ Sleſiam provinciam â Patre decedente lege teſtamenti adeptus eſt: Iſte *ex filia Henrici IV. Imp. tres filios habuit ſcilicet Boleſlaum cognomento Altum: Meſiconem & Cunradum Loripedem* quo propter excitationem Petri Vloſconis profugato & exulando cum Conjuge defunctus eſt ipſe in Pignavia ſepultus eſt & ejus uxor in Porta.

Tandem interventu Imper. Henrici V. orphanis ad Terram reverſis *Boleſlaus Wratiſlaviam Legniz & Opul: Meſico Rathbur & Cunradus Glogoviam adepti ſunt: Cunrado defuncto Boleſlaus Glogoviam ſortitus eſt.*

De Meſicone Caſimirus: de Caſimiro Meſico DVCES OPERUIS-

Craſſus & Wladiſlaus Duces Ratiborienſes nati ſunt: Meſicone ſine hærede defuncto Henricus III. Wratiſl. relicta illius filiam Ducis Cujaviæ & Mazoviæ Cunradi duxit Uxorem & genuit ex ea filiam & filium Henricum IV. Wratiſlav. Ducem. Wladiſlaus frater Meſiconis ex filia Ducis Gneſnenſis Jorzlai filii Odonis genuit quatuor filios: Meſiconem Ratiborienſem: Caſimirum Bitumienſem: Boleſlaum Opolienſem & Przimiſlanem Oſſwentimenſem Ducem.

De Duello BOLESLAI ALTI DVCIS SILESIAE cum Equite Mediolanenſi:

BOLESLAUS Altus primogenitus Wladiſlai Monarchæ de prima Conjuge ſua genuit JAROSLAUM filium & ALGAM Filiam: qua defuncta duxit Dominam Adilheidem Sororem Imperatricis Conjugis Conradi II. Imper. & genuit filios BOLESLAUM & HENRICUM dictum cum Barba. Qui cum Monarchiam à Patruo Boleſlao repeteret filius ejus JAROSLAUS & frater MESICO RATIBURGENSIS cum Boleſlao Monarcha adverſus eum ob odium Uxoris illius conſurgentes una cum Uxore pepulerunt & cum filiis. Eo expetendi adjutorii gratia ad Imperatorem perrexit ſed cum Imperator congregato Exercitu contra Lombardos proficiſcens ſibi adjutorium parare nequiret una cum Imperatore in Lombardiam profectus eſt Uxore & pueris Erfordiæ relictis. Obſidente igitur Imperatore Mediolanum quidam Vir giganteus quotidie de Civitate armatus & Eques egrediebatur exprobrando Caſtra Imperatoris ad ſingulare Certamen pro totius Civitatis Triumpho indicendo. Quem cum nemo invadere præſumeret BOLESLAUS audiens lugubrem famam egeſtatis magna Uxoris & filiorum ſuorum concepit Animo vel pugnando viriliter Vitam finire aut obſidioni diuturnæ & ſuo exilio triumphando de hoc exprobratore finem imponere. Captans

ptans ergo Tempus & horam Egreſſionis illius ſecundum conſuetudinem paratus in prælium quantulo caſtra egreſſus hoſtem haſta aggreſſus ſolo proſternit & amputato capite illius tanquam alter David victor ad caſtra revertitur vociferoſo ex hoc tumultu in caſtro exultantibus exorto: Imperator facto comperto BOLESLAUM aſſciſcens ſic alloquitur: Licet gratulandum ſit nobis de tuo triumpho tamen obſtupeſcimus ac dolentes de tuæ præſumtionis periculo requirimus cur tanto Diſcrimini inconſulto nobis Te dare voluiſti unde caſtris noſtris excidium & nobis confuſionis malum poterat exoriri & tanto amplius quanto ex nobilitatis proſapia conſtat Te intimiorem Imperator Majeſtati quo ex ſui Domini exilii & Uxoris Indigentiæ animi perturbationem - - - - - Imperator cum magno rerum & exercitus - - illum ad propria requirenda remiſit: Et veniens ædificavit Caſtra Len & Lignitz: Quo comperto adverſarii ejus timentes ſibi & omni Poloniæ Treugas expetunt Monarchiam poſt Obitum Boleſlai promittunt & Meſico frater ejus iratus de ſolo Ratiborienſi Territorio: Jaroſlaus Opolienſem Ducatum tempore Vitæ adeptus & deinde Epiſcopus ordinatus â patre Niſſenſem Provinciam ſibi & S. Johanni aſſecutus Boleſlao Wratiſl. Legnizenſem & Glogovienſem terram in omni Pace concedunt: Tunc Boleſlaus in Situ caſtri Luybes Cœnobium Ciſtercienſ. Ord. conſtruxit ad quod fratres de clauſtro Porta ſupra Salam propter Dilectionem Matris Chriſtinæ Dominæ quæ in illo ſepulta eſt FILIA IMPER. HENRICI QUARTI advexit ubi ſepultis filiis Boleſlao & Conrado & filia Olga demum ipſe decedens Anno Domini MCCI. ſepelitur & poſt eum Uxor ſua ADILHEYDIS.

JAROSLAVS Ejus Filius DVX OPOLIENSIS: EPISC: Wratiſl. Niſſenſem Provinciam Eccl ſiæ Wratislav: confert

De liberis HENRICI BARBATI DVCIS SILESIAE:

Cui ſucceſſit Filius ejus junior HENRICUS dictus cum Barba qui duxit S. HEDWIGEN uxorem filiam Ducis Meraniæ Bertholdi Sororem Dominæ Gerdrudis Reginæ Ungariæ & Dominæ Engildrudis Reginæ Franciæ & genuit ex ea tres filias & filios *Boleſlaum Agnem & Sophiam* ſepultos in Lubus & *Henricum & Conradum & Gertrudim Abbatiſſam* Trebnicenſem quæ cum deſponſata fuiſſet Palatino Rheni qui occidit Philippum Regem Almanniæ propter quem & ipſe poſtmodum peremptus eſt & ideo alteri nubere nollet inſtinctu *B. Hedwigis* Pater nobile Cœnobium Trebnicenſe conſtruxit Filiæ in quo ipſe & Beata Conjux illius feliciter migrantes reconditi ſunt: Poſtquam Monarchia Cracoviæ & Terræ Lubicenſis ſublimatus fuiſſet gubernamine viventibus autem adhuc Henrico & Conjuge Diabolus inter filios eorum Henricum & Conradum diſcordiæ ſeminarium ſparſit: Pater juniori filio Cunrado procuratus fuerat filiam Ducis Saxoniæ deſignans ei Terram Luſatiæ & Lubecenſem: Seniorem vero Henricum Regem Poloniæ inſtituere nitebatur. Quod comperiens Cunradus qui Theutonicos exacrabatur congregatis ex diverſis provinciis Polonis fratrem cum paucis Theutonicis qui in Sleſia erant tunc propellere intendebat: Pater vero & Mater cum hoc malum ſedare nequirent Pater Glogoviam Mater in Niemſch ſedentes filios congredi permiſerunt qui in Campo inter Legnitz & Aureum Montem in loco qui Studeniza vel Ruffa Eccleſia dicitur committentes Henricus cum Theutonicis Advenis tanquam militibus quos aliunde congregaverat occiſis innumeris Polonis campum Victoriæ fugientibus qui evadere poterant triumphans obtinuit. Cunradus ergo Spe Vitæ ſervandæ ad Patrem confugiens ſeceſſit in deſertum Tarnowe

Bellum civile inter Filios Eius HENRICVM & CONRADVM:

Mors CONRADI:

we

we ubi in Venatione de Equo corruens fractis Cervicibus occubuit & inde in Trebniza delatus in Capulo ſepultus eſt prope ſororem quæ maxime diligebat eum & Criſpus cognominatur. Ad cujus Exequias dum Mater eius vocaretur tacita morte illius tanquam ad ægrotantem filium ait illa: Fruſtra ægrotare fingitis ad quem ſepeliendum pergam cuius mortem ante præſcivi quam multorum ex ejus Temeritate ſanguis funderetur innoxius Huius inclyti Ducis HENRICI BARBATI tempore Odo Dux Gneſnenſis aſpirans Monarchiam & in omnium Principum Poloniæ mortem dolos cogitans omnes in Adjutorium ſuum contra Pomeranos convocat in Obſidionem Caſtri Nackel. Ubi dum conveniſſent & in dolo de concordia tractaretur uno mane Pomerani ſubito ſuper incautos irruentes ſive proſilientes Ducem Lezconem filium Caſimiri Monarcham Cracoviæ de balneo procurrentem interimunt & HENRICUM DUCEM SLESIAE adhuc lecto pauſantem multis Vulneribus concuſſum moribundum derelinquunt occiſo ſuper eo Obice fideli Milite Peregrino de Wizemburch Patre Gebhardi & Timoris qui Patris Imitatores non fuerunt. Fugientibus ergo cunctis aliis Dux Henricus domum relatus à ſuis peregrinis in Lubes ſepeliendus transvectus eſt. Lezcone ſiquidem interempto Cunradus Dux Mazoviæ Monarchiam Cracoviæ nitebatur occupare ſed Relicta Lezconis Tyrannide illius conſiderata cum conſilio & conſenſu Procerum Pium Principem Henricum Ducem Sleſiæ dictum cum Barba advocans ſe ſuosque duos parvulos filios Tutelæ commiſit & Monarchiam ille Cracoviæ reſignavit: quam tamen duobus præliis à Cunrado Imperatore illius evicit. Horum unum fuit in Stala ante Caſtrum quod Dux Henricus conſtruxit

ubi

ubi occisus primogenitus fuit Cunradi: aliud in Mezeborz ubi se Cunradus ad Sylvæ ac collium præsidia receperat. Tamen quia Ratio pertinacium est â suæ præsumtionis proposito resilire cum pius Princeps Henricus jam velut evicto Adversario securior consisteret exercitu alienigenæ cum filio ad propria remisso ultra Cracoviam ad secretiora loca deserti Spicconis circa Vadum Wizele cum baronibus Cracoviæ de Statu Terræ ordinaturus secessit & quoniam Cracoviensium fraus & traditio nunquam delituit cum ibi pius Princeps missarum celebritati devotius adstaret ecce subito hostes irruunt incautum rapiunt & Vinculis injectum in Plozeck Castrum Mazoviæ deducunt. Quo filius ejus malo comperto per omnia in Ultionem Patrisque liberationem convocatis Exercitibus se præparat: *Beata* vero *Hedwigis* Sanguini innoxio ac pauperum læsioni compatiens malum imminens prævenire studuit & in propria Persona Tyrannum adiit & duos de filiabus filii ob perpetuæ pacis robur filius Cunradi: Boleslao videlicet & Casimiro in Conjugium tradidit quorum prior cum Conjuge sua sine prole obiit.

HENRICVS BARBATVS DVX CRACOVIAE:

Alter duos filios Lezconem & Zemomizlonem generavit & Cujavia & Syradia in eorum ditionem data fuit. Sicque dux Henricus liberatus â Vinculis Monarchiam libere tenuit quam filio suo decedens cum Slesia & Lubucensi terra & Calisiensi Terra ac Posena usque in Gescek castrum prope Gnesnam tenendas dereliquit. Jnjuriæ siquidem primæ & mulierum quæ in Nackel per Odonis traditionem acceperat & propter exilium Wladislai fratris Odonis qui in Slesia propulsus â fratre exulabat Dux Henricus non immemor insurrexit contra Wladislaum filium Odonis &

evicit

evicit ab eo omnem Terram Poznaniæ & Calisiæ & Po enæ usque ad castrum Gesceck terram Srodiæ & const ucto castro in Srem ultra Wartam super litus posuit in prædio ejus filius Sororis suæ Moraviæ Marchionissæ relictæ Dypoldi quæ cum quatuor filiis per Regem Bohemiæ Monoculum profugata tunc degebat apud fratrem dicta Adilheydis quæ in Trebniz decedens ibidem in Crypta sepulta est. Hunc ordinata traditione Poloni noctu castrum irrumpentes peremerunt:

De Dypoldo March. Moraviæ & liberis ejus ex sororo HENRICI Barbati susceptis

Alter postmodum occisus â Paganis Boleslaus in Lubens sepultus est: Primizlaus moriens in Trebniz ante altare S. Crucis tumulatus jacet: Quartus Dypoldus in Canonia Magdeburgensi decessit: Tandem pius Princeps *Henricus* cum *B.* Oxore sua *Hedwige* cum fere XXX. annis ob Castitatis Vidualis insigne Decus solemni Voto â Toro matrimoniali abstinuisset & ob religionis Amorem tonsuram clericalem & barbam tanquam conversus Cistereiensis gestasset unde & Dux cum Barba dicebatur ad inferiores Partes sui Principatus descendens in Crosna beatum suæ Vitæ finem adeptus ad Cœnobium solemne in Trebniz quod ipse devotus Princeps omni liberalitatis studio Sanctimonialibus construxerat sepeliendus deductus est Anno Domini MCCXXXVIII. Henricus tandem Filius ejus tam nomine tam omine Virtutum decore Patri consimilis Monarchiæ Culmen adeptus cum illud in omni Pacis felicitate gubernare videretur subito gens Tartarica velut â Tartaris ebulliens infernalibus tartarice in omne Regnum Ungariæ & Sandomiriam Cracoviam ac Silesiam per stragem fidelium CHRISTI inhumane desæviit: Quæ cum & fidelem Principem in Territorio Legnicensi invaderet permittente DEO idem Princeps

Irruptio Tartarorum: Prælium prope Legnicz: in quo HENRICVS PIUS occ dit:

ceps ab eis cum ſuis proſternitur Anno Dñi MCCXLI. in III. feria poſt octavas Paſchæ.

V. filias & IV. filios relinquens:

; Hic Princeps reliquit quinque filias: Quarum duæ Filiis Cunradi traditæ iam fuerant & duæ in Trebnicz degebant: quarum unam Boleſlaus rapuit & Duci Gneſnenſi Primzlao copulavit: altera infirma Corpore tunc ſed poſtmodum robuſta mente vero infima & animo pertinaciſſima in Clauſtro relicta. Quæ tandem per Matrem Ordini Minorum Fratrum tradita fuit ad S. Claram Wratislav. Quatuor vero filios reliquit: BOLESLAUM Calvum Legnicenſem: CUNRADUM Glogovienſem Duces de *Domina* Anna Sorore Regis Bohemiæ monoculi quæ Wratiſlaviæ ſepulta eſt ad S. Claram quod Cœnobium extruvit & *Wlodiſlaum Salzburgenſem Archi-Epiſcopum* poſtmodum cumque hac tempeſtate ceſſerunt Sleſia ſola illis ſorte diſtributa remanente. Tandem HENRICI III. Fratris Boleſlai viribus caſtra prædonum ſubverſa ſunt & BOLESLAUS gubernaculo terræ Legniczenſis reſtitutus eſt licet indignus: qui etiam poſtea contra fratres ſuos HENRICUM & CUNRADUM & per Captivationem ipſorum ſceleſtus & ipſe ab eis poſtmodum captivatus fuit & tandem cum prædicto ſigellatore tanquam effuga ex Induſtria de Caſtro ac Turre Wratiſlavienſi recedere noctu permiſſus eſt: Partitio autem Terræ Sleſiæ ſic facta eſt: Cum enim duo juniores fratrum prædictorum propter Clericaturam Scholis dediti eſſent ad Inſtantiam Boleſlai terra Lignicenſis ab Henrico in duo diviſa eſt ita ut quilibet ipſorũ in ſua portione Conſortẽ haberet ita ut uno cõſortiũ morienti conſorti eius tota portio cederet aliis vero duobus nil de ea contingeret. Quod cum Privilegiis ratificatum fuiſſet BOLESLAVS CONRADUM

BOLEZLAVS DVX SILESIAE LIGNICENSIS: CUNRADUS DUX GLOGOVIENSIS: HENRICUS III DUX WRATISLAVIENSIS WLADISLAUS Archi-Epiſcopus Salisburgenſis:

in

in consortem assumens qui iam tunc in Subdiaconatus gradum promotus & Bambergensis præsulatus electus Parisiis degebat Wratislaviam elegit cumque Matre & Episcopo Thoma primo pergens in Legnitz ut Henrico Legnitz & Glogoviam - - - castro se recipiens Legnicz & Glogam iterato elegit sibi & CONRADO sperans Conradum per Episcopatum evadere & Prilegia consortium immutari fecit resignans Henrico & Wladislao Wratislaviam: Quod comperiens Cunradus indignanti Animo studium & Episcopatum deseruit & Sororem Ducis Gneznensis Przimizlai Salomeam in Conjugium duxit & â BOLESLAO Glogoviæ terram extorsit. HENRICUS vero usque ad ipsum vitæ suæ punctum cum Wladislao jam Salczburgensi electo in una sorte permansit quæ tunc in fine Vitæ ejus per Vim militum qui ipsum intoxicari fecerant & Wladislao adhærebant in duo divisa fuit. Et dum Henricus videret se morti proximum filium suum HENRICUM IV fratri suo WLODISLAO in fœdere primæ sortis & consortii commendavit & filiam quos de filia Cunradi Cujaviensis Relictæ Mesiconis Ratiburgensis genuerat & sic terminavit.

HENRICUS III. veneno interemtus: HENRICUS IV. DUX WRATISL: Obitus CONRADI DUCIS GLOGOVIENSIS: quas conjuges: quos liberos habuerit?

Non multo post CONRADUS Glogoviensis etiam subito Veneno interiit intoxicatus relictis filiis CUNRADO Stinaviensi: HENRICO Glogoviensi & PRZIMCONE Sprotaviensi Ducellis, uxore sua prius defuncta, qui tunc aliam utrumque duxerat Filiam Theodorici Marchionis Orientalis Relictam Conradi Nepotis Fridrici Imperatoris Filii cui Cunradus pro dote Coronam Griffenstein & Pozzin Castra depofuerat quæ Theodericus Episcopo Magdeburgensi Cunrado de Sternberg dicto vendidit â quo HENRICVS IV ea pecunia redemit:

Tandem defuncto WLODISLAO Archi-Episcopo Salczburgensis similiter intoxicato â suis Slesiensibus & in Salczburg sepulto filiolus ejus & consors HENRICVS IV. adhuc Puer Wratislaviensis Terræ peroptime locatæ gubernacula suscepit Matre ejus ante defuncta & in Trebnicz sepulta. Post istam Pater ejus duxit Filiam Ducis Saxoniæ quæ postmodum nupsit Burggraviô de Nurinberg. Cui propter Sororem Archi-Episcopi præfati & propter Terram opulentam quam Pater Pueri bene locaverat BOLESLAVS Legnicensis invidens cum filio suo Henrico de Captivitate Pueri dolos cogitari & tenticulas. Pro Voce ergo

HENRICUS IV. â BOLEZLAO DUCE LIGNICENSI captus.

go Mathinationes suæ quibusdam Baronibus Pueri de Morte Patris ejus & Patrui timentibus sibi â Puero circumvenientes per Latrunculas noctu puerum in lecto suo in Jeltsch rapi fecit in nocte V. feriæ post primam Dominicam Quadragesimæ Anno Domini MCCLXXVII. & in castrum Len sub duris Vinculis crudelissime detinuit. Deinde exercitu congregato terram Pueri transiens circa Stolcz filium suum cum Wratislaviensibus & Poznaniensibus & Glogoviensibus commiscere jussit ipse in Campo Congressi eòdem Congresso Comite solo aufugiens in die S. Georgii in Sabbatho. In hoc prælio ex utrisque Partibus uno impetu plurimi ceciderunt Boleslaus campum victoriæ tenuit reliquis qui evadere poterant fuga dilapsis.

non nisi REGIS BOHEMIAE ope liberatur:

Tandem cooperatione Regis Bohemiæ Puer de captivitate eripitur non tamen sine Terræ suæ dispendio: nam Stegam & Novum Forum: Strosa: Griffinberg: Pitzchin: Gozwinsdorf Boleslao tradidit: Croznam pueri milites Marchioni Brandenburgensi pro IVM. Marcam proposuerant ne Parti eorum adversaretur quam tamen idem Puer pro VIM. Marcarum redemit: Boleslaus Calvus mortua prima Vxore sua HEDWIGE DE ANHALE de qua quatuor filios susceperat, quorum unus puerulus obiit: alter HENRICVS LIGNICENSIS: tertius BOLCO: quartus BERNHARDVS fuit filiam duxit Samborii Ducis Pomeraniæ quæ despecta ab illo propter Pellicem vilissimam de misero statu Pedes aufugit; Habuit etiam idem Boleslaus tres filias de prima Vxore quarum unam tradidit Comiti de Würtemberg: alteram Duci Masoviæ Conrado: tertia post Abbatissa in Trebnitz defuncta est.

BOLEZLAI Calvi DUCIS LIGNICENSIS Obitus: Conjuges: & liberi:

Tandem ipse BOLESLAVS totus violentus sed violentiarum Vltor non parvus dysenteria occubuit & pellex ipsius de qua filiū Jarozlaū habuit sine qua incantatrice vilissima vivere non poterat non requisito priore Marito suo quem deseruerat alteri nupsit in Poloniā: de qua multa & detestanda narrantur & narrabuntur.

Johannes huic Chron. finem imposuit an. 1359. in Sabbatho ante Dominicam; qua canitur: Cantate Domino.

Finita Chronica Lechitarum per manus Johannis sub anno Domini MCCCLIX. in Sabbatho ante Dominicam qua canitur: Cantate Domino.

BOGU-

BOGUPHALI II. EPISCOPI POSNANIENSIS

CHRONICON POLONIÆ: CUM CONTINUATIONE BASKONIS: CUSTODIS POSNANIENSIS.

IN NOMINE DOMINI Amen. Quamvis Hiſtoriographi Lechitarum, qui nunc Poloni a Polo Arctico nominantur, & alias à Caſtro Polan quod in finibus Pomeranie ſitum eſt, cui dominabantur, ſatis ample & veriſſime originem Regum & Principum Polonorum & eorum geſta & actus mirabiles & ſtrenuos; precipuè Reverendus Pater Dominus Vincentius olim Epiſcopus Cracouienſis ac ceteri deſcripſerunt, ac perenni memoriæ ſuis poſteris ſcripturæ teſtimonio reliquerunt; tamen quia in ſcriptis ſuis de quibus Ducibus majoris Poloniæ, præſertim de Premiſſo,

Inſtitutum Autoris.

A   miſſo,

misso, Rege, terræ ejusdem mencionem facientes, videntur ut ipsius Genealogie processum obmittere, idcirco ut ad ipsius genitores descendatur, necessarium est, ut progenitores ejusdem, & aliorum ducum ac principum latissimi Regni Poloniæ seu Lechitarum, per nomina & terras designentur. Nam quia Lechite Poloni dicuntur, scire convenit, unde hoc nomine vocentur: Scribitur enim in vetustissimis codicibus, quod Pannonia sit mater & origo omnium Slavonicarum nacionum. Pan enim juxta Græcam & Slavorum Interpretationem dicitur totum habens; & juxta hoc dicitur Pan in Slavonia, major dominus, licet alio nomine juxta diversitatem lingvarum Sclavonicarum dicatur Gospodzyn Xandzi; Xandz autem major est quam Pan, veluti princeps & superior Rex. Omnes enim domini Pan appellantur, duces vero exercitus Woyewodi nominantur, & hinc Panonij a Pan dicti, a Jano nepote Japhet ortum habere dicuntur. Quorum primus Princeps ille robustus Nemroth dicitur fuisse, qui primo homines fratres snos cæpit subjugare & obedientie sue subdere. Ex hi itaque Panonijs tres fratres, filij Pan, principis Pannosniorum, nati fuere; quorum primogenitus Lech, alter Rus, tertius Czech nomina habuerunt, & hi tres hæc tria regna Lechitarum, Ruthenorum & Czechorum, qui & Bohemi, ex se & sua gente multiplicati possederunt & in presenti possident & imposterum possidebunt, quam diu divine placuerit voluntati: quorum majoritas semper apud Lechitas & Dominij ac totius superioritatis imperij, prout tam ex Chronicis quam ex gradibus apparet, habebitur. Sunt autem Slavorum multimoda genera lingvarum, se mutuo intelligentia; licet in quibusdam vocabulis & pronuntiatione verborum aliqua-

Origo Lechitarum: S. Polonorum:

Pannonia Mater Slavonicarum Nationum.

Historiola de Lecho: Russo: & Czecho:

liqualiter discrepare videantur, quæ tamen ab uno Patre Slavo, unde & Slavi originem habuerunt, qui & huc usque isto nomine uti non obmittunt, videlicet Thomislaus, Stanislaus, Jaroslaus, Venceslaus &c. Ab isto etiam Slavo Nemroth originem asseritur habuisse. Nemroth enim in Slavonico dicitur Nynierza, quod in Slavonico interpretatur non pax seu non mensurans pacem; a quo servitus cæpit esse in hominibus; cum alias erat omnibus inconcussa libertas, qui fratres suos subjugare sue ditioni temere attemptavit. Cujus temeritatis audacia non solum fratribus suis gentis Slavonice, sed toti mundo servitutis legem induxit. Per premissa autem quatuor Regna Slavonica, videlicet Pannoniorum, Lechitarum, Ruthenorum & Zechorum seu Bohemorum designata habentur. Et quia postmodum plura alia Regna & dominia Slavonice nationis erexerunt, dignum est, ut eorum nomina & interpretatio designetur. Regnum itaque Bulgarorum a Bulga fluvio nominatur; item regnum Russie a Rucz quod vestigium equorum multitudinis exercituum in unum congregatorum dicitur nominatum. Nam ex hoc Slavi multitudinem equitantium dicunt Ruczi. Item Regnum Dalmacie dicitur ab eo, quia Pannoniorum Regina, filio suo partem illius maritimam donavit, ipsumque in Regem coronari fecit, & creditur quod illa fuit Regina Austri Saba nomine, que ad Regem Salomonem venerat sapientiam ejus auditura: nam & fluvius Pannoniorum Saba dicitur, qui ab ipsa nomen sumpsisse perhibetur. Dicitur quoque Regnum Dalmacie dala macz, quasi dedit Mater. Item Ram seu Rama dicitur ex eo, quia semper in conflictu hostium vociferare solebant: Ram; Ram id est: Vulnera Vulnera. Item Sorabe dicitur, a Soroban quod duplicem

Quatuor Regna Gentiũ Slavonicarũ

imo & alia:

Ortus Regn Bulgariæ: Russiæ:

Dalmatiæ:

Ramæ:

plicem interpretationem designat. Nam Gallici appellant illam regionem Seruiam valente diem, quod vincti per Nemroth, veluti serui eius ibidē fuissent locati, quod nomen videtur rationi congruere, cum non solum illa modicissima pericula Stirpi Slauonice sed potius tota gens Slavonica sibi obnoxia censeretur. Verius tamen creditur, quod Sorabe a Sarb, quod & Sarban nomen accepit, sicuti a Juda Judei, inde a Lech Lechite & ceteri nominantur. Est quedam gens Slavonica, que Cassubite dicuntur & hi a longitudine & latitudine vestium, quas plicare ipsos, propter earum latitudinem & longitudinem oportebat, sunt appellati. Nam Huba in Slavonico plica seu ruga vestium dicitur. Unde Casz Hubi id est plica rugas interpretatur. Harum magister circa mare septemtrionale moratur. Sunt & alij Slavi idem qui Drewnane vocantur, has Theutonici Halczste appellant. Horum castra capitalia fuerunt Buccowecz, quod nunc Lubick dicitur Ham quod & Hamberg ac Breme quod caput & sedes fuit eorundem. Ibidem est etiam Blesink Castrum Ducale & Civitas Czesznyma, hys prefuerunt Comites quos Henricus Imperator postquam easdem Patrias Slavorum Imperiali ditioni subjugasset, in Comites asseritur creasse. Hæc autem gens a densitate Silvarum seu lignorum nomen accepit. Nam Drewnane a lignis nuncupantur. Nominantur etiam a quodam fluvio qui trawna dicitur: unde Trawnani sunt appellati. Scire autem dignum est, quod Slavi & Theutonici a duobus germanis Japhet nepotibus Jano & Kissz - - dicuntur habuisse (originem,) prout Isidorus in libro Æthimologiarum & Martinus in Chronica Romana videntur declarasse. Describunt namque Germaniam per fluvios, ut puta per Danubium,

Sorabia S. Serviæ

Origo Cassubitarum.

Germania per Fluvios descripta.

um, per Renum, per Wislam seu Vandalum, per Oderam seu Guttalum, & per Albeam seu Bab, designantes per hos fluvios majores ab exitu usque ad infimum descensum eorundem. Nam Renus & Danubius sunt gentis Theutonice fluvij majores. Vandalus vero, Odera & Albea Poloniæ & Bohemicze Regnorum. Circa hos autem tres fluvios ultimas mediasque regiones inter eosdem obtinentes, ac adherentes eisdem, olim possederunt & adhuc usque ad mare septemtrionale possidere cernuntur regiones, licet Saxones terras suas strictissimas & rura suæ nationis relinquentes, ad amplum solum Slavorum se transferentes, perpetuas, sedes sibi possederunt in eisdem. His omnibus autem Slavorum nationibus, Pannoniâ duntaxat exceptâ, sed junctâ Carintiâ, cujus inhabitatores Czernchane vocantur à Kanita quod Canalia interpretantur, semper Lechitarum imperio subjecti tributa reddebant, usque ad tempora Regis Casimiri monachi; cujus tempore priusquam cum dispensatione Domini Papæ de monasterio Cluniacensi, in quo professus fuerat, eductus, plures nationes obedientiæ Lechitarum, recedentes, tributa Lechitis consveta dare denegarunt. Item alia interpretatione germanorum dicitur Agerman quia unus alterum fraternitatis consangvinitate attingebat. Nam Gerzmo est instrumentum, in quo duo boves simul juncti trahendo aratrum seu plaustrum incedunt; sic & Theutonici cum Slavis Regna contigua habentes simul conversatione incedunt, nec aliqua gens in mundo est, sibi tam communis & familiaris, veluti Slavi & Theutonici. Sic etiam per latinos decet -- - a quo Theutonici, & Slavis a quo Slavi germani qui & fratres sunt appellati. &c.

Slavorum & Germanorũ Amicitia.

Item de Hungaris, qui & ipsi Slavi sunt, non est obmit-

Origo Hungarorum.

obmittendum. Hungari enim dicuntur a quodam fluvio qui Wtra nominatur, de quodam magno lacu defluens, circa quem nunc civitas Przemisław est situata, versus mare septemtrionale; qui postquam Gothi ad depopulandas nationes de insulis, quæ Stansze & Gothlarich appellantur exiissent, & ipsos in eorum habitationibus molestassent, ac nimirum perturbassent, congregati cum uxoribus & parvulis proposuerunt ad terram Panoniorum, unde ortum habuerunt, reducere ad habitandum perpetue in eisdem. Verum quia Deus quarundam peccata nationum per ipsas punire decreverat, id circo non recto tramite, ne sue genti Slavonice in eundo damna & molestias inferrent; sed per Theutoniam & per Burgundiam ac deinceps per Lambardiam usque ad terras Slavonie transitum, non sine magna urbium deletione, & humani sangvinis immanissima effusione valde periculose fecerunt. Quorum Rex Thila, qui in scripturis Attila nominatur, veniens Pannoniam sibi perpetuam in ea constituit mansionem. Et quia multe nationes Slavorum ad ipsos confluxerant, unde tunc non Wtrane, sed Wandali sunt appellati. Pars autem illa Slavorum, quæ à fluvio Wtra dicebatur Wtrane, quod postmodum a comixtione gentis Hunorum, qui de montibus Sicilie, prout Martinus in Chronica sua Romana de ijsdem plenius describit, exeuntes, & Pannoniam plenius introeuntes, & eam sub dominio obtinentes, Hungari a Hinis sicut & Wtralis - sunt appellati. Postquam autem Lech cum sua progenie, nemora latissima ubi Regnum Poloniæ consistit, peragrasset, tandem veniens ad quendam lacum amenissimum, agris fertilissimum, piscium & ferarum habundantia repletum, tentoria sua fixit in eodem, ibique primam habitacionem pro sui & suorum

Gothorum Migrationes

ATTILA Pannoniam occupat.

Lechus Poloniam occupat & Gnesnam condit.

rum

rum conſervacione edificare cupiens dixit: Nidificemus: unde & lacus ille uſque ad præſens Gnezna, aut nidificatio appellatur.

Quia aliqualiter a materia, de qua ſcribere intendebam, disgreſſus fueram; iam nunc ad noſtrum propoſitum redeamus; & ut brevitas ſcribendi non obſcura aditum memorie valeat commendare, ſub brevitate Reges, Principes atque Duces, ac multiplicationem eorundem totius Regni Poloniæ ſeu Lechitarum latiſſimi imperij, prout ex Hiſtorijs annalibus Polonorum reperi, quæ in diverſis locis diverſarum Eccleſiarum conſpexi, & aliqua ex narratione ſeniorum procerum Poloniæ, quibus actus bellici & geſta temporum non ignota, primò nota fuerunt, didici & memoriæ commendavi ſcribere, Dei Omnipotentis adjutus auxilio, incepi.

Inſtitutum Auctoris ſcribendæ Hiſtoriæ Lechitarum.

Primo itaque, unde Reges Lechitarum proceſſerunt, videamus: tempore ſiquidem Regis Aſueri, cum Galli diverſa regna & provincias invaderent, ac invaſa occupaſſent, Lechite qui nullum Regem, ſeu principem inter ſe, tanquam fratres & ab uno patre ortum habentes, habere conſveverant; ſed tum duodecim diſcretiores & locupletiores ex eligebant, qui queſtiones inter ſe conjungentes diffiniebant, & rempublicam gubernabant, nulla tributa ſeu inuita ſervitia ab aliquo exigentes. Gallorum impetum formidantes, quendam Virum ſtrenuiſſimum, nomine Crak, cujus manſio protunc circa fluvium Wiſlaw fuerat, forte ſibi divinitus inter fratres ſuos Lechitas in eorum capitaneum ſeu ducem exercitus, ut verius dicam; nam juxta Polonicam interpretationem Dux exercitus Woiewoda appellatur, unanimiter elegerunt. Iſte Crak, qui legitime Corvus dicitur, victor

Origo Regum Lechitarum.

CRACUS.

effe-

Cracoviam condit. effectus per Lechitas est in Regem assumtus. Hic edificavit castrum, quod suo nomine Cracovia est appellatum, quod antea Wawel nomen habebat; Wawel enim quidam tumor dicitur, quem homines in montibus demorantes ex potatione Aquarum in gutture habere consveverunt; sic & mons, ubi nunc castrum Cracoviense situm est, Wanwel dicebatur; ibi prope ab alio latere Wisle paruus monticulus consistit, in quo nunc Ecclesia Sancti Michaelis de Rupella est ædificata; qui Wanwebnicza diminutive nomen habet; sub quo monticulo civitas magna & fortis fuerat ædificata; quam Alexander Magnus asseritur solo stravisse: Fertur namque duos habuisse filios & unam filiam, quorum unus Crac junior vocatus, fratrem seniorem dolo ut patri in regno succederet, clandestine interfecit; solus quoque sine prole decessit, sola sorore, Wanda nomine, quæ legitime Hamus nominatur, remanente. Scribitur namque tam decora & grata aspectu fuisse, quod omnes ipsam intuentes, in amorem sui suo aspectu speciosissimo attrahebat; unde ex hac Wanda, id est Hamus, extitit nominata; hec prudentissime thori spernens consorcia, Regnum Poloniæ juxta vota populi saluberrime gubernabat, donec ad quendam Regem Almanorum, cujus de ejus pulcritudine corporis fama pervenisset &, ipsam nec donariis, nec precibus ad suum consortium acclinare potuisset, minis hostilibus & exercituum suorum insultibus, ipsam ad sua vota flecti cupiens atque sperans, congregatis nimiis exercitibus, terris Lechitarum appropinquans, easdem hostiliter invadere conabatur; cujus potentiæ Wanda Regina Lechitarum prædicta, cum suis occurebat, ac minime formidauit; quam Rex prefatus cum suis turmis ferocissimis

CRACI progenies.

Forma WANDÆ:

Victoria WANDÆ:

mis cernens adveniſſe, in tantum amore vel indignacione conſternatus, ait: Wanda mari, Wanda terræ, Wanda aeri imperet, diisque immortalibus pro ſuis victimet, & ego pro vobis omnibus o proceres ſollemnem hoſtiam in ſacris devoveo ut tam veſtra, quam veſtrorum ſucceſſorum perpetuitas ſub fœmine ſeneſcat imperio; & mox innixus gladio vitam finivit. Wanda vero dextris Almanorum fidelitatis & omagij receptis, ad propria rediens, ſe ipſam pro tam magnifica gloria, & proſperis ſucceſſibus, Dijs victimans, in Wiſlam fluvium ſponte ſaliens, humane nature debitum perſolvit, ad inferorum limina deſcendens, unde fluvius Wiſla a Wanda Regina Wandalus nomen accepit; a quo Polonie & cetere Slavonice gentes eorundem dicioni adherentes non Lechite, ſed Wandalite ſunt appellati.

Mors WANDÆ: Fluvius Wandalus.

De primo Leſtkone.

Quomodo LESCK ad Imperium pervenerit.

Poſt deceſſum igitur Wande Regine multis annis Lechitæ Rege carebant; ſed tum Woyewodam & duodecem Gubernatores eligebant, uſque ad tempora Regis Alexandri. Cujus tempore, quendam virum fortiſſimum aurifabri artificio, qui arte & induſtriâ plus quam fortitudine, potentiæ Alexandri reſiſtens, ipſum absque omni gloria, de terris Lechitarum, non ſine confuſione exire coegit. Ob hoc Lechite ſibi nomen Leſtkim ponentes, ipſum in Regem elegerunt. Dicitur namque Leszk quaſi doloſus; quia dolo & arte ſuperavit inviſtiſſimum Regem Alexandrum, qui tandem ſine prole deceſſit.

De ſecundo Leſtkone.

Mortuo vero Leſtkone inter regnicolas Lechitarum multa diſturbia fuerant ſuſcitata; quod tam proceres, quam communitas in unum diffinierunt locum

convenire, de electione principis tractaturi; ubi convenientes quorundam ambiciosorum sententia extitit diffinitum, ut quicunque in equo maculas habente, prior ad statuam percurreret, hic Rex ab omnibus haberetur. Unus autem ad Regni gubernacula improvide ambiens, campi latitudinem, per quem ad statuam perveniri debebat, ferreis exigonis caute replevit, una tamen semita, per quam solus incederet, vacua dimissa. Duo juvenes tenue conditionis pedestri cursu ad statuam currere se obligarunt, ut victus precursorem semper Regem nominaret; cumque ad palmam currere vellent, statim subsistunt ab aculeis, quos doli artifex in campo straverat, in pedum soleis lesi: Adveniente itaque die, quo equestres currere disponebant, ille dolosus semitam, quam designaverat, temptat, qui etiam calces equi sui bene munierat, quod ab aculeis ferreis, quos sparserat, ledi minime potuisset. Equestribus autem ad statuam currentibus, alter illorum duorum juvenum pedestrium, minus lesus, & iam sanitati pristine restitutus, cursu transverso, non sine populi ridiculo vehementi rapitur per anfractus campi mete, cautus appropinquat, quem ille doli artifex iam precurrerat, unde & Rex ab omnibus nominatur. Hii autem, quorum equi ab exigonis lesi fuerant, considerantes equum precurrentem ferrimenta in calcibus habere, dolum ejusdem cognoverunt, quem Lestkonem, id est dolosum appellarunt, & tandem sententiâ super ipsum latâ, membratim discerpitur, & pedester loco sui per proceres regni, & universitatem populi, in Regem assumitur, & Rex ab omnibus salutatur, ac Lestko secundus, nomine Lestkonis supplicio traditi, ab omnibus appellatur. Verum cum in Throno Regio collocari, vestibus quoque Regali-

Quomodo LESTKo II ad Imperiũ pervenerit:

gali-

galibus indui deberet, paupertatis vestimentum in dextra parte solij collocavit, in hoc condicionis sue & humilitatis virtutem ostendens, etiam posteris cupiens relinquere, quod Regem plus humilitas, quam purpura reddit conspicuum ac decorum. Fuit autem magnæ liberalitatis: ita quod ex virtute prius sibi ali defectum evenire voluit, quã ex tenacitate habundanciam. Fuit eciam prudentissimus & semper sobrius, multisque clarens virtutibus, relicto filio unico, nomine Lestkone, feliciter in Domino obdormivit.

De tercio Lestkone.

Fabula de Iulio Cæsare in Lechitos cum Exercitu profecto.

Tempore autem hujus Lestkonis Julius Cesar Slaworum Regna Romanorum imperio subjicere contendens, eciam fines Lechitarum invasit. Cui Lestko præfatus, cum suis Lechitis fortissimis pro viribus resistens, ter conflixit cum eodem, stragem permaximam de populo Julij Cesaris faciendo. Hic eciam quendam Tirannum Crassum nomine, qui Partis preerat in Persia, devicit prelio commisso, & aurum quoque liquefactum in os ejus fecit infundi, dicens: Aurum sitisti, aurum bibe. Huic Lestkoni Julius Cesar in Slavonie partibus existens, Sororem suam conjugio sociavit, terram Bawarie loco dotis sibi assignando; Que Julia duo castra fortissima de voluntate sui mariti construxerat, quorum uni nomen fratris Julius, quod nunc Lubus; aliud vero Julin, quod nunc Welin dicitur appellavit. Hec cum filium cum viro suo procreasset & fratri suo Cesari nunciasset, Julius Cesar, cum adhuc in Slawonie partibus moram faceret, de ortu Nepotis lætus effectus, Pompilius nomen imposuit eidem. Verum cum Julius Romam de Slawis victor existens, Lechitarum gente ipsum associante,

rediiſſet, & poſt Lechitarum ad propria reditum, Romani ſibi multum moleſti extiterunt, pro eo quod Bavariam dicioni Lechitarum ſubdidiſſet, donacionem de Bawaria per ipſum factam revocavit; propter quod Julia Soror ſua à Leſtkone, Rege Lechitarum repudium fuit paſſa, parvulo ſuo Pompilione de quo predictum eſt, apud Leſtkonem relicto. Iſte Leſtko de alijs uxoribus, Julia uxore ſua repudiata, ex concubinis, viginti filios procreavit; quibus terras maritimas Ducatus & Provincias aſſignavit, quorum nomina ſunt hec que ſequuntur. Boleſlaus, Kaſimirus, Wladiſlaus, Wroczjſlaus Odo, Barnim, Przibiſlaus, Przemiſlius, Jaxa, Semianus, Sobeſlaus, Zemomiſlus, Bogdalus, Spicigutus, Spicimirus, Sbigneus, Sobeſlaus, Wiſſymirus, Czeſſimirus & Wiſlaus. Ex hys aliqui Caſtra & Civitates quas fundarunt ſuis nominibus appellarunt, quibus pater juxta mare ſeptemtrionale & uſque ad Weſtwaliam Saxoniam Bavariam Duringiam ſingulis ſingulos Principatus aſſignavit. Pompilium vero veluti primogenitum in Regem omnium ſtatuit atque coronari juſſit. Tempore autem hujus Leſtkonis Chriſtus de Virgine natus eſſe eſtimatur. Imperante autem Nerone Romanorum Principe, Leſtko feliciſſimus auctor Regni Lechitarum debitum Carnis in ſenectute exſolvit.

De primo Pompilione.

Quomodo POMPILIUS I. ad Imperium pervenerit.

Succeſſit igitur huic Leſtkoni Pompilius Filius ejus ſenior, quem fratres ſui Superius nominati promptiſſimis obſequiis fideliſſime fuerunt proſecuti, in tantum quod amore fraterno ſauciati, cognoſcentes ipſum langveſcere, feſtino curſu ad eum viſitandum Cruſchwiciam tandem pervenerunt, ubi ipſum mortuum invenientes, filium ſuum juvenem Pompilium in Regem extulerunt.

tulerunt. Quo in Regem coronato & aliquamdiu cum eodem commorantes,fideliter homagia preparantes ad propria feliciter remearunt.

De secundo Pompilione.

Jste Pompilius flagitiosissimus fuit. Nam plus coreas virginum, quam bella attemptabat, & impudentissimo luxurie fluxu & ignavia dissolutus, primus in fuga, postremus in bello, in omnibus flagiciosis conatibus exercitatissimus. Hic tirannide, suorum fidelissima obsequia repensauit, Nam ad suggestionem suæ Uxoris impudice, Patruis suis odio graciam, insidijs amiciciam, crudelitate pietatem immaniter demonstrauit. Qui se langvidum & morti appropinquantem simulans, patruos convocat, quos affatibus mellifluis in lecto simulate egritudinis quiescendo demulcens, seque vivere non posse pronuncians,ut de Rege, qui sibi succederet, pertractent, hortatur atque deposcit. Quos postremo, in potu valedictionis, eis per suam uxorem propinato,crudelissime mortificavit.Quorum corpora tyrannus pocius quam Rex inhumata, veluti divinitus percussa, jussit permanere. Iste Pompilius pessimus cognominabatur Choszisżco, ex eo,quia paucos pilos & paucos oblongos in capite habebat, Choszisżco enim scopa dicitur; unde Choszisżco diminutiuum,quasi scopula parva fuerat appellatus.Nec scelus in patruos commissum,inultum remansit, quia è putredine per cadavera patruorum suorum per ipsum intoxicatorum, quos inhumatos permanere jusserat, mures insolite magnitudinis procreati prefatum Pompilium invaserunt. Ita quod nec igne, nec ferro seu fustibus poterant prohiberi,quin ipsum insequentes momordebant. Qui tandem ad quandam altissimam Turrim

Vituperium Pompilij II.

Scelus Ejus in Patruos commissum.

A muribus devoratur.

rim in Castro Cruſzvicienſi ſitam fugiens, cum Uxore & duobus filijs, per mures comeſtus, diem clauſit extremum.

De Electione Regis nomine Paſch.

Quomodo PIASTUS ad Imperiũ pervenerit.

Stirpe itaque Pompilij, dicti Choſziſzconis, radicitus evulſa, proceres Regni ad urbem Cruſchvicienenſem predictam, que prœtunc inter urbes Lechitarum major & fortior habebatur, convenientes; cæperunt de futuri principis electione tractatum habere. Et quamvis aliquem de filijs intoxicatorum principum eligere diſpoſuiſſent; tamen diverſis in diverſos ſua vota dirigentibus, in unum ex ipſis non poterant concordare, proprium plus quam commune bonum perferendo. Decreverunt itaque aliquem infime & modice cognacionis eligere, quam ingenuum; tamen non ex Lechitarum propagine procreatum. Fuit namque quidam pauper agricola, nomine Paſch, & nomen conjugis ejus Rzepicza in urbe Cruſzvicienſi morantes prædicta, qui alias tempore Pompilij ſeu Choſziſconis duos hoſpites, qui creduntur fuiſſe Angeli, ſeu ſecundum quoſdam Joannes & Paulus Martires, Quos Janitores præfati Choſziſzconis Principis, à janua ejuſdem ipſis ingreſſum prohibentes, repulerant, receperat hoſpicio. Ad cujus hoſpicium tempore eleccionis duo hoſpites prefati redeuntes, prefatum Paſch, hoſpitem eorum, miraculoſe in Regem eligi fecerunt. Nam cum tante multitudini inopinate ad eleccionem principis congregatorum, potus cereuiſie defeciſſet, & Paſch in ſua domicula modicum mellis pro ſe & ſua familia braxauerat, & in tantum liquor mellis, qui medo polonice dicitur, habundauit, qui toti populo habundantiſſime de eodem medone dare quantum cui placuit tollere, miniſtrarunt. Quo miraculo viſo & diuina

Miraculum quod in Comitiis contigit.

uina disponente clemencia,memoratum Pasch in suum regem unanimiter elegerunt. Hic ob hoc dictus Pasch est, quia fuit statura breuis, sed robustus corpore & decorus aspectu.

De Primo Semouito.

Pasch igitur regalibus insigniis decoratus, ac Regni gubernacula prudenter disponens, ex Rzepczica, conjuge sua, filium vnicum suscepit, quem post annos puericie Semouit appellat. Qui quatuordecim annos sue etatis habens, Patri in Regno successit, & ob hoc Semouit tam a patre, quam ab aliis fuerat appellatus. Semouit enim dicitur iam loquens, quia annum quartum decimum sue etatis ante mortem patris conscenderat. Iste Semouitus plura per Goszischonem deperdita recuperauerat, & in omnibus strenuus & felicissimus habebatur, in cunctis agens prospere & semper de hostibus triumphans. Non tamen illorum principum toxico nepharie interemptorum filios & nepotes ad sui obedienciam bellicosis insultibus, minis seu donariis flectere potuit, quin semper sibi & suis successoribus usque ad tempora illius Magni Boleslai pro posse resistebant. Duplicem etenim suo Patri Pasch & sibi obedienciam denegabant. Prima fuit hoc inhumanissimum scelus in patribus & awis eorum per Choszisczonem crudelissime commissum, qui veneno fraudulenter fuerant interempti; Secunda, quia ipsis obmissis Pasch infimus genere in Regem fuerat assumptus. Terre autem predictorum Principum fuerunt hec: Boleslai Pomerania inferior, Kazimiri Cassubia, VVladislai Pars Ungarie, que inter fluuios Czissam, Danubium & Morawam consistit. Jaxæ Sorabia, Wraczislai Rama, Przibislai & Odonis Drowina, Przemislai Szgorzetcia, que nunc Brandeborg appellatur. Et

Defuncto PIASTO succedit SEMOVITUS F.

ceteri

Facies Sarmatiæ SEMOVITO imperante.

ceteri Terras Albeam, Odram, Pyanam, Dolosam, VVtram, Bekniczam, Warnam, Hawlam, Sprowam, Hylam, Sudam, Meczam, Trawnam & circa alias perpetuo dominio possederunt. Quorum duo Wislaus Castrum dictum Medziboże, quod nunc Meydeburg dicitur, & Sobeslaus aliud castrum, Dalen dictum, quod Daliburg Theutonici appellant, Czeszmirus autem partem Drewine, quod nunc Olsacia dicitur versus Slesuik, & Wissimirus castrum in rippa maris Septemtrionalis, ubi nunc ciuitas nomine suo Wissimiria sita est, fundauit. Fuerunt eciam castra principaliora principum predictorum versus occidentem & mare septemtrionale, Bremen dictum de pondere, quia pondus inimicorum, ut puta Westwalium & Frisonum & aliarum nacionum sepius ipsos invadendo, eisque resistendo sufferebat. Item castrum luna, quod nunc Lunborg appellatur. Dicitur namque luna, quia petra latissima in medio camporum erupit: unde sicuti Salun splendorem lune in nocte lucentis lumina appellant: Sic castrum predictum in camporum planicie splendentem lunam appellarunt. Fuit eciam ibi prope ciuitas magna, que Barduika nominatur. Consuetudinis enim est Slauorum, ciuitates vicos appellare. Vicus enim in Slawonico proprie ciuitas, in qua forum exercetur. Nunc aliquando dicunt: transeamus ad ciuitatem, seu vadamus ad Wik, & sic Branduik a fluuio, qui ibi fluit, a vico nomen compositum accepit. Sic & Szleszwik a Szlesz, qui Slawonice Allec dicitur. Item castrum Buccoweg, ubi nunc Monasterium fratrum predicatorum in Lubek constructum cernitur. Slaui vero inibi morantes Lubieczensem ciuitatem non Lubek, sed Buccoweg appellant. Item Bathibor castrum; item castrum Swerin, quod castrum quidam

Impera-

Imperator deuicto Rege Slauorum, nomine Mikkol cuidam nobili viro de Dalewo, alias de Dalemborg fertur donasse, ipsum in Comitem Swerinienſem imperialem, quam idem Imperator ibidem fundauerat a filiis Miklonis protegi deberet. Iſte etenim Mykel caſtrum quoddam in palude circa villam, que Lubow nominatur, prope Wiſſimiriam edificauit, quod caſtrum Slaui olim Lubow nomine ville, Theutonici vero ab ipſo Miklone Mykelborg nominabant. Unde uſque ad preſens princeps illius loci Mykelborg appellatur, latine vero a camporum magnitudine magnusplan nuncupatur, quaſi ex latino & Slawonico compoſitum quia in Slawonico Pole campus dicitur. Item Caſtrum Gylow a tranſitudine dicitur. Item Roſtoky a diſſolucione aquarum. Item Caſtrum Bela a crudelitate. Item Swanowo a nomine proprio. Swan enim dicitur quaſi vocatus. Item Oſtrow ab inſula. Item Thoſzin Marlow Bolck Trzeboſſzow. Demum Wlogoſch Kaſzam Walmieg, quod alias Julm dicebatur. Tamen hec caſtra circa mare ſeptemtrionale ſita fuiſſe ſcribuntur. Alia vero caſtra Duces Saxonie, Marchiones Brandenburgenſes, Duces Steninenſes poſſident; quedam tamen ex ipſis nouis nominibus antiquis mutate, quedam vero juxta priorem impoſicionem nominantur.

De Quarto Leſtkone.

Quomodo LESCUS IV. ad Imperii Gubernacula acceſſerit.

Semouito itaque breui annorum curriculo regnante natus fuit filius, cui nomen Leſcko impoſuit, qui Patris veſtigia ſequens in omnibus virtutibus exiſtens, liberalis in ſtatu adoleſcencie, filium procreauit, cui nomen Zemomisl impoſuit, quod interpretatur, terras precogitans. Nam cum eodem filio terras dominio ſuo ſubjectas in pace gubernauit, quod a

C nullo

nullo vicinorum regnorum molestias aliquas capiebat; Sed pace tranquilla omnes naciones dicioni sue subdite lete gaudebant. Sequitur de primo Meszkone.

De Primo Mesckone.

MIESKO I. nascitur.

Unde nomen habuerit.

Semomisl autem de vxore sua genuit filium, qui cecus natus, per septem annos cecus educatur. Quod Poloni cernentes & quod alium filium infra septem annos Rex Semomisl non procreasset turbati dicebant: Ecce iterum Myeszka in Regno. Myeska, id est, confusio, seu turbatio aut commocio dicitur. Sciebant enim quod post decessum Choszilconis, quem mures deuorauerunt, multe commociones in Regno Polonie fuerant exorte, quas iterum euenire formidabant. Et ob hoc filium Regis cecum Meszkam nominauerunt. Semomisl vero anno Domini *DCCCCXIII.* prout Annales Polonorum narrant hystorie, patri suo Lesckoni quarto in Regno successit Polonie, & Meszkam filium suum predictum XXXI. procreauit. Qui Meszka septimo anno etatis sue diuinitus lumen oculorum accepit. Et tandem *DCCCCLXV.* anno Dambraucam, sororem Sancti Wenczeslai duxit in vxorem. Anno sequente cum tota gente Lechitarum seu Polonica Vxore suadente ac diuina gracia inspirante sacrum baptisma suscepit, de qua vxore Anno *DCCCCLXVII.* filium generauit; Cui nomen Boleslaus in sacro baptismate imponi fecit. Anno vero *DCCCCLXVIII.* Jordanum in Episcopum Polonie ordinauit.

Sarmatia CHRISTIANAM fidem recipit.

De Primo Boleslao.

BOLESLAI I. Merita in Regnum Polonia.

Boleslaus Primus, magnus dictus, & animosus, qui in Polonico Chabri nuncupatur, terminos Lechitarum ab aliis deperditos strenue recuparauerat, & sex

Cathe-

Cathedrales Ecclefias, videlicet Poznanienfem, quam primo fundauerat; In cujus medio Ecclefie tumulatus quiefcit; Gneznenfem, poft Mazouienfem, que nunc Ploccenfis dicitur, Cracouienfem, Wratiflavienfem, & Lubuczenfem. Cuyauienfem vero filius eius poft eum Mefzko nomine, que Vladiflauienfis nuncupatur, fundauit. Et multa Monafteria fundauit, dotauit, reconftruxit, de cujus miris actibus non videtur neceffe fcribere, quum in Cronica Vincenciana de Magnifica fuarum probitate virtutum fatis ample fcriptum reperitur, Ipfe tamen quoddam tributum in Polonia, quod Strofza dicitur, fertur ftatuiffe. Ita quod quilibet de aratro fiue vuae vnam menfuarum filiginis & aliam anone ad Regis granarium annis fingulis prefentabat, pro republica militantibus duntaxat exceptis, hoc attributum frumentorum ideo Stroffza dictum eft, quia hominibus in caftrorum cuftodia degentibus, precipue in extremitate Regni confiftentibus, ad vfum ducebatur. Nam Rex prefatus Boleflaus cum metas Polonie in Kyow, quod eft Ruffie Metropolis, & Cziffowa ac Dambino fluuios Hungarie ac Corincie & Zalawam fluuium verfus partes Diringie ac mare Septemtrionale ftatuiffet, viriliter recuperando, per fuos progenitores deperditas, edificat caftra plurima in extremitate Regni fui, pro conferuacione Regnorum fuorum & refiftencia inimicorum fuorum; & precipue in rippis fluuiorum Zalawa & Albea, vltra quam Albeam verfus Veftualiam edificauit quoddam Caftrum dictum Bremo, cui de hoc nomen impofuit, quia omne Terrarum fuarum onus ferebat, inimicos compefcendo & a fuis Injurias propulfando. Bremo enim onus fiue pondus dicitur in vulgari. Huic eciam dicitur per angelum gladius fuiffe datus, in quo omnes fuos aduerfarios

De Tributo quod Strofcza dicitur:

Gladius Regibus Polonia ab Angelo datus.

rios cum DEI iuuamine vincebat. Nam gladius usque ad presens in Armario Cracoviensis Ecclesie conseruatur, quem Reges Polonie ad bella euntes deferre & semper cum eo triumphare de hostibus consueuerunt. Obiit autem anno Domini Millesimo XXV. in Castro Poznaniensi, ibique in medio Ecclesie maioris tumulatus requiescit. Huius tempore Otto Imperator tercius, dictus Ruffus, gratia visitandi Sancti limina Adalberti, quem in vita valde dilexerat, Poloniam intrauit; quem Boleslaus honorifice suscepit & magnifice pertractauit. Ipseque vicem in bono rependens, Boleslaum consortem Imperii ordinauit, sibique dyadema Regium imposuit, ac filio suo Meszkoni sororem suam uterinam in vxorem desponsauit & pro munere lanceam beati Mauricii & clauum domini Boleslao donauit. Boleslaus autem Ottoni brachium Sti Adalberti martiris in signum dileccionis mutue & ob reuerenciam Imperialis dignitatis inter cetera dona redonauit, & hoc anno Domini millesimo primo; Appellaturque gladius Regis Boleslai, de quo premissum est, sibi datus per angelum Sczirzbeg pro eo, quia ad amonicionem angeli Russiam veniens Portam auream, qua castrum Kyow in Russia claudebatur, cũ eodem prius percussit; ex qua percussione gladius lesuram modicam suscepit, que lesura in Polonico Sczirvina dicitur, & ideo Sczirzbeg appellatur.

OTTO III. IMP. S. ADALBERTI gratia in Poloniam proficiscens BOLESLAUM I. REGEM appellat.

De Secundo Mesckone.

Mortuo itaque magno Boleslao; filius ejus Meszko secundus eidem in Regno successit, qui solum sibi & non reipublice vacabat. Tempore etenim suo extere naciones ab obediencia sua recesserunt & desidiam suam considerantes tributa patri suo consueta dari, soluere

BOLESLAO I. defuncto MIESKO II. F. succedit.

ſoluere denegarunt. Ymo caſtra fortiſſima per Boleſlaum patrem ſuum, ut predictum eſt, in extremitatibus Regni & precipue in Albea conſtructa perfecti eorundem vſurpauerunt, ſibi & ſuis poſteris ipſa perpetuo relinquentes. Iſte Meſzko de ſorore Ottonis Imperatoris genuit duos filios, videlicet Boleſlaum & Kazimirum. Quo Anno Domini *milleſimo XXXIII.* mortuo Boleſlao filius ejus primogenitus eidem ſucceſſit, qui priusquam in Regem coronatus fuiſſet, matri ſue multa obprobria inferebat. Cujus nequiciam mater ſua Nobiliſſima ferre non valens, recepto filio ſuo Kazimiro paruulo, Saxoniam verſus Brunſſzwig ad ſuum patrimonium remeauit; ibique puerum litteris imbuendum diſponens monaſterium quoddam ſanctimonialium dicitur intrauiſſe. Boleſlaus autem propter ſeuiciam & inhumanitatem ſcelerum, quam exercebat, dyademate Regio inſignitus minime, vitam male terminauit, nec in numero Regum & Principum Polonie propter ſuam nequiciam reperitur; poſt cujus obitum multe commociones & bella plus inteſtina, quam extranea in Regno Polonie ſunt exorta. Dum autem iam Regnum Polonie fere ad nihilum fuiſſet per bella redactum, continuum proceres Regni verſus Saxoniam, ad dominam ſuam Reginam, pro ſuo domino Kazimiro iter aſſumpſerunt, a qua cum didiciſſent, qualiter ipſum verſus Pariſios, racione arcium liberalium, deſtinaſſet, in quo ſtans & deſudans, ordinem Sancti Benedicti in Monaſterio Clunacenſi aſſumpſiſſet. Ad quē feſtine properantes inuenerunt eum in Diaconum ordinatum; conſilio autem Abbatis habito non repatriantes Romam iuerunt, & Domino Benedicto Pape nono obnixe ſupplicarunt, vt eis principem eorum reſtitui mandaret, cum eodem miſericorditer diſpenſando,

Hoc poſt Interregnum.

CASIMIRUS ex Monacho REX factus prævia P.R. Diſpenſatione.

ſando, vt vxorem poſſet ducere, ne Regnum Poloniæ, herede careret, calamitates Poloniæ, proſanacionem Chriſtianæ fidei & effuſionem ſanguinis per Thartaros & alias naciones paganicas circumquaque poſitas aſſiduè effundi & inferri conſuetas. Quorum dicto Apoſtolicus vir paterno affectu compaciens & genti Polonicæ carenti principe ducem Kazimirum, qui in Saxonia non Kazimirus, ſed Karolus, & in Monaſterio Lampertus fuerat nominatus, ad tenendum Regni gubernacula exire de Monaſterio conceſſit, & vt vxorem poſſet ducere, miſericorditer diſpenſauit. Racionem hujus diſpenſacionis dux Kazimirus cum gente Polonica pro luminariis Sti Petri, & fabrica Eccleſiæ ejusdem denarium de quolibet capite ſe ſoluturos perpetuè ſubmiſerunt. De Cluniacenſi Monaſterio Saxoniam ad dilectam genitricem ſuam, & ad Duces Saxoniæ, auunculos ſuos veniens, fuit cum ingente gaudio receptus; qui ſibi non modicam armatam miliciam aſſociantes, Ipſum in Regnum Poloniæ nō ſine bellorum gerendis certáminibus deduxerunt.

Virtus CASIMIRI REGIS pro amplificandis Finibus:

Hic Kazimirus multæ probitatis audacia viriliter aſſumpta, hoſtibus hinc inde fugatis Regnum Poloniæ poſſedit in pace, dictusque eſt reſtaurator, pro eo quia quamplurima tempore patris ſui Meſzkonis depoſita ſtrenue recuperauit, & ad ſolium reducta feliciter reſtaurauit, Terrisque Polonorum per ipſum ſic mirifice pacificatis duxit vxorem filiam Romani principis Ruſſiæ, filij Odonis, nomine Dobronegam, alias dictam Mariam. Ex qua genuit quatuor filios Boleſlaum Efferum, Largum ſeu Bellicoſum, interfectorem Sancti Staniſlai, Wladiſlaum pyum, Meſzkonem tercium & Odonem primum. Iſte Odo & Metzko ſine prole deceſſerunt. Huic Kazimiro licet tota gens Polonica ac quedam Slauonica gratabundo aſſurgens animo ipſum

in ſuum Regem acclamaſſent, ſola Mazouia reſiſtere non expauit, Nam quidam de infimo genere; ſtrenuus tamen ac robuſtus animo, ferox ac bellorum exercitacione conſuetus, Meczlaus nomine, Mazouienſem prouinciam occupauerat, proceres prouincie illius quosdam muneribus, quosdam tyrannide ad ſui obedienciam attraxit. Ducesque Gothos ſeu Pruthenos & Ruthenos ſibi in auxilium contra Kazimirum invocauit; quorum adiutus preſidio bellum campeſtre Kazimiro inducere preſumpſit. In quo deuictus & de finibus Mazouie cum ſibi adherentibus fugatus, ad Pruthenos fugam iniit, ibi ſperans ſalutem ſibi conſeruare. Sed Prutheni nece ſuorum plurimum ſauciati, ſibi culpam inferunt ſuam & ſuorum cedem & injuriam ſatagentes; ſicque eundem Meczſlaum capientes, & diuerſis penis afflictum tandem altiſſimo patibulo affigunt, dicentes: Alciora tu queſiuiſti, alta teneas. Vnde poëta: Turpe viris non eſſe viros, ſeruos trabeari, Turpe teri luteo candida cola iugo. Item verſus: Nec pete, quos natura vetat, tranſcendere fines; Nec pete, quod iuſto pondere non trutines. Prouincia itaque Mazouie ad unitatem Regni Polonie reducta & tocius Regni Finibus in tranquillitate pacis rite ordinatis Anno Domini milleſimo quinquageſimo VIII*ou* in domino feliciter obdormiuit.

Mazovia CASIMIRO rebellis: ſed Ejus Virtute ad obſequium redire coacta:

De Boleſlao Effero.

Poſt deceſſum itaque Regis Kazimiri Monachi, ſeu Reſtauratoris, predictus Boleſlaus Largus & Efferus, filius ejus ſenior primogenitus eidem in Regno ſucceſſit. Hic fuit liberaliſſimus, nullam hominis reputans maiorem virtutem quam liberalitatis excellentiam; Dyademate uero regio inſignitus, cogitare cepit magni Boleſlai, Regis Polonie, ſui proaui, audaciam velle

CASIMIRO defuncto BOLESLAUS natu major ſuccedit:

velle inducere, & pro recuperandis terris Polonorum, quas prefatus Rex Boleslaus statuerat, & Successores Reges Polonie usque ad sua tempora amiserant, vires exponere bellicas, labores preferens commodo & quieti; sicque Terras Russie potenter ingressus, ad castrum Kyow multis preliis cum Principibus Russie commissis, plurimisque ex ipsis prostratis, usque peruenit. Qui Kazimirus, quamuis aliquo tempore rebellassent, tamen ultimis resistere non valentes, se gracie ipsius committere decreverunt; quibus & graciam & fidelitatem ab ipsis graciose receptis, ad alios fines Russie se transtulit; ibique per plures annos castra Ruthenorum potenter expugnans ac imperiose utriusque Russie partibus peragratis; ipsam tamen pro sua & sui exercitus necessitate maxime in victualibus spoliando; tandem sopita rebellione post victoriam, quam in Rege Ruthenorum habuerat, quem in campestri prelio victum occiderat, quendam ex suis nobilibus, qui Russie preesset principibus statuit. Post hoc Hungariam adiit, volens metas Regni Polonie in Danubio & Trissawa fluuijs rehabere. Cui Salomon, Rex Hungarorum, cum suo exercitu in montanis Russie & Hungarie ad suum Regnum volens prohibere ingressum, occurrit; Sed plurimis de suo exercitu in primo progressu postratis, ad Castra confugit, se in eisdem concludendo, & cernens, sibi & sue genti imminere periculum, pacem precatur, centum milia auri talenta offerens Boleslao, ut ab impugnacione sui desistat. Cui Rex Boleslaus respondit: Polonos, inquit, aurum habere non delectat, habentibus imperare. Turpius enim, ait, vinci precio, quam prelio. Victum itaque Rex Salomon se cognoscens tam bello, quam parte sui Regni, inter fluuios predictos consistente,

Qui Russia devicta Hungariam adiit:

Salomonem Regem vincit

ftente, ceffit, felicem fe reputans, in alia parte Regni ultra Danubium poffe manere. Interea vero * Leo, Rex Bohemorum, cum Morauis & Auftralibus fines Polonie invadens, ipfos crudeliffime deuaftabat. Quod Rex Boleflaus intelligens, ad ipfum feftino curfu properat; quem licet inopinate a tergo invadere potuiffet, noluit dicens: titulos victorie afcribi non debere infidias more latrocinij faciendo. Nunciauit igitur Leoni, ut fe promptificet cum Boleflao in campo prelium commiffurus. Leo uero Leonina feracitate depofita, aftuciam induit vulpinam, & Regi Boleflao intimat, indignum fe afferens cum tam paucis tam magnifico Regi velle refiftere, fed obnixe deprecans, vt fua oblequia recipere dignaretur, cum eius tributis. Sed hæc intimans fugam nocte inivit, nusquam in vno loco Regem Boleflaum preftolari prefumens. Quem Rex Boleflaus per Morauie fines infequitur, & non parcens etati, vel fexui, omnes aut morte trucidat, aut vinculis conftringit. Tempore autem, quo in Terris Behemorum & Auftralium Rex Boleflaus intraret, eorum terras hoftiliter deuaftando Prutheni & alie naciones paganice, de reditu Boleflai dubitantes, Pomeraniam hoftiliter inuadunt. Quod cum ad noticiam Boleflai perueniffet, Bohemorum & Auftralium impugnacione obmiffa ad propria conuolat, & hoftes in Pomerania reperiens invadit, quos fugientes in Sarum fluuium infecutus, ibique non pauci de fuis, non ab hoftibus, fed armorum pondere preffi in profundum demerguntur. Ob hoc Poloni in antea plenis armis nolebant; Hoftibus itaque fic fugatis, eorundem hoftium & aliorum dominia decreuerant impugnare. Sed quia feptimus annus ab exitu fui ad prelia iam finem

Inde Bohemorum Ducem fugat.

Et Pruthenos finibus Polonie expellit.

D nem

* Wratiflaus: Dux Bohemiæ: vid. Dlugoffus lib. III. ad An. 1062.

nem dabat; in quibus ſeptem annis tam ipſe quam proceres Regni illius Polonie vxores & pueros non viderant; veluti qui bellicis tumultibus inſudantes, extra domicilia morabantur, extraneas naciones ſubjugantes; interim vxores ac filias eorum ſerui ſeu famuli ad ſua vota flectunt, quasdam diuturna expectacione confeſſas, quasdam uero magna deſperacione deceptas, nonnullos oppreſſione ad ſuos amplexus pertrahentes domicilia muniunt & domos occupant dominorum. Comperta igitur fama tante prodicionis ac nefarii ſceleris perpetrati, nobiles, qui cum Rege in caſtris predicto tempore fuerant demorantes, zelo nimio excitati, eciam Rege prohibente ad propria ſunt reuerſi, ſeruosque de ſuis domiciliis que firmiſſime munierant, tandem cum magno labore repulerunt, expugnatis ipſis, prout eorum demerita expoſcebant ſupplicia addiderunt; vxores autem ſuas, veluti prevaricatrices & adulteras penis diuerſis crudeliter extinxerunt.

De Seuicia Boleſlai.

Rex uero Boleſlaus de receſſu ſuorum procerum turbatus nimium, & contra eoſdem zelo iracundie concitatus, beluinam ſeuiciam induens ad propria redit & ſuis proceribus bellum inflixit, dicens: Viros luxurioſos deſeri debere, quibus plus cauſa feminea placet, quam Principis obſequela. Conqueriturque non tam apud hoſtes derelictum, quam hoſtibus ſtudioſe expoſitum; propter quod primos Polonorum, qui ab eo diſceſſerant, capitis obtruncacione dampnat; alios quos perimere non valet, inſidias latenter parare non ceſſat; mulieres quoque, quibus mariti humana ducti manſuetudine ſcelus indulſerant, perſequitur, ac earum infantulis abiectis catulos non perhorruit applicare;

care;

care; in tantumque cultum detestabatur femineum, quod loco vxoris purpura iumentum & bisso decoratum ad omne iter, quo ibat, secum duci faciebat. Aiunt quoque quidam, quod versus in sensum reprobum abutebatur eodem. Quedam autem scripture, quibus standum est verius, asserunt, quod non: Sed in detestacionem sceleris per mulieres nobiles in suorum maritorum absencia perpetrati hoc se facere demonstrabat. Verum cum nimia efferitate in suos deseuire non cessaret; & hoc ideo, quia propositum sui negocii, quod pro recuperandis metis Polonicis in animo conceperat, nec redire, donec easdem recuperasset, mente firmasset, ad finem debitum propter suorum Nobilium ad propria regressum, minime perduxisset. Sanctus Stanislaus, Episcopus Cracouiensis, cernens Boleslaum, quasi beluam seuientem in oues deseuire, & gladio tirannico sanguinem innocentem effundi, Jura queque thori violari DEI timore postposito homines non vereri ac honore Regio oblitus justiciam opprimi, ipsum paterna monicione aggreditur, & post hoc Ecclesie denegat ingressum. Ipse uero paternam correccionem despiciens, ac malis accumulare priora proponens Stum virum in Capella Sti Michaelis in Rupella missam celebrantem manu truculenta gladio suo extinxit; ipsumque de Capella extrahens dimembrauit. Cuius gesta vite & miracula in vita ipsius beati martiris plenius continentur. Passus est autem anno Dni millesimo septuagesimo nono. Post hoc autem videns Boleslaus, quod sui Terrigene, tam proceres, quam populares se a sua familiaritate abstrahebant ad Wladislaum, quem in Regno Ungarie in Regem prefecerat, secessit. Qui Wladislaus humilem reuerenciam exhibere exposcens pedestri veneratione ocurrit. Boleslaus vero Rex,

Domum redux Sevitiæ Specimina varia edit:

Monitus a Stanislao Episcopo Cracouiensi irascitur: eumque trucidat:

D2 tam-

tamquam ſuperbus & elatus, manum ſibi porrigere ac oſculum dare contempſit, inquiens: opifici non competere, vt ſuam veneretur creaturam. Nec decere virum fortem & potentem exilio preſſum miſerabiliorem eſſe, vel caſu fortuito deiectionem debere videri. Wladiſlaus vero Rex hoc pacienter ſuſtinens, ipſum benigniſſime amplectitur, omnem ei humilitatis exhibens affectum. Apud quem non multo tempore, tactus peſſimo vlcere, in amenciam cecidit, ſicque miſerabiliter vitam finiuit. Filius quoque eius unicus, Meſzko nomine, poſt hoc ad propria per patruos reuocatus, priusquam vxorem duxiſſet, & florem pubertatis attigiſſet, vita functus de hoc ſeculo tranſiuit ad patres; Reuelatumque eſt quibusdam viris religioſis ſanctam vitam ducentibus; quod ſicut Boleſlaus Stum Staniſlaum in partes minutas ſeccauiſſet, & in lacum diſperſiſſet; ſic Deus Regnum Polonie deinceps ſcindens plures Principes in eo dominari fecit. Nihilominus vero, prout corpus viri ſancti reintegratum extitit: ſic in futuro tempore, cum Deo placuerit, in ſtatum priſtinum & ad vnitatem vnius principis reducetur.

Exul inde in Hungaria deceſſit.

De Primo Wladiſlao.

Wladiſlavs itaque, dictus Pyus, fratri ſuo Boleſlao Effero in Regno ſucceſſit; cujus fratres iuniores Meszko & Odo ſine prole deceſſerunt; & ipſe ſimiliter cum prole careret, & de ipſa nimium anxiatus exiſteret, tandem de conſilio Lamperti, Epiſcopi Cracouienſis, ymaginem auream artificioſe ad inſtar pueri fieri fecit, quam deuocione ductus & voto aſtrictus ad Monaſterium ſancti Aegidij, quod in prouincia Prouincie conſiſtit, ad honorem eiusdem ſancti per ſollempnes nuncios cum ornamentis Eccleſiaſticis Abbati & fratri-

Succedit WLADIZLAUS I. Princeps laude digniſſimus qui Precibus S. Ægidii SterilitatemConjugis depellit.

fratribus in dicto Monasterio degentibus destinat; cum epistola infra scripta: Patribus venerabilibus beati Ægidii Abbati cum voiuersitate cenabii Wladislaus Dei gracia, Rex Polonorum, & coniux ipsius deuociones omnimodas cum reuerencia filiali. Et si vlla posset esse humana felicitas; perfecta tamen esse non potest. Nemo enim tam felix est, quin aliqua sue felicitatis parte rixetur. Et nos quidem de nostri generositate sangvinis, de corporis & animi elegancia, de culmine Regie dignitatis, de fame & omnimoda gloria & copia rerum gloriari non opportet, nec expedit quidem; sed humilime lacrimari conuenit, quod inter florentissimos rerum successus, datus est nobis stimulus, qui nos colaphisat in fecunda sterilitate sobolis; que non solum paternum pellit solacium, sed & graue quoddam ingerit obprobrium orbitatis. Proinde coram vobis, Patres sanctissimi, nostra prosternitur devocio, ut vestrorum meritorum sterilitatis infortunium pyus oracionum tollat interuentus. Non enim est impossibile apud Deum ullum verbum. Intellecta itaque Regis & Regine deuocione sacer ille conuentus, triduanum oracionibus continuat jejunium cum psalmo die instanciore vigilancia atque precum. Sed priusquam legati ad propria redierunt, Regine fecunditas predicatur; nasciturque tercius Boleslaus. In cujus partu mater sua nobilis dolore rapta nimio diem clausit extremum. Sicque Wladislao gaudium dolore miscetur, & meror gaudio temperatur. Et quia Regem tam Illustrissimum, cui nil de humana existimatur felicitate defuisse, absque vxore non decuit esse; ideo soror Imperatoris Henrici tercii, relicta Salomonis, Regis Hungarorum sibi matrimonialiter copulatur. De qua tres filias procreauit. Et quamuis iam corpore esset gran-

dewus,

dewus, noluit tamen ignauia deti neri; sed hostibus rebellantibus crebrius, militarem industriam exercebat. Quum vero plerique consulerent, ut sue etati parceret, respondebat: Licet detrimenta sentiam in corpore; animi antiquitate probari virtutes, augeri non minui, omniumque rerum exercitamina virtutis esse, non etatis. Verum quia maritime prouincie prefectos, quos eisdem Rex piissimus Wladislaus prefecerat, contumeliis appositis injuriose eiecerant; ex qua re ipse animosior effectus, robustorum suorum manu in vnam recollecta maritimas prouincias potens inuadit, fortissima municipia eorum disrupit pariter & comburit, colla indomita domat, quosdam ex ipsis capitibus priuat, quosdam captiuos ad propria remittit; sicque maritimis prouinciis subactis, & prefectis propriis constitutis ad propria reuertitur cum honore, in nullo sue senciens grauedinem senectutis.

De Sbigneo, filio suo Naturali.

Habuit itaque Boleslaus, Rex pjssimus, filium, nomine Sbigneum, ex concubina procreatum, quem propter insidias nouercales sub cura prefecti Szlesziani, cui nomen erat Magnus, in finibus Bohemorum fecit delicatissime educare; qui ob hoc dictus est Sbigneus, qui latine interpretatur: Euasit iram; quia mortua Regina Nouerca ejusdem, ipse de latibulis, in quibus fouebatur, ad patris amplexum fuit reuocatus. Nam quamdiu Nouerca eius viuebat, eius iram metuens, Patris prouinciam adire non presumpsit. Hunc postmodum pater pijssimus plus dolo, quam consilio Przeczslao, Principi Bohemorum, de quo Wladislaus, Rex decrepitus, plurimum confidebat, ut tueretur Regni Lechitarum gubernacula, ac Patris vices gereret,

Fata Filij Ejus Naturalis Sbignei.

impro-

improuide prefecit. Huic quidam Szeczech seu Szethegius nomine, Princeps milicie Polonorum, qui rempublicam inconfuse & injuste expensabat, non quod rectum vel virtus exposcebat, sed quod pecunia, dona & affectus carnalis iubebat, non quod quis meruit, sed quantum dare potuit, inspexit. Cum prefecto Szlesiane provincie, nomine Magno, de quo premissum est, contra pyum Regem Boleslaum conspirant, ac Sbigneum prefatum Wratislauie ac Szlesiane prouincie principem constituere presumunt, Wladislaus vero Rex imbellicus licet hoc graue in animo gereret; non tamen ad vindictam preceps esse voluit. Sed Szetegius Princeps milicie & prefectus Szlesiane prouincie predicti Wladislai Regis & Regine indignationem in se fuere considerantes, & periculum ex facto, quod presumserant, sibi euenire presumens, Wladislaum, Regem Hungarie & Przeczslaum, Principem Bohemie, donis ac promissionibus ad partem Sbignei flectunt, & ne Regi Wladislao contra Sbigneum prestent auxilium inducunt. Instanciis itaque Wladislai, Hungarie Regis & Przeczslai, Principis Bohemornm, coactus est Wladislaus, Rex Lechitarum cum Sbigneo, filio suo prefato fedus pacis inire; quem Pater pyus pristine restitutum gracie ut experiretur & languore simulato filium Sbigneum prefatum ad se venire iubet; qui non submissa facie, sed hilari animo, cum tympanis, fistulis & symphonie choris aulam Regis pompatice ingreditur, non compacientem, sed de Patris languore magis gaudentem se ostendens, juxta dictum Poeticum: Filius ante diem patrios suspirat in annos. Quamvis igitur agnovisset; paterno amore ignoscit, illumque excusans dixit in rebus jocundissimis ex industria ad Patris solacium advenisse, cum flammis nec me-

ror

ror merore temperatur, ſed eger exhilaritate medici hilareſcit. Verum tamen vt tumorem filij ſuperbientis perdomaret, illius fiducialiſſima preſidia caute diſſoluere cogitavit, & Primates Sleſinorum quosdam viribus, quoſdam arte donove ab ipſo retraxit; propter quod Sbigneus in precipitem furorem excandeſcens Wratiſlaviam ſeceſſit, & deinde Cruſzuiciam, robuſtorum manu collecta, feſtine properat, ibique Cruſzuicie ſex acies inſtruxit, ac Pomoranorum non modico jutus preſidio patri bellum campeſtre inducere preſumſit. In cuius congreſſu succumbit, & captus in patris cuſtodia carceri mancipatur. Fuit quoque in congreſſu tanta multitudo hoſtium proſtrata, vt vrbis Cruſzuicienſis campeſtria & lacuum profunditas cadauerum & cruore repleta fetoribus horrorem habitatoribus induceret, & esum Piſcium totaliter prohiberet. Et quantumcunque Sbigneus Patre atrocior extiterat; tanto pater ei fuit preſtancior pietate: ita quod non ſolum illum a carcere abſolui iuberet; ſed eciam illi particulam Regni in Caſtellania, Sira dictam, ab herede legitimo ſecernit. Iſte Wladiſlaus, pijſſimus Princeps, ad honorem Sti Wenceſlai martiris olim ducis Bohemie, in Caſtro Cracouienſi Cathedralem Eccleſiam Primus fundauit. In qua XXIII. Canonicos inſtituit, quibus prebendas magnificencia Regali donavit. Nam primitus non Canonici; ſed Clerus Epiſcopum Cracovienſis dioeceſeos eligebat. Hic Anno Dni milleſimo CIIdo deceſſit. Cui Boleſlaus dictus Krziwouſti, filius ſuus legitimus, in Regno ſucceſſit.

WLZDIZLAVS Poloniæ Dux moritur: ſuccedit BOLEZLAVS Fil. legitimus:

De Boleſlao Krziwouſti.

Boleſlaus itaque ſicut meritis Sancti Aegidij Abbatis

batis successor patris & heres legitimus, adeo impetratus; ita morum gratissima venustate & virtutum felicibus studiis ceteros principes antecellit. Quod cernens Szeczech, princeps milicie, de quo premissum est, prodiciones, quas Sbigneo, illegitimo Wladislai filio improuide apponens commiserat, in animo rememorans formidare cepit, ne Boleslaus patris injurias in eo vindicaret. Sbigneum itaque, ut fratri sedicionem moueat, & aduersus eum concitat, & diuersa machinamenta flectere non obmittit. Boleslaus vero, quamuis adolescentulus, tamen prudencia & circumspeccione sufficienter dotatus, illorum machinamenta intercipit, & Szeczechonem, veluti malorum comentatorem, perpetuo exilio proscribit. Iste Boleslaus ob insignem Patris dileccionem nomen patris sui, Wladislaus in lamina aurea fecit exculpi, quam in collo appensam ante pectus assidue deferebat. Sicque omnia fando & agendo faciebat, ac si Pater presens adesset, vicia cauens & virtutibus se ornans, nunquam turpia aut inhonesta proferendo; Turpe existimans, si presente Patre turpe aliquid dicere, seu agi videretur. Fertur eciam in veste lugubri quinquennio patrem luxisse. Et licet Sbigneum fratrem suum illegitimum sibi insidiari nouisset: nihilominus tamen, quidquid reuerencie Patri debuerat, in Sbigneum, fratrem suum predictum, caro affectu conuertit.

Ejus amor in Patrem defunctum.

De Construccione Fortalicii ante Santok.

Pomorani vero fines Polonie aggredientes Fortalicium quoddam prope Santhok extruxerunt; Quod Sbigneus, qui in ducatu Poznaniensi plura municipia ex donacione patris habens expugnare contendit. Sed Pomorani ipsum confuse ad propria redire compellunt.

Pomeranorū in Poloniam Excursiones:

Quod audiens Bolestaus Rex festine accelerat, & non solum fortalicium predictum prosternit; sed eciam Medzyczecz ceperat, & plurima alia castra Pomoranorum disrumpit, & manu forti euincit. Demum Sbigneo muliebriter ocio vacante, iterum Pomorani fines Polonie inuadunt, predam capiunt, captamque adducere conantur. Quos Boleslaus animose insequitur, debellat ac prosternit, & predones in prede predam conuertit. Quod Sbigneo erga Boleslaum majoris inuidie fomitem generauit: Nam cum Boleslaus ipsum vt suis interesset nupciis per solempnes nuncios rogare fecisset, ipse locum & tempus, vbi & quando festiuitas nupciarum celebrari deberet, inquirens, Bohemos incitat swadet & animat, vt Boleslao festis nupcialibus insistente, fines Slesianos invadant. Bohemi itaque suasionibus dicti Sbignei, Boleslao nupciarum conuiuiis occupato, Slesianam prouinciam hostiliter invadunt, prosternunt, quos reperiunt, predam insimul recolligunt, moram protrahunt, securati a Sbigneo, quod Boleslaus conuiuas suos letificat, suis minime presidia ferre curaret. Sed cum rumor de hostium insultu auribus Boleslai sonitum fecisset, conuiuantibus valefactis, hostes insequitur, debellat & prosternit, predamque captam non solum recuperat, sed auget, & post modicum tres electorum turmas, vt Morauiam inuadant, igneque apposito devastent, ac more hostili desolare curent, mittit; ubi capta tam hominum, quam animalium preda multiplici, incendioque & gladio Morauiensibus finibus turbatis ad propria redeunt. Quos festinans Swanthopelk, Dux Morauie, insequitur, animose invadit. Fit itaque vtrimque conflictus non sine vtrorumque lesione discursus, in quo Princeps milicie Regis Boleslai Zeslaus nomine, manu mutilatur.

Bohemi Silesiam dilacerant.

Wladizlaus Dux Silesiæ nascitur.

cilatur. Sed Boleſlaus ob inſignem virtutis audaciam illi auream donauit. Iſte Boleſlaus duxit vxorem, de cuius nupciarum ſollempnitate premiſſum eſt, filiam Regis Halicie vnicam; de qua genuit Wladiſlaum ſecundum & vnam filiam. Demum cernens Sbigneus, quod tantus amor belli gerendi ineſſet Boleſlao, ut grauiorem putaret ocii torpedinem, quam morbi languorem ſimulato amore concepto. In ſuſpecto tamen nocendi deſiderio amiciciam ſimulat, conſtanciam fidei pollicetur. Fratrem Boleſlaum crebris nunciis ſollicitat, ſupplicat & affectat, ut Jusiurandi obſecratione ſe invicem obſtringant; vt neuter ſine altero de pace vel hoſtilitate cum quocunque pertractet, & ſe mutuis preſidiis fideliſſime promto animo iuuare paciſcatur, Quibus peractis, Boleſlaus fratri iam credulus exponit, quomodo maritimas prouincias, quarum quidam prefecti, obediencie fidelitate ablata, tributa, Boleſlao dare conſueta, reddere contumaciter recuſarunt, ad ſui obedienciam eorum improbitatem proponens reuocare. Sbigneo itaque hoc annuente tempus educendi exercitus eligunt, & locum conveniendi ſtatuunt. Sed mox a colloquio recedentes, maritimis preſidibus nunciat, & amiciſſimos Boleſlai, promptiſſimos quoque obſequiales ab ipſo falſa ſuaſione abſtrahit, eosque ut Boleſlao arma moueant, inducere non expauit. Cujus ſuaſu maritimorum exercitus valida manu fines Polonie inſiliunt, predia concremant, predas capiunt. Quos Boleſlaus veloci curſu inſectatus, ſuorum cum octingentis viris pugnatorum animoſe tria ipſorum milia aggreditur, ſit que hoſtibus hoſtis infeſtior, cuneos hoſtium penetrare non deſinens, donec deterius inteſtinis effuſis procubuit. Ne ceſſat pedeſter accedere hoſtium turmas, nec declinat a loco certaminis; ſed vir-

Virtus Scarbimiri: Ducis Exercitus;

tute indefessa instat pugne forcius. Nam & quidam miles Strenuissimus princeps milicie Scarbimitzs dextro oculo orbatus non instat segnius, tanto attrocior, quanto cruentior, sui quoque per omnia cedunt hostes & sternunt. Quorum quidam non victi, sed vincendo fatigati inter stratorum hostium catheruas dormiunt & quiescunt; quod enim paterne suscipitur, amor est non furor, virtus est non temeritas: dileccio enim fortis ut mors dicitur esse, que quanto est meticulosior, tanto audacior. Nihil namque animosius ciues ad arma prouocat, quam ciuilis timor discriminis; iuxta sententiam Salomonis, qui Atheniensibus scribens ait: Non minus vos timidos esse velim, quam audaces; quia timor circumspeccionem suggerit; circumspeccio vero parit confidenciam & audaciam gignit; quia homo se ipso fit animosior. Non est ergo alienum a virtute publica animo veluti proprio, presertim ubi eciam de suo agitur, pro viribus insudare. Rumore tandem prelii per ampla municipia Polonie diffuso, fit ex omi parte ad princip m fidelium concursus, iam turmis hostium in diuersa dispersis, ex quibus quidam Regem Boleslaum presumeret arguere, cur tantam particulam se minus consulte subire attemptus sit; ipso respondente, cotem esse debere principem, qui suos exacuet, non obtundat. Cumque Pomoranos insequi proponeret, ecce Bohemorum acies in finibus Polonorum nuncciant, quos Sbigneus ex concepta nequicia in fratris excidium solicitus incitauit. Verum Boleslaus Rex animosissimus hostem fugitiuum, an nouiter aduenienti resistere debeat, a suis proceribus percunctatur. Illi autem hoc inquiunt, & tucius illud honestius; ad vtrisque tamen operam dare vir industriosus festinat. In duas itaque partes exercitum diuidit. Cujus partem

tem cum Scarbimiro, comite ſeu Principe milicie, hoſtes fugitiuos iubet inſequi, ut de Pomoranis victoriam referat & ipſe Bohemorum acies reprimat; ſicque injuriam propulſat & patriam in pace conſeruat.

De Exuſtione Caſtri Cozle.

Interim autem Caſtrum Cozle in ducatu Oppolienſi, Morauie finibus vicinum, per deſidiam preſidis proprio incendio fuit exuſtum. Quod Rex Boleſlaus ne per Morauos occupatum muniretur, feſtinus ad reedificandum accelerat, fratrique Sbigneo, quaſi non ſui egeret auxilio, ſed ut fiduciam & ſponſionem alias vtrimque habitam experiri poſſit, ſupplicat, ut ipſum in reedificando caſtro iuuare feſtinet; ſibique talia per ſolito nuncios intimare ſtudet: Nimis delicatus eſt, qui honorem appetit ſui euenire. Nam etſi honeſta ſit principandi ſolercia, honeſta tamen videtur eſſe & utilis. Et nos quidem ejusdem orti carpimus delicias, ſed modo diſpar ortum excolimus; cum tamen racio exigat, ut quem vtilitas & preeſſe delectat, laboris difficultas non terreat. Decet enim eum principari debere, qui primogeniture preeminet dignitate; quod ſi laboris ſarcinam pocius declinare eligis, meorum ſaltem ac meis confave laboribus, & tuorum preſidia michi non deneges impertiri. Penes te itaque ſit iubendi poteſtas; penes me maneat obſequendi promptitudo. Turpe enim eſt luctare cum onore, quod ſemel ſuſceperis. Sbigneus uero non ſolum fratri ſubſidia prebere cotempnit; ſed legatos capifaciens in vincula retrudit, ac Bohemorum, Morauie & Almanie duces & principes in fratris excidium ſuſcitat, ipſumque a Regno propulſat. Maritimos quoque preſides non tam ab obediencia fratris ſui Boleſlai doloſis ſuaſionibus retrahit,

Boleſlai Regis & Sbignei Diſcordia:

trahit,

trahit; ſed ut in fratrem inſurgant, flectere preſumit. Horret hys auditis Boleſlaus, & heſitat, quibus hoſtibus ſe primitus opponat; tamen prout erat animi prudens & in bellicis actibus exercitatiſſimus, diuine ſe gracie committens, quibusdam hoſtibus pacatis, quibusdam deuictis, Sbigneum fratrem ſuum inſequitur, caſtra & municipia ejuſdem alia igne deuaſtans, alia retinens; ſicque omnibus municipiis Sbignei interceptis, ipſum perſequi non ceſſat; donec veniens Mazouiam, ubi Sbigneus gracia vite conſeruande confugerat, ipſo Sbigneo humillime ad pedes Boleſlai prouoluto vix optimatum tandem interuentu benigne ſuſcipiens, ut miles ſaltim fratris, non Regni coheres eſtimetur. Pietate Regia, qua erat preditus, conceſſit ſibi quasdam poſſeſſiones in caſtellania Siradienſi largiendo hoc pacto, quod nec noua erigere, nec vetera alias demolita fortalicia reparare preſumat.

Qualiter Sbigneus perpetuo exilio dampnatur.

Boleſlao igitur in Maritima prouincia conſtituto, Sbigneus a conſueta prodicione, in fratrem ex invidia concepta non ceſſans, cujuſdam Maritime provincie prefecto inſultus in exercitum Boleſlai tempore nocturno, ſuaſu Sbignei, fortuna fauente volente annis mutatis Sbigneus prefatus hoſtes accedit, ipſosque confortatos precedens caſtra fratris cum hoſtibus aggreditur & hoſtiliter invadit, gregarium militem ſe ſimulat; quibus noctu exploratis cum hoſtibus impetum facit. Erat interim Boleſlaus extra caſtra ſuorum diligenter explorans excubias. A tergo igitur hoſtes invadit, quibus diſperſis hinc inde Sbigneus doli artifex caſu deiecta galea deprehenditur coram primis proceribus preſentatur Lechitarum & ſiſtitur de crimi-

crimine lese maiestatis accusatur; qualiter cum hostibus castra fratris, pro quibus mortem subire debuerat, invadere presumpsit. Non diffiteor, quod hostes impetum ferentes processi, eorum impetum vobis cupiens nunciare. Cumque rei & facti peruersitatem totus stuperet exercitus, & Sbigneus verba vix finiuisset; omnis vero exercitus in Sbigneum arma tollunt dicentes: Non tam ensibus & hastis, seu alio ferri instrumento confodi; sed eciam dentibus discerpi dignum fore acclamantes. Quorum tumultu vix sedato princeps milicie Regni, Boleslao proximus, in medium protulit: Indignum esse & Juri contrarium, quod pena sentenciam precedat; & nos in quempiam ferre sentenciam non possumus, nec debemus; nisi aut in Judicio confessus fuerit, aut per fide dignorum testimonium convincatur: presertim juxta dictum Pòéticum: Sit piger ad penam Princeps, ad premia velox. Mane igitur Magistratui placuit, ut notorius patrie emulus ac insidiator manifestus exilio perpetuo proscribatur. Sicque Sbigneus, sicuti meruerat, perpetuo proscribitur exilio; unde sic peccant, qui se prodesse fatentur & obsunt. Discat in auctorem pena redire suum. Cujus calamitati & plus vxori & liberorum defectibus post tempus uon longum benigne compaciens sibi quasdam hereditates vti fruendas concessit. Post enim igitur sedicione excussa, hoste Patrie perfugato, Serenissimi Boleslai sidus rutilaciores virtutum radios expendit pro amplissimis Pomoranorum municipiis, hys in fauillam redactis, illis ultro se subdentibus, soli Albenses, qui Balgradenses in vulgo appellantur, resistere contendunt; quos vrbis famosissime, que est Pomeranie, Boleslaus sagacassimus inclusor, obsidione cingit, & obsessis duo scuta ostentans, vnum ru-

Sbigneus exilio damnatus:

beum,

beum, alterum album; quod, inquit, iſtorum elegitis? At illi album, quia in ſe pacis blanditur candorem. Illud, quia terribilem cruoris minatur aſpectum, quis eſt ille ſane. Si ergo album, vultis eſſe noſtra ſub dicione, candidetur; ſin autem nouum clipeum eligitis, illi cruor nomen inſcribat, vt non alba vrbs, ſed cruenta nuncupetur. Pertinaciori illi audent reſpondere contumacia; ymmo & alba vocetur & cruenta, ut albam predicet noſtre ſucceſſus victorie: cruenta, vero tuorum preconetur occiſio. Ad hec Boleſlaus: heu proceres, videntur iſti, vernacula eciam probris contendere. Reſpondeo quod talpa lincem tigridem, quod aquilam in conflictum provocat ſcarabeus. Sed armis viro, non verbis, opere opus eſt, non querela: proinde manus omnis euolat vallum aggeris impetu tranſilit precipiti. Inauditam audi viri audaciam: non hoſtium multitudo, non ulla vis telorum tenet illum, non ſaxorum moles obterit, primus valuas hoſtium pertranſit, primus vrbem ingreditur, tot milium cohortes hos cedit, illos paſſim fugere coegit, omnes denique velut cujusdam terrore majeſtatis percuſſi armis abiectis proni in terram procidunt. Ignoſce poſtulant: illorum non ſuam necem deprecantur. Aiunt ſeſe crucibus magis, quam venia digniſſimos eſſe. Cumque nec etati, nec ſexui fore indulgendum precipuorum iuberet finem, Indulgetiſſima tamen Principis clementia omnibus ignoſcit. Juſtiorem enim eſſe cenſuit piam humanitatis indulgenciam, quam ſeueriſſimam iuſticie vlcionem; que res non modicum illi opus peperiſſe edocuit. Sua etenim ſponte tom Solibrigenſium, quam Caminenſium, Vealmienſium, Coſomenſium & aliarum munitiſſimarum vrbium preſides non ceruicoſe, ut pridem preſumpſerant;

Bolezlai de Pomeranis reportata Victoria:

rant;sed obnixis concurrunt ceruicibus & illius sese obsequiose humillime prosternunt.

Nemo misericors tamen, nisi iustus; nemo iustus, nisi misericors. Nam Justicia sine misericordia crudelitas est. Et misericordia sine Justitia fatuitas. Mitibus est mitis capris Leo, tigribus asper. Sed permira hujus leonis animositas, qui leones ipsos non solum in capreas, sed in meticulos os vertit lepusculos. Nec secus ut Allexander, qui Ambrorum & Sicambrorum LXXX. milia peditum, LX. milia equitum confecit. Qui vrbis muros primus conscendit, & vacuam estimans salit, insilit, hostibus ambitur solus contra tot milia preliatur, dictum incredibile, ut solus tot legionum turmas ceciderit & fugaret. Hic ubi se obrui multitudine videt, & trunco prope murum se stanti applicat; cujus suspendio innixus tam diu turmas irruentes sustinuit, donec periculo cognito amici ad eum desiliunt; tandem abjectis muris omnibus exercitus subvenit; tunc sagita sub mammam traiectus cum sanguinis fluxu deficeret, genu flexo tamdiu preliatus est, donec volneris auctorem occidit. Et quanto vincendis asperior: tanto victis fuit clemencior.

Quomodo Henricus Quartus Imperator pugnaverit.

Hys itaque peractis, Henricus Imperator, Romanorum quartus, per crebras suggestiones B. Ducis Bohemorum inductus ad deuastandum Regnum Pannoniorum, multa milicie comitiua stipatus studiose processit. Quod vero Pannoniorum Rex certis rumoribus ad se delatis intelligens, & se Imperialis potencie disparem existimans, Regis Boleslai implorauit auxilium, scribens in hec verba: Jllustrissimo Polonorum ac Maritimorum Monarcho Colomannus, Hungaro-

Henricus IV. Imp. cum Exercitu Hungariam ingreditur:

garorum Rex, quicquid amiciſſimorum intimo poterit reuerencie & honoris. Racio ſuadet, honeſtas poſtulat, ut communi communiter occuratur incendio. Juxta verſum: nam tua res agitur, paries dum proximus ardet. Et neglecta ſolent incendia ſumere vires. Nec enim ob aliud Almanorum locuſte ad nos uſque irrepſere, quam ut noſtris, quod abſit, depaſtis vineis, veſtris inſiliant facilius oliuetis. Boleſlaus itaque comperto, quod Imperator iam fines Pannoniorum depopulandos potenter fuiſſet aggreſſus; Bohemiam cum ſuo valido exercitu ingrediens, vrbes capit, ſubuertit & ad ſolum proſternit municipia, queque dirripit & depopulatur. Et tandem vias occupat, per quas imperator cum exercitu fuerat reuerſus, inſidias tendit, cum redeuntibus confligit, & viriliter triumphat. Sicque nece graui in gente Imperatoris & delecione vrbium Bohemie non modice facta, quorum dolo & ſuggeſtione cognouerat Imperatorem Pannoniis ſeu Hungaris bella mouiſſe, ad propria reuertitur cum triumpho.

De Gnewomiro, preſide maritime prouincie.

Gnevomirus rebellis ſupplicio ultimo affectus.

Porro Gnewomirus, cuius vitam alias Boleſlai Regis pietas in excidione Balgardenſi, ſeu Albenſium reſervaverat, de ſacraque leauerat donis Regalibus extulerat, partis quoque maritime regionis preſidem prefecerat, mendaciter confingens Boleſlaum in Bohemorum prouincia per Imperatorem Henricum eſſe deuictum captum & vinculis conſtrictum, in remotas quoque Almanorum partes perpetue captiuitati mancipatum, Pomoranis premiſſa ſuggerens, plures de Boleſlai Regis obediencia retrahens ad ſui vota induxit; prefectos Regios, quos ab obediencia Regis Boleſlai minis & promiſſionibus auertere non potuit, per potenciam

tenciam hostilem a prefecturis removit & eiecit. Qui cum Boleslao Regi rem hujusmodi nequissime presumptam patefecissent. Et licet Rex zelo justicie accensus in vindictam consurgere festinuo voluisset: Ad se tamen rediens animi sui modum studuit temperare. Jubet nichilominus, ut sui proceres arma preparent. Sicque morose progrediens Pomoraniam ingreditur. Cuius adventum qui primi & natu majores prescientes sibi festine occurrerunt, proni adorant, colla submittunt deprecantes; & Gnewomiri nequiciam, qua se fefellisse asserunt detegentes, quibus Rex pyssimus veniam largiens omnia indulget. Castra tamen & queque municipia destruit & ad solum redigit. Solo Gnewomiro,] qui sibi male conscius de venia desperaverat, in rebellione permanente. Hunc Rex Boleslaus eum suis agminibus fortissimis in castro Welomensi, ad quod confugerat, obsedit & impugnat. Qui, cum proceres veniam obtinere, ut se gracie Regie subderet, renuit asserens; prodicionem maioris nequicie esse suam, quam venie indultum. Sicque Castro Welin discriminose & difficulter per vim obtento, ceteris gladio necatis, Gnewomirus fuste capitalem sententiam excepit.

Pomorani Archiepiscopum Gneznensem inuadunt captiuandum.

Huius Boleslai tempore erat Sancte Gneznensis Ecclesie Archi-Episcopus, nomine Martinus, cujus industria & consilio res publica in regno Polonie salubriter regebatur. Sed quia Pomeranos a ritu paganico, quod ydololatriam sapiebat, retrahere nitebatur. Ad prestacionem quoque decimarum & primiciarum iam prius monicionibus, iam censura Ecclesiastica coarcabat, ipsi fomentum discipline renuentes dolosa nequicie ma- Pomeranorū Archiepisco-po Gneznensi illatæ Injuriæ.

 chi-

chinamenta componunt, ipſum ſacrum antiſtitem occidere aut captiuare diſponentes. Boleſlao itaque extra Regnum ſuum cum ſuis exercitantibus diucius demorante; Pomorani tandem de loco manſionis ſacri pontificis per nuncium informati de caſtro Nakel exeuntes feſtine properant & quodam mane Spiczmirzs aduenientes Archiepiſcopum Oracionibus cum ſuo Clero in Oratorio Spiczmirzenſi inſiſtentem inopinate vallant, comprehendere geſtientes. Clamor ergo attollitur, impetus hoſtium in ipſis foribus nunciatur. Quo quo fugiendum dum ſcindens mucro in hoſtiis corruſcari videtur. Verum tamen prout erat contemplacione ſuſpenſus, ſic cum iuuamine ſuorum per quandam ſcalam ſurſum aſcendens inter laquearia reſedit juxta verſum: ſic ſenio vires, pedibus timor addit. Alias Pomorani autem ſacris non parcentes, Archidiaconum circa aram poſtratum conſpicantur; & Archiepiſcopum putantes fore ipſum leti comprehendunt, theſauros & omnem ſuppellectilem Curie Archiepiſcopalis ac ipſum predium Spiczmirzs deuaſtantes ad ſua redeunt feſtinanter. Jubent itaque Archidiacono, quem Preſulem eſtimant, ut decimis & primiciis renunciet, ipſisqne ritus conſuetos celebrare permittat ac pecunie innumerabilem quantitatem exſoluat. Ipſe uero dum ſic vita ipſius precio taxaretur, nichil horum annuit, ſed fiduciam habens in domino, & de ſui Antiſtitis confiſus ſuffragiis, Deo ſe totum commiſit. Preſul autem poſt hoſtium receſſum per triduum oracionibus & lacrimis ac vigiliis inſiſtens in ipſo oratorio continuo permanſit, rem ſacrilegam luctuoſe deplangens. Sed DEUS omnipotens ſui devoti Preſulis iniuriam inultam eſſe non ſinens, quadam peſte repentina invaſores ſacrilegos, conjuges & liberos ipſorum

ſubito

ſubito percuſſit; ſic ut ſeſe velut veſani invicem nunc ferro nunc ſaxis appeterent, & ſuos quosque legitimos tanquam incognitos & hoſtes a ſuis domiciliis expulſarent. Dumque alios attingere non poſſent ſe ipſos dentibus & vnguibus diſcerptarunt. Ex qua peſte nonnulli ex ipſis vitam miſerabiliter terminarunt. Tamque diu ſic vexati fuerant, donec cauſſa ſupplicii & veſanie ipſorum intellecta omnia rapta pontifici ibidem remittunt, ſidemque Catholicam recognoſcunt, ydololatriam penitus abnegant, Archidiaconum cum reverencia abire permittunt, primicias & decimas perpetuo ſe preſtaturos fide data promittentes.

De Expugnatione Caſtri Nakel.

Poſt hoc Rege Boleſlao ad propria redeunte, Regnicole ſibi occurrentes nunciant, qualiter Pomorani rem nephariam preſumentes, contra wenerabilem Antiſtitem attemptaſſent. Quod Rex preclariſſimus intelligens, licet graue ſuſcepiſſet: tamen motum animi ſui prudenter temperans, ulcionem ad tempus ſuſpendit. Sed modico temporis interuallo moroſe progrediens ad vrbem Cruſzuicienſem cum ſuis agminibus fortiſſimis, ulterius verſus Pomoraniam procedere cupiens peruenit. Quod Pomorani preſcientes vrbem nobilem, quam ex commiſſione Regis Wladiſlai & ad nutum ipſius tenebant, tam gente armata, quam expenſis ſufficientibus copioſe onuſtarent, hac intencione, ut non tam Regi rebellionem demonſtrarent; ſed ipſo in Terris Pomoranie demorante ipſi Terras Hungarie & Polonie liberius poſſint crebris invaſionibus perturbantes deuaſtare. Rege itaque Boleſlao de vrbe Cruſzuicienſi ad propoſitum ſuum peragendum proficiſci volente apparuit in pinaculo oratorii

Caſtrũ Nakel mira BOLESLAI Virtute expugnatum.

Sancti

Sancti Viti,quod in vrbe Cruſzuicienſi conſiſtit,quidam ineſtimabilis forme adoleſcens, cuius ſplendor mirabilis non ſolum per ipſam vrbem, ſed eciam ipſius urbis campeſtria miro ſplendore perluſtrabat. Hunc cunctis cernentibus & ſtupore nimio concuſſis, de pinaculo oratorii ſaliens exercitum verſus Nakel recto tramite ducens, preceſſit, donec ad vrbem Nakel veniens pilum aureum, quod in manu tenebat, quaſi umbrans in urbem iaciens diſparuit. Hac ergo fiducia animatus Rex vrbem Naklenſem obſidione includit machinis impetit & aliorum generum inſtrumentis, veluti inimicam & temere ſibi rebellantem feruenter impugnat. Quod obſeſſi cernentes, dum virtute reſiſtere nequeunt, dolo vincere proponunt. Treugas itaque humili prece petunt,& impetrant, quouſque primos Pomoranorum proceres conſulant & requirant. Interea Pomorani inſidias parant, ut incautos Boleſlaides occupent & proſternant. Sed cum Boleſlaides circa Eccleſiam Beati Laurencii & in nocte eiuſdem ſecure quieſcerent, nichil doli de Pomoranis ſuſpicantes, ſubito ad morem locuſtarum in vineam editam agmina omnia vrbis Naklenſis operientes, Regi Boleſlao aduenïſſe nunciantur. Prouiderant enim Pomorani, ne ſtrepitu ſeu hinitu equorum inſidie proderentur. Unde equis ſuis ſub tuicione relictis pedeſtres preliari elegerunt. Quod Boleſlaus illico aduertens ait ad ſuos; video, inquid, o proceres noſtris inuiſos leuiculis. Et hoc dicto ipſe primus hoſtes aggreditur. Quem Princeps milicie, nomine Scarbimirzs leone animoſior animoſe ſequitur,hoſtes proſternunt,fugant, ſicque Boleſlaus cum ſuis viriliter pugnat & animoſe triumphat; tantaque tunc multitudo Pomoranorum occiſa fuit, quod numerum occiſorum nemo ſcire poterat.

terat. Huius enim ſtragis uſque ad preſens aggeres ad inſtar moncium ex humatis oſſibus accervati ſidem indubiam adſtruere videntur. Multa eciam milia ex ipſis in captiuitatem Boleſlai ſunt deducta, qui vitam precio beneficio redimere ſunt letati. Et extunc Nakel & alie vrbes, quas Pomorani ex largitate Boleſlai regebant, decretum fuerat nunquam per ipſos regi & tueri debere.

Quando Henricus Imperator Poloniam impugnabat.

Hys itaque peractis, priuſquam Lechitarum vulnerum liuor detumuerat, antequam cruor aſpergens ſiccaretur: Henricus Imperator, non immemor ſuſcepte iniurie ſibi in metis Hungarorum a Boleſlao illate, cum innumeroſa armatorum multitudine Poloniam vaſtandam aggreditur. Caſtrum magnum Lubuſſz impugnat, quod ad capiendum facile eſtimans ulterius ad Bithonienſe muncipium feſtinat, illudque multis conatibus capere attemptat. Sed quum tam itinere, quam ſitu tutum pene inacceſſibile. Eo ſimiliter relicto ad Glogouienſem vrbem ſua caſtra applicat, ibique ciues improuiſis obſidionibus cingit, & niſi infra dies conſtitutos liberentur obſides a ciuibus extorquet, obſidionis igitur Boleſlao Regi anguſtias & obſides datos non tam ſubdendi animo, quam differendi remedio. Quibus renunciauit Boleſlaus- Tucius, inquit, eſt paucorum ſaluti non parcere, quam puſillanimitatis ignauia plurimos in diſcrimina adducere: vnde ſalubrius obſidibus, quam libertate carendum. Huius mandati Glogouienſes informati fiducialibus vires colligunt, urbem muniunt, minas reformant. Sed & Ceſaris caſtra inde ciues illuc Boleſlaides continuis moleſtant incurſibus. Quorum rebellionem cernens

HENRICUS V. Imp. Poloniam invadit

Imperator

Imperator filios ipſorum datos in obſides iam machinis alligari, iam tormentorum diuerſorum generibus affigi cominatur & precipit; ut ſaltim parentes paterna pietate moti filiorum quoque excidio, Boleſlaw Boleſlaw clamore attolente miſerti imperiali ſubderentur obſequio. Sed nec hoſtium illos terret impetus, nec laboris frangit aſperitas, nec filiorum pietas euertit, Tucius inquit, aiunt, patres prole carere, quam patria ciues orbari: quia honeſtius libertati, quam labori conſuli debere. Interim Szleſiani, Mazouite & alie Lechitarum prouincie ad Boleſlai ſui Regis incliti confluunt preſidia, exercitumque Imperatoris ab omni parte crebris vicibus invadunt & infeſtant, nunquam pauſe moram indulgendo; ſed continuis aggreſſibus hoſtium caſtra ſeu ſtaciones perturbantes. Intelligens autem Bohemorum Dux Szleſianos a ſuis finibus egreſſos in ſubſidium Boleſlai adveniſſe, Imperatori ſuggerit, vt partem ſui exercitus ad capiendam urbem Wratiſlauienſem tranſmittat. Quod Boleſlaus Rex concipiens ipſos inſequitur & antequam Wratiſlauiam attingant, ipſos occupat, debellat & proſternit; ibique victor exiſtens uerus, ad caſtrum Imperatoris feſtinus accedit. Quem Szleſiani orant, ne prelium differat, egre ferentes tantum hoſtem ſuis incubare prouinciis & continuis depredacionibus ſubiacere; unde aiunt Sanctius eſſe ſemel cadere, quam ſemper pendere. Boleſlaus itaque Imperatori nunciat: tributum exigis cruentum, in craſtinum preſtolare tributum. Nam quid a quo exigere debeas nobis cras redonante condiſces, ut ergo altero die primum dies illuceſcat, Caſtrorum Boleſlai acies ordinatiſſime prodeunt, & quantum exercitum Imperatoris auget innumeroſitas, tantum Polonos reddit audacior animoſi-

A Boleſlao vero ſubitis Incurſionibus maxim opere vexatur;

Prælium ad Wratiſlaviam An. 1109. geſtum;

mositas, vt ergo erant prime Bohemorum acies: sic in primo congressu succumbunt; deinde Almanorum gigantee legiones, hec a Boleslao, hec a Szlesianis & Mazouitis corruunt, alij cursu dubio inter pugnancium acies, incerti, quid agant, vel quibus ferant auxilium, catheruati huc illucque reputantur nonnulli toxicatis sagittis depereunt. Ceteri in pedestre coguntur descendere certamen, quorum equi pre toxico vulneris ceciderunt. Sicque exiles & confractas reliquias Almanorum flens eiulans recollegit Almania, que vitam Cesaris pro munere & fugam coluere pro triumpho. Tanta enim ad locum certaminis canum confluxit innumerositas, que cadaverum esu in quandam feritatem prorumpens nulli hominum per multos dies tutus transitus pateret. Ideoque locus prelii ad presens caninus campus nuncupatur.

Loco Prelij nomen Canini Campi inditũ.

De Expulsione Ducis Bohemorum,

Porro Boleslaus Tercius ducem Bohemie indilato impetu persequens, a Regno Bohemie exterminat. Quem quodam tempore a suis expulsum benignissime susceperat & humanitatis solacia studuerat impendere pia compassione ductus. Ipsum quoque principem Olomucensem, & deinde ducem constituerat Pragitis. Cuius tamen beneficii Dux Bohemie prefatus immemor & ingratus Imperatorialem hostilitatem in Boleslaum excitare presumpsit. Quem tandem quidam ex suis, prout meruerat, gladio crudeliter interfecit & extinxit; loco cuius Boleslaus Rex quendam virum nobilem, Budziwoyum nomine, Bohemis in ducem prefecit. Quem frater invidie zelo concitatus eciam similiter non post multum temporis spacium interfecit. Iterum quoque Boleslaus Bohemiam ingressus, ne-

Turbæ in Bohemia exortæ

pharium fratricidam expulit, & fratrem eius iuniorem principatu insigniuit: propter quod primi aule Imperialis nimium indignati & zelo inimicicie concitati dicebant: Boleslaum quadam nepharia presumptione Jura Imperialia vendicare, in eo quod non solum sacro Imperio bella inducere presumpsisset: sed eciam Regna Romano subjecta Imperio proprio arbitrio, quibus mallet, excellenter sublimando donaret.

De Pyothrcone de Dania.

BOLEZLAI Expeditio in Daniam suscepta:

Hys autem peractis, quidam Nobilis adolescens de Regno Dacie adueniens, Petrus nomine, per Boleslaum consideracione Magnifici Principis, Rege Danaorum pro eo supplicante, in familiarem fuit receptus. Hic adolescens tam in armis bellicis, quam morum virtutibus strenuo & miro pollebat ingenio; sicque se cunctis morum venustate reddebat placabilem & conuersacione preclarum; qui tam a Rege, quam ab uniuersis proceribus nimio prosequebatur fauoroso affectu. Inter hec Rege Danaorum per fratrem nepharie interempto, Nobilis Pater Petri antedicti Adolescentis thesaurum multum Regis Danaorum iam defuncti, quem in sua habebat custodia, caute reseruans, filio nunciat, quod ad se festinus redeat & de thesauro Regio disponat; cum iam se senio confractum conspiceret, & vite breuitas finem inducere properaret. Adolescens itaque visitato opportunitatem asportandi thesaurum non reperiens, Boleslao Regi & suis proceribus suggerit, ut exercitum moueant, & ad Regnum Danaorum suo & sui Patris industrioso iuuamine obiciendum accelerare non tardent. Sicque Boleslaus, prout erat in subiugandis Regnis animositate consuetus, Anno Dni millesimo CXXIV. mare transiens Re-

gnum

gnum Danaorum obtinuit, & potius in eo propriis profectibus ad propria reuertitur, cum nimia gloria honoris & triumpho. In cuius comitatu Petrus Thesaurum Regium, patre suo sibi dante, Poloniam secum asportauit; cum quo multas possessiones sibi & suis liberis comparauit, & nonnullas hereditates ex largicione Regis Boleslai & suorum filiorum successiue sibi donatas fuerat in diversis provinciis Regni Polonie consecutus. Iste Petrus posthac dictus Pyotryco Magnus; cuiusdam Principis Ruthinorum filiam, vxoris Boleslai consanguineam, Rege Boleslao ordinante, duxit in vxorem. Nam Rex Boleslaus Nobilioris Principis Ruthenorum filiam primo habebat in vxorem, de qua Wladislaum secundum & vnicam filiam procreauit. Post cujus decessum Henrici Quarti Imperatoris Romanorum sororem sibi in conjugium sociauit; de qua quatuor * filios, videlicet Boleslaum Crispum, Myeszkonem Senem, Henricum Primum & Kazimirum iuniorem suscepit. Iste Boleslaus filiam suam, de Ruthena genitam Colmanno, Regis Hungarorum filio, matrimonialiter copulauit. Qui nomine dotis Castellaniam de Spissz, quoad viueret, possidendam assignauit. Quem Colmannum vna cum Rege Hungarorum Haliciensibus in Regem prefecerunt, ipsum coronari facientes. Cuius coronacionem Rex Boleslaus, prout erat credulus, per Regem Hungarie dolose circumuentus Castellaniam de Spissz & loco ejusdem Castellaniam Przemisliensem nomine dotalicii filie sue recepit. Hec autem dolositas fuit origo dissensionum inter Polonos & Hungaros; prout in sequentibus patebit. Et sic Castellania de Spissz a Po-

Thesaurus Regis Daniae ablatus:

Liberi REGIS BOLESZLAI.

* Hos ex Salomea: Comitis Henrici Senioris a Bergen F. susceptos fuisse, Annales Zwifaltenses testantur quos sequimur Tom: 1. pag: 301.

lonis alienata per Hungaros usque ad presens fraudulenter detenta occupatur.

De Captiuitate cujusdam Principis Russie.

Boleslao itaque circa alias regiones diuersis negociis occupato; Princeps quidam Russie Lodorius, fortune Boleslai invidens, Ruthenorum Principes conuocat, uniuersos sollicitat, singulos ingenuitatis se meminisse hortatur, docens quante infamie sit titulus, quante derisionis in populis caucerium genus seruitutis afferens; minus miserum esse nasci, quam fieri suum: Cum nasci sit clemencia nature; ferre uero naufragium ignauie, cui faciliter quis inuoluitur, sed non sine difficultate emergit. Vnde honestius esse mortis compendium, quam contagiose vite dispendio subiacere. Omnes itaque Principes a Boleslai obediencia recedere disposuerunt; omnes contra illum conspirant. Quod Boleslaus Rex intelligens senatum conuocat, quomodo huic malo occurrendum sit viribus ingenii industria scifcitura. Quidam vero alti sanguinis vir princeps milicie & regni dignitate proximus tam magnanimitate strenuus quam industris Comes Petrus Wlastides de Kszausth inter cetera consultorum responsa ait, quod stante stipite frustra in ramusculis resecandis quis occupatur; sed ad radicem securis primitus est ponenda. Melius est itaque successus, quam virtutibus experimenta deesse. Perinde quorundam sibi fidelium comitatu assumpto Russiam ingreditur, exulem se simulat Regis Boleslai, seuiciam se ferre non posse asserens a Laodorio Principe Ladimirie suscipi & foueri poposcit. Gratulatur Princeps Russie de tanti viri aduentu, gratulantur & sui de tanti Commilitonis consorcio. Et quamuis crebro caussas exilii

Elogium Petri Wlastidis Comitis de Kaszausth.

a suis

a suis perquirentibus agittaretur ; nulli tamen Petrus rem de suis detigit, ducens non esse utile, si consilium ante tempus prodeat iu publicum: juxta versum: Non bene, non tute teneris auis euolat alis. Opportuno itaque tempore mandat suis Petrus, ut equos promptificent, arma capiant, ipsumque sequantur & extemplo domum Laodorii ingrediens a mensa epulantem abstraxit, humo prosternit, prostratum coniecit vinculis, vinctum asportat & Boleslao Regi pro insigni munere presentat, sic sue salutis dispendio honorem patrie mercatur & Regem tranquillitati conciliat. Denique huiusLaodori filius paterno vulnere saucius perampliffime compaciens calamitatem ejusdem indesinenter reuoluet in animo, qualiter Patris mortem possit vindicare. Et consideremus, quod aperta vlcione in hoste multum dispari remediari non possit. Dolori dolum comiscet, & omnes Patris sui thesauros, quos in fisco paterno reperit, in patris ulcionem appendere decrevit, preponderare estimans diuiciis honestatem; & sic in patris vindicta prodigalitatem, & in se ipso parcitatem ostendens, quendam siquidem de Pannonia tam sanguine, quam dignitate insignem muneribus allicit, auro corrumpit, ut quali dolo posset Boleslaum decipiat atque fallat. Iste igitur Pannonius auri lucrum insigni nobilitate cupide preferens ad gremium Boleslai confugit, exulem se dolose Regis Pannonicorum fore mentitur, causas sui exulatus callide exponit, asserens hanc esse precipuam, reipublice Lechitarum seu Polonorum amantissimus studuerit aut studiose docuerit declinare. Quamobrem astruit calumpniam, suorum preualuisse emulorum & in se capitis sentenciam fuisse promulgatam. Malle igitur se male declinare immeritum, quam innoxium caput submit-

mittere indebite noxe, ſpondens Pannoniam ſubiicere priſtine dicioni.

De Prodicione Vrbis Wislicienſis.

Erat enim temporibus illis Vrbs famoſiſſima in Regno Lechitarum, murorum altitudine circumſepta, nomine Wislicia, cuius olim Princeps tempore Paganiſmi fuerat Wiſlaus decorus, qui & ipſe de ſtirpe Regis Popeli duxerat originem. Hunc quidam Comes, eciam ſtirpis ejusdem, vt fertur, fortis viribus, nomine Walterus robuſtus, qui in Polonico vocabatur: Wdaly Walgerzs: Huius caſtrum Tyneg prope Cracouiam, vbi nunc Abbatia Sti Benedicti per Kazimirum Monachum, Regem Polonorum ſeu Lechitarum, fundata conſiſtit, in quodam ſedicioſo conflictu captiuauerat, captumque in vincula coniecit, ac in profundo Turris Tingrenſis mire cuſtodie deputauerat tenendum. Hic quandam Nobilem, nomine Helgundam, ſponſam cujusdam Regis Francorum filiam habuit in vxorem, quam, ut aiunt, clam verſus Poloniam non ſine magnis corporis ſui periculis Walterus abduxit. Et cujuſdam Almanie Regis filius in curia Regis Francorum, Patris Helgunde predicte fouetur gracia morum capeſſendorum. Et Walterus, prout erat animo perſpicax ac induſtrioſus, conſiderans filiam Regis Helgundam in Regis Almanie filium amoris affectum convertiſſe, quadam nocte menia Caſtri aſcendens vigilem Caſtri precio conuenit, ne ipſum quouis modo detinere preſumat; ſic dulci melodia perſtrepuit, quod ad huius dulcem vocis ſonitum Regis filia a ſompno excitata, de lecto ſaliens, cum ceteris coeuis puellabus, ſompni quietis oblita nutui dulciſſimo intenta manebat; donec cantor vocibus ſonoroſe operam dabat.

Hiſtoria de Comite Walthero & Helgunda.

Mane

Mane autem facto Helgundis vigilem iubet accersiri, perquirens diligenter, quisnam fuisset ille, qui tam dulciter nocte preterita resonasset, qui se omni modo ignorare asseuerans Walterum prodere non presumpsit. Sed cum duabus noctibus sequentibus Walterus adolescens similia caute peregisset; Helgundis dissimulare amplius non valens, vigilem ut cantorem prodat, minis & terroribus compellit. Qui cum prodere nollet ipsum capitali sententia plecti iubet. Vigil itaque cum Walterum cantasse nominasset, ipsa in eius amorem feruide ardescens ad eius vota se totaliter acclinauit, filium Almanie Regis respuendo. Cernens itaque Almanie Regis filius se pudorose ab Helgunda abiectum & Walterum in amoris alueolum esse subrogatum, nimio zelo contra Walterum accensus, ad patriam rediens omnia Naula Reni fluminis oucupat. At ne aliquis cum virgine nisi marcam auri pro nauigio exsoluat, custodiri sollicite committit. Tracto igitur temporis spacio, Walterus cum Helgunda opportunitatem fugiendi captant, captatamque inueniunt. Et adveniente die optata aufugiunt: sed postquam rippam Reni fluminis optatam perueniunt, naute marcem auri pro nauigio exposcunt, receptamque quousque filius Regis adueniat, transmeare contradicunt. Ille autem senciens ex mora periculum, mox Bucephalum conscendit & Helgundam retro se conscendere iubet, & flumen insiliens sagitta velocius pertransit; & dum aliquantisper a fluuio Reni viam peregisset, audit clamorem post terga Almani ipsum insequentis in voce preconica dicentis: O perfide cum filia Regis clam aufugisti & pedagio non soluto Renum transmeasti. Siste gradum, siste ut iniam singulare certamen, & qui victor extiterit, victor existens equum & arma ac Hel-

gundam

gundam retinebit. Cuius clamoribus Walterus intrepide respondens, ait, filiam quid loqueris. Nam marcam auri tribui & filiam Regis non vi receptam, sed vltronee me sequi volentem michi sociaui. Et dictis hys alterum alter lanceis animose impellit, quibus confractis, ensiũ ictibus pugnant & viriliter vires exaptant. Et quia Almano Helgundam ex opposito positam reputabat aspectus: idcirco eius aspectibus hilariter confractus Walterum retroire coegit, quousque retroiens Helgundam conspexit. Quam conspiciens tam pudorose incredibili persistit, quam eius amore nimio succensus, viribus resumptis Almanum fortiter impeciit & ipsum protinus occidit. Cuius equo & armis receptis itinere cepto ad propria remeat leti honoris triumpho dupliciter trabeatus. Qui ad castrum Thinciense veniens prosperis itineris successibus feliciter peractis aliquanto tempore medicandi gracia quieti indulsit, ubi ex querelis suorum intelligens Wislaum decorum, principem Wisliciensem in sui absencia suis quasdam iniurias irrogasse. Quas grave ad animum revocans, caussa vlciscendi contra Wislaum insurgit & tandem cum eo confligit, vincit, victumque ut premissum est, in profundo Turris castri Thinciensis custodie carcerali deputat macipatum. Post aliquam uero temporis reuolucionem, ad exercendos actus bellicos, more militancium peragendos, remotas peragrat regiones, & cum duorum annorum eius absencie circulus iam reuoluisset, Helgundis de mariti absencia nimium anxiata, cuidam puelle sibi secretarie uultu submisso referre sit compulsa, asserens nec viduam nec maritatam esse, reputans illas que viris strenuis & bellorum certamina indagantibus matrimonialiter commiscentur. Secretaria uero domine sue luctuosam inopiam

pro

pro qualitate temporis perpessam pudore prodicionali protinus abjecto cupiens reuelare, Wislaum principem Wislicie forme elegantissime & corpore venustum, in aspectu decorum, in turri nunciat mancipatum, suadetque misera, ut ipsum de turri noctis sub-silencio extrahi iubeat, & vetiuis amplexibus debriata ad yma turris iterum caute remittat. Fauet illa suasionibus secretarie, & periculosis euentibus angustiata vitam & famam honoris exponere non metuens, Wislaum de ymo carceris extrahi precipit, & eius viso decoris aspectu, nimium admirans efficitur letabunda. Nec ipsum amodo ad yma turris mittere; sed cum ipso pocius sodaliciosо federe sociata, & indissolubili amoris vinculo compaginata, ad vrbem Wisliciensem fugam inire elegit, proprii viri thoro prorsus derelicto. Sic Wislaus ad propria remeat, duplicem sic sperans habere triumphum; qui tamen in euentu dubio utrique necis applicat interitum. Nam post reuolucionem breui temporis Walterus ad propria rediens a castrensibus scifcitatur; cur Helgundis saltim ad valuas Castri sibi non occurrit, in suo iucunda aduentu; a quibus cum didicisset, qualiter Wislaus de ymo turris custodum fretus auxilio Helgundam secum asportasset; repente nimio zelo furoris repletus versus Wisliciam festine properat, casibus fortuitis se & sua exponere non pauescens; vrbemque Wisliciensem insperate ingreditur, Wislao pro tunc extra vrbem venacioni insistente: Quem Helgundis in vrbe conspiciens, festine occurrit & prona cadens in terram, de Wislao, quod ipsam violenter rapuerit, lamentabiliter querulatur, suadens Waltero ut ad secreciora habitaculi eius ascendat, spondens Wislaum ejusdem

nutui ſubito tenendum putare. Credit ille deceptrici deceptiuis ſuaſionibus,circumſeptus habitaculum firmum ingreditur, in quo Wiſlao per deceptricem putatur fallacem captus preſentatur. Gaudet itaque Wiſlaus & Helgundis iocoſis plauſibus operam dantes de ſucceſſu proſpero feliciter triplicato gaudii extrema minime perpendentes, quos frequenter luctus mortis occupare conſueuit. Hunc ergo non carcerali cuſtodia tenere voluit; ſed plus quam carceris ſqualoribus coanguſtari decreuit. Fecit namque illum ad pariętem cenaculi vinctum bogis ferreis extenſis manibus collo & pedibus fortiter erectum alligari. In quo cenaculo ſtratum ſibi parari iuſſit, ubi eſtiuo tempore cum Helgunda infra meridiem deleccaciones venereas exercentes quieſcebant. Habebat eciam Wiſlaus quandam ſororem Germanam, quam ob deſpectabilitatem ipſius nemo cupiebat in vxorem, cuius cuſtodie Wiſlaus pre ceteris cuſtodibus Walterum plus confidebat. Hec Walteri affliccionibus nimium compaciens, ipſum pudore puellari prorſus ſemoto, a Waltero percunctatur, ſe ipſam habere velit vxorem: Sic ſue calamitati ſubueniret; ipſum a vinculis liberando. Spondet ille & iuramento confirmat, quod eam maritali affeccione, quoad vixerit, pertractet & contra Wiſlaum fratrem eiusdem gladio ſuo, ut eadem optauerat, nunquam dimicabit. Hortaturque eam, ut enſem ſuum a fratris cubiculo ſubtrahat, & ipſum apportet, ut cum ipſo vincula disrumpat. Que mox enſe apportato clauem cujuslibet boge ſeu ferree ligature in parte extrema, ut Walterus iuſſerat, de enſe precidit, enſemque inter dorſum Walteri & parietem repoſuit, ut temporis opportunitate captata ſecurius abſcedere poſſit.

Amor per medios ire ſatellites & perrumpere amat Saxa potentior ictu fulmineo:

possit. Qui usque in crastinum hora meridiei expectata, cum Wislaus cum Helgunda iocosis amplexibus in lecto cenaculi uterentur, Walterus contra morem eos alloquitur dicens: qualiter ne vobis videtur si ego solu s a vinculis ensem meum stridentem in manibus gestans ante lectulum vestrum conspicerer, vindictam de commissis inferre minando. Ad cuius dictum Helgundis cor concubuit & tremebunda Wislao dixit: ve Domine ensem suum hodie in cubiculo nostro non reperi, & tuis affatibus intenta oblita sum reuelare. Ad quam Wislaus, eciamsi decem ensibus fulciretur, propter bogas ferreas, quas rumpere absque fabrorum industria non valeret. Ipsis uero inter se sic confabulantibus, Walterus liber a vinculis saliens, ense vibrato ante lectulum stare conspicitur, & mox datis imperiis manum cum ense in altum erigens, ipsius ensem in ambos cadere permittit, qui cadens vtrosque per medium scidit. Sic vterque eorum detestabilem vitam miserabiliori fine conclusit. Huius itaque Helgunde sepulcrum in castro Wisliciensi omnibus cernere cupientibus in petra excisum usque ad presens demonstratur. Huic ergo vrbi munitissime Boleslaus Rex illum Pannonium, putatiuum exulem, quem non ut profugum, sed ut proprie alumnum benigne susceperat, & caritatiuo modo pertractans, prefectiuo officio generosissime insigniuit. Principis ergo Boleslei Pannonius ille noctua absencia, qui ad interiora Regni descendens Regalia negocia dispositurus moram faciebat, Laodoridem principem Russie festine accelerare iubet, absenciam diuturnam nuncians Boleslai. Hostes itaque Wislicie appropinquant & appropinquasse nunciantur. Imperat denique proditor ille, ut omnes belligeri

Sepulcrum Helgunde.

H2 &

& cuiusuis ſtatus homines ſexus vtriusque ad vrbem tuendam confluant, ac ſe ac ſua in ea conſeruent, ne ut rei criminis leſe maieſtatis notentur, & bona baſilica & mobilia regio fiſco aſcribantur. Omnibus uero populis tam ſalutis conſeruande, quam vrbis gracia tenende in vrbe concluſis, proditor perfidus hoſtibus valuas apperit, populum exanimum Barbarice nacioni feriendum exponens anno MCXXXV. ſexto Idus Februarii Willicia deſtruitur. In cuius populi effuſione cruoris Laodarida inhumaniter debriatus ſic impie ſeuit; qui eius crudeli ſeuicia plus humano ſanguine irrigata, quam ſaciata rabie exiſtens ad propria reuertitur ſine omni leſione. Illum autem Pannonium perfide prodicionis filium, utroque lumine priuat lingua preciſa & eneruat; ne de radice colubri & de perfido perfidum quid peſtilencius propagetur. Quo audito Boleſlaus, prout erat iniuriarum vltor atrociſſimus, mox Ruſſie fines attingens, Ruſſiam ingreditur, Leodoridam perquirere iubet. Sed ille ſibi male conſcius repente, ut Capra ſilueſtris, luſtra nemorum penetrat & inter ſaltus & lucos ferarum more deliteſcit. Boleſlaide vero leonibus truculenciores, in populum Ruthenorum grauiter deſeuiunt; non borgis, non vrbibus, non municipiis parcunt, nec ulli ſexus etati aut ſanguinis generoſi ſublimitati patrocinia conferre putant, quin omnem, qui reperitur viuere, inhumaniter abſorpſit. Sic Boleſlaus in Leodorida ulcione centuplata ad propria reuertitur cum honore.

Vrbs Willicia deſtruitur:

*De Expulſione * C. Regis Halicienſis.*

Poſt huiusmodi ſeriam Boleſlai ulcionem Ruthenis, ut premiſſum eſt, aſperrime inflictam, Ruthenorum

* Iaroſlaum Dlugoſſus appellat Lib. IV. ad an. 1137.

rum Princeps alie Russie, & aliarum provinciarum circa adiacentium principum conuocato consilio & eorum freti consilio, cum aliter ipsis possibilitas adesse minime videretur potencie Boleslai resistere posse. Qui Hallicienfem Regem, Principis Boleslai generum a Regno eiiciunt; qui ad Regnum Boleslai soceri sui confugiens apud ipsum cum vxore aliquandiu fuerat commoratus. Ruthenorum ergo Princeps invasionem Boleslai, quem ut fulguris impetum abhorrebant, terribiliter formidantes, dolum credulo intermiscent, ut quem armis vincere non possunt, sola saltim credulitate vincant. Omnium ergo Principum sibi adherencium ac barbarice gentis multitudinem armatorum studiose primltus recollecta; primatum primos ex parte totius Regni Halliciensis procerum ac vniuersitatis ad Boleslai presenciam in legacione dirigunt; offerentes se ipsos cum natis ipsorum & omne Regnum deuotis obsequiis ad Boleslai scabellum prouolui, qui Regem ipsorum fraterno colligit amplexu. Pannonii quoque Haliciensi Regno contigui & de Ruthenorum astucia non ignari, querelas calidissima astucia comentatas deplangunt subsidiari deprecantes, ut Regem propulsatum Regno restituat, suasque illi copias armatorum subsidio pari remittant; vtramque tamen maiestatem flagrantissimis suspirijs exoptant. Talibus igitur persuasionibus deceptiuis Princeps Boleslaus npharie deceptus Haliciensem prouinciam cum paruo exercitu ingreditur. Cui quedam Pannoniorum catherue & Decem Ruthenorum cunei innumera numerositate conferti alternatim succrescunt, Regem exulem humili voce suscipiunt & Boleslaum consalutant. Omnes tamen successiue in postremas acies relabuntur. Boleslaus itaque rem tacitus considerat, quam Principi milicie

BOLEZLAVS in Russiam venit ibique a Russis circumventus fortiter cum suis pugnat, vix tamen euadit.

licie Wſzeborio apperire feſtinat. Suſpicaris, inquit, Wſzebori, quod ſuſpicor? Qui reſpondit: Quid ſuſpicaris? Qui ait. Cerniſne omnes hos pene in caudam relabi, quorum cauſa hic agitur? Quid ergo non eſt mora libera nobis? Turpe viris non eſſe viros. At ille: tam ſubito ſubitos non competit eſſe peritos. Difficiles aditus quisque ſubit ſubitos. Dum hoc invicem altercarentur; ecce innumeras Ruthenorum & Barbarie turmas eminus venire proſpicantur. Sic itaque concurrunt acies & pila iminencia pilis. Geminus Boleſlai exercitum vrget hoſtis vnus a tergo, alter a ſincipite fortiter impugnans. Clamat igitur Boleſlaus eya viri, eya pugnare vobis conuenit non ſegniter a prelio diuerti; iuxta verſum: Vt bene pugnetur bene pugnans efficit hoſtis. Quidam autem vir Boleſlaides, magnus genere, ſed degener animo & primus fugam de prelio iniit. Cuius ignominioſa fuga non tam victoriam victorioſo Boleſlao ademit, quam titulum victorie quaſi quadam nube obduxit, aut ut verius dicam, ſole illuſtrauit. Nam uſque ad hunc diem etſi crebro Boleſlai virtus, tum ineſtimabilis audita, fuit, non tamen Pannoniis credita & Ruthenorum virtutibus notabiliter manifeſta extitit. Cuius equus tam labore, quam vulnere dum fatigatus ſuccumbit, Boleſlaus pedeſter cum hoſtibus confligit, dimicat & proſternit. Quem quidam origendius de proprio equo prolapſus illum conſcendere fecit. Et tandem Boleſlaide non victi, ſed vincendo fatigati; quidam autem ex ipſis a prelio diuertunt; quosdam autem prelii labore feſſos hoſtes capiunt & ad propria non Boleſlai lamenta abducunt. Tot enim & tanti ex gente Lechitarum fuere capti, quos gens Lechitica, licet omnem theſaurum in auro & argento, & diuerſis clenodiis eciam, qui a tempore

Bole-

Boleslai M. ex tributis diuersarum nacionum in Regno Polonico habitus & reconditus habebatur, in captiuorum redempcionem positus fuerit; non tamen redempcioni singulorum suppetebat, quin plures non mediocri sanguinis viri in miserabilem servitutem genti Paganice venditi vitam infamem & miserabilem terminarunt. Frustra igitur Pannonie pars ignominoso glorietur triumpho, nec victa nomen victricis vsurpet, quam pocius pudeat sue fraudis iugulum meminisse. Boleslaus itaque de suorum captiuitate quamuis satis anxius; ad propria tamen incolumis rediens, illum fuge militem tribus donariis premiandum fore attollit, colo videlicet penso & leporis pellicio; in quibus colum feminam pensum uero versatum, lepus meticulosum designabat. Quibus donariis ille vir animo ignobilis sic pudorose receptis, & quid designassent, intelligens se ipsum ad loramentum campane oratorii proprii suspendit, miserum se ipsum exalando; cuius exitus eciam in colo patibulum, in penso lanqueum & in lepore fugam ipsius poterit designare. Originarium autem illum insigne libertatis gracia seruituti emancipat, emancipatum locupletat, locupletatum nobilitat; iuxta id propheticum: Et de stercore erigens pauperem, ut sedeat cum principibus & solium glorie teneat Huic autem Serenissimo Boleslao nichil virtutis aut industrie defuit; si tamen habenas crudelitatis parcius laxavisset. Iste uero Boleslaus postmodum Abbaciam in loco Castri Caluimontis & eciam in Szczechow per quendam nobilem nomine Szeczechowecz, aliquibus bonis cœnobio Sceczechouiensi adiunctis ordinis Sancti Benedicti in honorem Sancte Trinitatis & beate virginis devote fundauit. Hic cum conspiceret vite terminum, plus labore preliorum confractus, quam senio confractus appropinquasse & fatale Munus a se

iam exigi ſentiret; quatuor filiis Regnum Polonie diuidit, teſtamentales codicillos conſcribi iubendo. Wladiſlao vero primogenito Cracouienſem, Siradienſem, Lancicienſem, Szleſiam & Pomoriam & principandi auctoritatem legat: Boleſlao Criſpo Mazoviam, Dobriniam, Cuyauiam & Culmenſem Caſtellaniam. Meſzconi vero Gneznam, Poznaniam & Kalis cum earum appendiis. Henrico primo Sendomirienſem & Lublinenſem prouincias ſimiliter atque ducatus deputat atque legat; prout ab olim prouincie predicte terminis fuerant circumdate. Suggeritur illi de quinto filio adhuc infantulo, nomine Kazimiro, cur illi nullam nominauerit porcionem. Quibus ille iam, inquit, dudum nominaui & legaui. Stupentibus illis, quenam eſſet, quintam dixit. Non cernitis quatuor tetrarchis quadrinam tetrarchie eſſe fabricam. Sic iſti paruulo quinte rote in quadriga legatur ſucceſſio. Ceſſit ergo proceres inofficioſi querela teſtamenti. Aequum etenim partes pupillares tutoribus debere committi, non pupillis. Salutari ergo ſumpto antidoto felicem functus eſt diem Princeps Boleſlaus feliciſſimus Anno Domini MCXXXVIII. etatis ſue LVI. vnde de hoc extant verſus,

BOLESLAI mors, Teſtamentum & Liberi:

De Wladiſlao Secundo.

Succedit Filius primogenitus WLADIZLAVS II. Dux SILESIAE & CRACOVIAE.

Succedit autem Patri Wladiſlaus tam Primogeniture priuilegio, quam per patrem Regni ſucceſſione inſignitus. Erat itaque Princeps in ſe humaniſſimus; ſed vxoris atrocitate ab humanitatis ingenio deſiſtere fuit aſuetus. Qui eo imperare ſeuius ſtuduit, quo arcius vxoris amplexibus indulſit. Non enim de vxore facile triumphatur, que ſi ſemel triumphaſſe permittitur, nec victricis animoſitas eciam viciſſe ſit contenta. Niſi queque inuictiſſimorum colla ſuis ſuppeditare curet

ret

ret imperiis. Fuit etenim ſecundum quosdam conſanguinea imperatoris * Henrici, Regis Pragitarum propinqua, veſtem & calciamenta & mores Polonorum Nobilium deteſtando deridebat, virum ſuum ſemiprincipem nominat. Quem parta Regni particula deriſiue contentum affirmabat; viri autem animum femineo amore inclinat, vt fraterna pietate exutus hoſtilem animum induat. Et fratres pubertatis etate gaudentes, porcionibus priuet & eorum vrbibus occupatis penitus adhereditare contendat, inuaſionis occaſionem palliata nequicia contra fratres habeat. A ſubditis eorum incolis tributa requirit. Juuenes itaque ad vxorem Wladiſlai concurrunt, prona ſupplicacione proſtrati, munimine ejusdem plus lacrimis quam lingue beneficiis exorabiliter, vt fratris ſeuiciam placare dignaretur, implorant. Sed facilius leonis manſueſcere rabies, quam huius femine truculencia ſolius. Eſt enim iuxta dictum cuiusdam ſapientis: Atrox femina omni feroci beſtia truculencior, & manſuetudo feminea omni ſerenitate ſerenior. Juxta vetus: Femina rara bona, ſed que bona, digna corona,. Sic fratres iuuenes hoſtem ſuſcipiunt, a quo patrocinium ſperare debebant.

Aduerſa Ducis WLADIZLAI II. Fata:

De Pyothrcone de Dania.

Interim Pyothrco magnus vir ille, qui Wladiſlai amicam habebat vxorem, Wladiſlao ſuadet ipſumque hortatur, vt a perſecucione fratrum deſiſtens ipſos pocius fraterno amore, preſertim tenere etati eorundem compaciens, proſequatur. Qui ob hoc Pyothrconi Comiti quamuis nimium moleſtus fuerit, metuens, ne fratribus ſuis apponens ſibi bellum infligere preſumat;

Aduerſa Petri Dani Fata:

I tamen

* Soror Imp. HENRICI V. Vid. no. 2. Tab. Genealog. I. Tomo noſtro I.

tamen caute diſſimulans vindictam inferre obmittit. Sed cum Pyothrco comes prefatus nupcias filie ſue, quam Jaxe, duci Sorabie deſponſauerat in vxorem, in vrbe Wratiſlauienſi celebraret ſollempniter, Wladiſlaus miſſis clientibus ipſum capi & lingua preciſa exoculari fecit; Cui diuinitus tam loquela, quam viſus fuerant reſtituta. Aſſumpſerat enim in crudelitatis ſue tegumen quedam futicinia, ut aiunt, per ipſummet conficta, qualiter quodam tempore dum venacioni inſiſtens in nemore ſolus cum Petro memorato errabundi penoctarent, eidem Petro iocoſe dixiſſet, quod vxor ſuo cum quodam ſacerdote Curie eiusdem mollius quieſcerent, & quod Petrus Wladiſlao de vxore ſua ſimilia peroraſſet, ipſam cuidam militi apponendo aſſerens, propter hoc non ſolum lingua & oculis, ſed eciam vita ipſum priuari debuiſſe. Iſti enim Pyothrconi Penitenciarius domini Pape cum Romam iuiſſet, & de theſauro Regis Danaorum mortui aſportato confeſſus fuiſſet, pro penitentia iniunxit, ut ſeptem moneſteria erigeret & conuenienter dotaret. Qui rediens in ſuburbio Vratiſlauienſi in honorem Beate virginis Marie Abbaciam, Canonicorum regularium in arena & aliam in honorem Sti Vincencii extra vrbem eandem fundauit, & habunde dotauit. Item Abbaciam in Czirwenſko, Monaſterium Sanctimonialium in Strzelna, prepoſituram ad Stum Laurencium prope Kalis, Abbatiam in Suleow, prepoſituram in Mſtow ſimiliter erexit & dotauit, & alias LXX. Eccleſias ex lapite dulato & cottis lateribus fertur conſtruxiſſe; quarum quasdam imperfectas reliquit morte preuentus; quas filius C. iuſſu Patris poſt mortem eiusdem dicitur perfeciſſe. Hunc enim in Comitem de Skrzin creauerat largitas magnifica Boleſlai. Sed nunc iterum ad

Templum B. M.V. in Arena Wratiſlauie fundatum: item Templũ in Honorem S. Vincentii:

Wladi-

Wladislai discriminosam seuiciem redeamus. Pyothrconis gesta, que per se scripta habentur, obmittentes. Wladislaus itaque non motus fratrum lacrimis, nec Polonie procerum precibus instantissimis, exercitum fortem tam de Russia & circumvicinis partibus congregat. Et primo Henricum de Sandomiriensi; deinde Boleslaum de Mazouiensi ac de aliis terris fugam inire compellit, vt eorum dominiis pene omnibus improbe occupatis ipsos omnimode exhereditare proponit. Cum quo Wszeborius, princeps milicie, vice pupillorum sepius non improspere confluxit. Cuius freti confidencia principes paruuli lacrimas obmittunt & armorum studiis animosius insistunt. Proinde Wladislaus de suis minime confidens, extranearum turmas attrahit nacionum, quas in fratrum iubet grassari excidium; qui tandem de vlla virtutis potencia amplius presumentes ad Poznaniensem vrbem, que sola iam restabat presidio cum fratre Meszcone conflixerunt. Circa quam Wladislaus omne robur sui exercitus explicuit & obsidionis ingenium animose gessit, tanto securior, quanto milicie copiosior existens. Et dum aliquanto tempore Wladislaus in obsidione castri Poznaniensis moram facit, terris Polonie per barbaricam gentem sui exercitus necem crudelissime inferendo, Jacobus primus, Archiepiscopus Gneznensis ad staciones exercituum accedens, papilionem seu tentorium Wladislai in suo curru paruulo residens introiit, ipsumque sub attestacione diuine vindicte obiurgando monuit, vt a fratrum persecucione & super effusionem christiani sanguinis, stupracione virginum ac violacione matronarum, que incessantur, Barbarica gens sui exercitus in sua gente, de qua & ipse oriundus extiterit, nefarie exercebat, clementer compaciens ad propria placatis

Anathemate Dux Wladislaus II. perculsus:

fratribus ſtudeat declinare. Quod dum more Pharaonis corde indurato ſacri Preſulis monicionibus parere contempſit; ipſum Archi-preſul veluti contemptorem & chriſtiane fidei inimicum ibidem mox anathematis vinculo innodavit. Quo facto currum de papilione exire faciens, ſtatuam papilionis ſeu tentorii caſu inopinato vector crus cum curru confregit, que cadens cum parte tentorii Wladiſlaum fere oppreſſit, preſagium futuri mali Wladiſlao demonſtrans. Nec ob hoc Archiepiſcopo fuerat indignatus: Sed caſum huiusmodi fortuitum ſuſtinuit pacienter; propter quod dubium non eſt prolem ſuam partem Regni Polonie poſt ipſius deceſſum poſſediſſe; quam eciam vſque in preſenciarum tempore cernitur poſſidere, Denique Sandomirite, Mazouite, Cuyauite & Poloni dominos ſuos pupillos feruentiſſimo affectu inſecuti, frequenter Wladiſlai exercitui parant inſidias, incautos trucidant, capiunt & in vincula coniiciunt. Et tandem cum pupillis induſtrioſe deliberantes, caſtra ſeu ſtaciones Wladiſlai caute inuadere deliberant. Ita ſigno de turre Caſtri extrinſecus dato latentibus in ſtaciones Wladiſlai vno momento & hij de caſtro & hij de latibulis irruere non paueſcunt. Interea quidam Pupillorum miles ſtrenuus quosdam de caſtris Wladiſlai occupat atque capit, & quidnam in caſtris agatur, fateri iubet. Agnoſcunt illi nil de pupillari reſiſtencia ſuſpicari: ſed inter epulas laſciua ſecuritate torpere. Tempore igitur meridiei dum Władiſlaus & ſui exercitus epulari cepiſſent, caſtrenſem de Turri Poznanienſi retro Eccleſiam Sancti Nicolai ſituate clipeum rubeum ter in altum erigunt & ſubmittunt. Quem Princeps Ruthenus Wladiſlao propinquus erigi & ſubmitti conſiderans, a Wladiſlao percunctari cepit, quidnam erectus

ctus clipeus designabat. Ad quem Wladislaus, fratres mei gracie mee se submittere ostendunt. Cui ille fratres vt gracie pristine restituat, exhortatur; sed Wladislaus tumore superbie inflatus respondit: non esse locum reconciliandi, cum eorum exterminium iam discriminose fuisset. Inter quas confabulaciones pupilli de castro Poznaniensi cum paucis quidem, sed armorum exercitatissimis in hostes morose procedunt; aliique de latibulis prodeunt, castra Wladislai repente inuadunt, contra epulantes ieiunii insiliunt, catheruas hostium arduissime penetrant & fortissime ensibus mactant, trucidant & occidunt; sic vt duo ciui Czibina & Glowna, iuxta que certamen belli gerebatur, ex cruore occisorum inundati wartham fluuium rippis alcius repleuisse perhibentur. Verum Wladislaus, qui de multitudine sui exercitus confidens paternam monicionem Archiepiscopi obstinata mente & anathematis nuncionem contempserat, confusus circa Poznaniam Anno Domini MCXLII. Cracouiam rediit mestus & totaliter corde desolatus. Quem Boleslaus Crispus, Meszko & Henricus non vt pupilli; sed vt Principum Serenissimi suorum fidelium manu forcium copiose recollecta, aliquanto tempore post bellorum certamina quieti indulto animose insecuntur. Quorum aduentum Wladislaus prestolari non audens, versus Hungariam fugam iniit & demum ad curiam Conradi Imperatoris, cuiis * sororem habebat in vxorem, se transtulit subsidiari poposcens. Vxor autem illa ferocissimas ygas eiusdem per Boleslaum & Meszconem de vrbe Cracouiensi versus Almaniam, cum duobus filiis Boleslao & Meszcone virum sequi compellitur. Et sic

Clades Wladislai II. ad Poznaniam an. 1142.

* ADELHEYDEN: Wladislai II. Ducis Coniugem, Imp. Henrici V. Sororem fuisse ad Tab. I. Genealog. no. 2. Tom. I. curatius exposui.

ſic eandem perniciem, quam pupillis euenire optauerat, fortuna variante meritorum ordine in ipſam retorſit, iuxta verſum: Diſcat in auctorem pena redire ſuum.

De Boleſlao Quarto cognomine Criſpo.

Boleslaus Criſpus ad Gubernacula Regni Poloniae accedit:

Boleſlaus igitur, cognomine Criſpus, tamquam secnnde vxoris Boleſlai primogenitus ex Wladiſlao ſecundo natus eidem in Regno ſuccedit. Qui omnes cupiditatum cauſas prudenter abiiciens, tamen ſue dignitatis mores exercet, non ea ſolum fratribus deferens, que ordo ſucceſſionis & Juris non popoſcit; ſed ad impertinentes quoque prouincias caro affectu collocans eisdem Meſzcone videlicet & Henrico. Nam Kazimirum vtpote adoleſcentulum quaſi filium educari committit, non vt illi gradum participii prorſus abneget; ſed ne tenellum vitis palmitem vento leuitatis exponat; quia quod flamen oleum, hoc ſolet adoleſcenti exhibere libertas. Wladiſlaus itaque ſuimet immemor, munitiſſime tam n reſidens vrbi Rathiborienſi, Imperatorie culmen concitat maieſtatis, vxoris & filiorum allegans ſanguinis proxime racionem. Bohemorum quoque & Ruſſie principes ſollicitat, propinquitatis annexe Jure aſſignans, vt ſue calamitati dignanter ſubuenire intendant. Imperator itaque tantis allegacionibus perſuaſus, ſororisque & nepotum motus lacrimis, Boleſlaum crebris legatorum interpellat monicionibus, vt fratrem ſaltim patrimonii parte, non Regno ſublimatum reſtituat. Sed Boleſlaus quanto pertinacius monitis eius parere detrectat, tanto acrius animoſitatem Imperatoris in ſe prouocat. Omne tamque robur Imperii in Boleſlaum conſpirat. Fit igitur manus omnium contra Boleſlaum & manus Boleſlai contra omnes. Bina quoque illi eleccio proponitur, vt

Eius de Wladislao II. Fratre Triumphus:

vt videlicet Regno cedat, aut belli conflictum non declinet. Sed vir industrius vtraque dissimulans, amputat hostibus vbique pabulancia subsidia. Illud robur inuictissimum legionum peste fama contabuit. Boleslaus sine bello cum hoste confligit & sine prelio industr ose triumphat. Denique Wladislaus crudelis tercio anno exilii sui mortua vxore sua & in ** Aldemborg sepulta, vocatus per fratres suos ad colloquium in Plogk, ubi in eodem colloquio grauiter infirmatus moritur, & in Ecclesia Cathedrali, ante altare maius, primus Ducum Polonie ibidem sepellitur. Quo defuncto Conradus Imperator Boleslao non armis, sed precio instat, vt orphanis Wladislai misereri dignaretur, ipsos aliquali porciuncula terrarum fratris consolando. Boleslaus itaque, qui per Imperatorem vinci non poterat, mature non dedignatur obedire Imperio, & gratuito amplexu fraternos filios ab exilio reuocat in humanitatis solacia, impendens ipsis Szlesianam prouinciam donat, Oppoliensem ducatum adiungens. Quorum primogenitus Boleslaus Altus vocabatur, secundus Meszco loripes, tercius Conradus Primus; & hi tres tractu temporis inter se terras diuiserunt in hunc modum; videlicet Boleslaus Altus racione primogeniture vrbem Wratislauiensem pro se retinuit cum suis appendiis vniuersis; Meszkoni Loripedi Oppoliensem vrbem cum suis adiacenciis assignando, & ob hoc, videlicet propter inequalitatem diuisionis inter Meszconem & Boleslaum plurimis annis viguerunt. Conradum vero Juniorem Imperator Conradus, awus eiusdem, vt quidam referunt, Abbati Wlad commiserat nutriendum. Hys itaque peractis, Boleslaus Crispus ad depopulandas terrarum Prussorum prouincias animum

Mors Wladislai II.

Silesia Wladislai II. Liberis restituta:

Et qua racione inter ipsos divisa:

** Vid. Tab. nostrae Genealog. I. Tom. I. n. 1. & 2.

Boleslai Crispi Expeditio in Borussos.

mum suum bellicose conuertit. Quos non solum hominibus, sed eciam animabus Christianorum constat esse infestos; quorum quibusdam post bellorum multorū discrimina tandem animose subactis hoc edictum promulgavit, vt qui Christiane religionis carractere insigniri elegisset, absoluta gauderet libertate; illiusque in rebus paretur dispendium; qui autem gentilitatis ritum destruere contempsisset, rebus confiscatis vltimo capitis plecteretur supplicio. Sed eorum assumpta religio tanto fuit breuior, quanto coaccior videbatur. Mox etenim Boleslao ad propria redeunte, in Apostasie gurgitem resiliunt, culturam ydolatrie resumentes. Nuncios itaque ad Boleslaum destinant, obnixe supplicantes, vt tributorum dacionibus & obsequiorum prestacionibus contentus ipsos a ritu tradicionis paterne recedere non arceat, sed hunc colere permittat. Sufficere siquidem sibi arbitratus est Boleslaus, sic quod principis est, deferatur principi, licet, quod Dei est, Deo degenetur. Non enim vlla exigetur vlcio Apostatici contagii, dummodo salua sit Regalium pensionum. Ob hanc causam Deo permittente non solum deinceps denegant, sed contiqua Regni occupant, occupata diripiunt, direpta ad instar luporum abducunt; sicque factum est, ut Boleslaum, quem zelus Dei ad augmentum Christiane religionis non mouit, durior saltim tribulationis ictus stragem excitauit. Tandem Boleslaus congregata exercitatissimorum innumera multitudine Polonorum prouincias Getharum feroci animo aggreditur, hostes non tam propulsans, sed animo delere intendens, quorum prouincie nulla prorsus arte munite sed nature situ inaccessibiles extant. Est autem locus transmeatus de vestibulo densatis diluuiorum undique consertus paludine, in quo

limosi

limosi bituminis abissus sub quadam graminum virencia deglifcit. Per hec autem loca quidem Gothe seu Prussi Boleslai familiarissimi, sed proditores nequissimi Pruthenorum denariis corrupti, turbas electissime gentis Lechitarum ducere affirmant securissime, transitum planum & securum profitentes, in quo turbarum prime ruunt acies, per angustum semite limitem. Videntes nam ex insidiis hostes ebulliunt, spicula iactant & quasi cuiusdam torcularis impressos absque prelio conculcant; Lechitis vltra aprorum more in cuspides irruentibus; nonnullos armorum pondere pressos abissi profundum absorbuit; quorum casum miserabilem diuturno tempore diuersimode Polonia lugubriter deplangit.. Et ex tunc Boleslaum bellici deseuire triumphi, ut non multo tempore posthoc etate matura decessit Anno Domini MCXL. Lestkoni filio suo ducatum Cuiauie derelinquens, taliter, quod si ipsum sine prole decedere contingat, extunc Kazimirus frater eiusdem Boleslai , nullam adhuc habens terrarum particulam, eidem in ducatibus Cuiauie & Mazouie succedat.

Boleslaus III. Pol. *Dux* an. 1140. defunctus:

De Conrado Imperatore.

Anno itaque Domini MCXLVII. Conradus Imperator Poloniam intrauit & cum multis principibus Jerasolymam pergit, pro recuperacione dominici sepulcri pugnaturus; quem Boleslaus Crispus honorifice & magnifice suscepit &c.

CONRADI IMP. Iter in Terram *Sanctam.*

De Mestkone, filio Boleslai Crzywousti.

Post decessum itaque Boleslai Crispi Mestko, frater eius tercius, qui sicut erat fratri Boleslao natu pro-

ximus, ſic & in Regni, ſucceſſione propinquus, in Regno ſucceſſit eidem. Aſcultabant illi omnes adherentes prouincie, affluebant obſequio, aſtatu vndique principum remotiſſimorum ſublimitas arridebat, omnis dignitatum gloria applaudebat eidem in proſperis ſucceſſibus omnis fortune elegancia, non illi bellorum defuere triumphi, & ſuper omnia vota votorum tranſcendens numeroſe prolis in vtroque ſexu felix comitabatur ſucceſſio. Maſcula proles omnibus intuentibus veneranda, feminea vero cunctis graciosa. Nihil enim prorſus humane felicitatis defuiſſe; quamuis nemo tam felix ſit, quin cum alia felicitatis parte rixetur. Iſte Meſtko ob gravitatem morum ſenex eſt appellatus. Hic anno Domini MCXLV. abbaciam Laudenſem ordinis Ciſtercienſis fundauit, adhuc in iuuenili etate eximiis & ſuis bonis ſufficienter dotauit. In Kalis vero Eccleſiam in honorem Sancti Pauli de lapidibus dolatis fundauit & conſtruxit, in qua prepoſitum & aliquot prebendas inſtituit & dotauit. Eccleſie vero Gneznenſis partem extremam de plumbo tegere fecit. Habuit namque quinque filios, quorum duos videlicet Odonem & Stephanum ex filia Regis Hungarie, reliquos vero tres ex conſanguinea Fredrici Imperatoris, Regis Romanorum ſuſceperat. Horum itaque & filiarum affinitatibus plurimos diuerſarum prouinciarum principes ſibi attraxit in amicos. Princeps enim Bohemorum Boleſlaus, Dux Saxonie gener eius, Princeps Ruſſie ſocer filie vnius, Princeps Rugie ſocer alterius. Nam Stephanus, Boleſlaus & Meſzco inconiugati deceſſerunt. Sed quid ſuper hec? Sepe enim ſumma proſperitas ſummum parit infortunium; preſertim cum omnis glorie ſublimitas, quo ſublimior eſt, eo procliuior ad lapſum exiſtit. Nam

Laudes Miecislai Senis:

Meſzco,

Meſzco, tot privilegiorum prerogatiua ſubuentus cuiusdam, proh dolor! ſecuritatis inſolencia deuictus in quendam torporem repente dilabitur; non aduertens, quod vlla ſit in ſummo tranquillitas, que in ſui ſecuritate non vnquam proximum prenunciat naufragium tempeſtatis. Illam etenim aſperitatem Roboam, filius Salomonis aſſumens optimatibus Regnum dicere preſumpſit, qualiter minimus digittus eius graſſior eſſet patris ſui. Addens: quodſi pater meus virga vos cedebat, ego cedere faciam vos ſcorpionibus. Ob quam cauſam ſciſſum eſt Regnum Iſrael & ablatum eſt ab eo usque in ſempiternum. Propter quod Gethko Epiſcopus Cracouienſis ipſum crebris exhortacionibus mouere ſtuduit, ut animi feritatem erga Regnicolas deponens, terram ſuam velut matrem filius, non ut primogenitus nouercam, fauoribus gratuitis amplexetur. Preuignali enim hoſtilitate induitur, qui calamitati materne minime miſeretur. Hortatur inſuper, ut officiales rapidos compeſcat, qui ſua iuſſione nodis diſcipline penitus diſſolutis in populum Regni feruent, deſeuiunt, nec aliud ſitire videntur, quam ut lacerato grege gregis cruore debrientur. Sed ex hoc princeps maioris odii cauſſas in preſulem confert aſſerens, eum talia non zelo pietatis, ſed inuidie oblatraſſe. Nec enim dolore ſeu prurigine caret cuiuslibet leuiſſimus appoſtematis tactus: vnde tam de preſule, quam quibusdam proceribus terre Cracouie natu maioribus vlciſci concepit. Epiſcopo quidem proſcripcionis occulte meditatur exilium; aliis vero capitum mutilationis diſpendium. Sed conceptus principis antiſtitem non latuit, qui induſtrioſe illius machinamenta declinat & alios deuitare docet. Proceres igitur prouincie Cracouienſis cum Gethka, eorum antiſtite ſecreta

Qui tamen inde in deterius ruit.

ſecum deliberacione pertractant. Turpe, inquit, eſt ingenuitatem ancillari & importabile tot calamitatibus premi. Inter quos vir quidam inſignis ſui conſilii reſponſa proferens, Non vos latere arbitror, que & quanta Kazimiri ducis Sandomiriſienſis eſt fama virtutum, cuius odoramenta licet omnibus ſint notiſſima, cunctis tamen incognita habentur. Sub huius itaque umbra auram quietis nos captare conuenit & eius ſalubri oleo noſtri tumor doloris leniter ſomentatus detumeſcat. Huius namque perſuaſionibus tam Preſul, quam proceres vno animo inclinati Kazimirum caute adeunt, orant & ſollicitant; vt ſi culmen Regni dignitatis non ambyt, nec regnare appetit; Supplicacioni eorum tamen benigne annuens miſereri non contempnit. Ad quos ille antiqua inquit & antiquata penes vos eſt huius temptationis indagacio, nec tam ſubito a veſtra poterat euelli memoria, qualiter primi principum Jaxa videlicet & Suanthoſlaus & cuncti pene proceres me licet nitentem ad idem Regnum pertrahebant, ut propulſato Strenuiſſimo Principe, fratre meo, duce Boleſlao ſecurius imperaſſem. Sed fraterne pietatis amplexu cum Imperio perferre malui, & quia tunc pure innocencie ſtudio laui pedes meos, quomodo nunc in fraterno ſanguine inquinabor. O quam deteſtabiles ad principatum illi gradus; per quos in ſe homicidium, in fratre fatricidium, in fratricidio patricidii preſumpta temeritas conſiſtit. Quo namque modo, quo pacto, in cuius exterminium confugiam, qui me plus quam paterna fouit pietate: quem eciam plus quam filiali ſemper dileccione colui & venerari non deſiui. Periniquum quippe & exemplo pernicioſiſſimum prorſus eſt iniquis quemquam proſperari comerciis. Sed illi plane inquiunt, Princeps

Quare Caſimirum Ducem Sendomirienſem Proceres ad Gubernacula vocant:

Sereniſ-

Serenissime parcendum erit pietati, quia tunc nulla necessitas honestatis causam intercesserat; sed tantum solo facionis impetu contra illum perstrepente. Hic autem alia racio pactum reformat, ubi omnes extrema vrget necessitas, quibus nisi tua festina succurrat clemencia, suffocari necesse est, cum nulla sit transmigrandi facultas. Vix itaque tam crebrisEpiscopi Gothge ac procerum instanciis importunis, quam amicissimorum impulsus consiliis Cracouiam cum paucis adyt, ne violenta occupacio plus videatur illius, quam vltronea procerum eleccio & communis. Occurrunt ei inedicibiles exercitus, innumerose catheruatim vndique turbe confluunt, gratulantur & exultant, omnes saluatorem aduenisse proclamant. Omnis illum Cracouitarum amplectitur condicio, omnis etas & dignitas venerat. Omnes illi Juris iurandi religionem constringunt, omnique tempore morituros pro illo constantissime spopondent. Sed Meszcone omnes eius carissimi dilabuntur & Kazimiro animo firmiter adherent. Inter quos Odo, dux Posnaniensis eius primogenitus hostis atrocissimus eidem efficitur, prope radicem stipitis eradicate intendens, & hoc ideo ut nouerce filios, quibus pater post se regni successionem spoponderat, arceret a Regno. Igitur princeps Meszko plus suorum persecutione & perfidia quam fratris eliditur armis, qui anno Dni MCLXXVII. pene ab omnibus desertus patrie simul cedit & Regno cum vxore & tribus filiis Rathiboriensi contentus oppidulo. Circumdant illum infortuniorum agmina. Nam gener eius Boleslaus, Bohemorum Princeps a Regno similiter manet profugatus, alter gener & alter Saxonie & Bawarie duces ab hostibus undique impetun-

Et Miecislaũ Cracovia pellunt:

petuntur; & sic a quibus subsidiari sperabat, necessitatibus propriis adeo vrgentur, quod sibi in nullo poterant suffragari. Omnes quoque maritimorum presides & prefecti non solum obsequele renunciant eiusdem; sed hostilitatis arma in eum capesscunt; omnes Kazimiri imperio subesse gaudent. Cui dum omnes vrbes, omnium provinciarum & municipia gratuita patefierent, sine bello solus Meszko, Wladislai exulis primogenitus, Boleslao fratre germano expulso visus est cum Szlesiana provincia rebellare. Quem Kazimirus non minis & armis, sed pietatum studiis ad sua vota discrete pertrahens, Boleslao Wratislauiam cum suis appendiis restituens, præfatum Mesczonem propter Strenuitatem eiusdem largicione quorundam opidorum insignit; fratrem quoque ipsorum Conradum, qui in Aldemborg Saxonie ad matrem vsque ad hoc tempus fouebatur, Glogouiensem Marchionem creat. Nam hys tribus fratribus Wladislai exulis filiis, post mortem eiusdem Boleslaus Crispus, ut premissum est de fratrum suorum, Mesczonis videlicet, Henrici & Kazimiri assensu votiuo prouinciam assignauerat Slesisianam Jure hereditario possidendam. Inter quos, ut puta inter Meschcum & Boleslaum propter diuisionem prouincie predicte dissensio extitit exorta; in qua Meszco fratrem suum Boleslaum in fugam de Wratislauia vrbe cogit Sed Kazimirus princeps Serenissimus ad vnitatem concordie, ut premissum est ipsos, reuocavit, Mesczonis fratris sui exulis primogenito Oppoliensem, Boleslao Wratislauiensen, Conrado Glogoviensem ducatus assignando. Mesczoni autem Duci Oppoliensi & ducatui ipsius prefato dum sibi filium de sacro fonte leuasset, quem nomine suo Kazimirus appellauit Bithoniensem & Oswanzciensem

Discordia inter Casimirum Pol. & Silesiæ Duces: quæ ratione sopita.

cum

cum eorum pertinenciis & appendiis vniuersis hilariter adiunxit. Lestkonis vero Juueni filio Boleslai Crispi fratris sui cuidam Nobili, Syra nomine, viro omnium virtutum donis predito, tutelam commisit, Mazouiensem & Cuyauiensē prouincias comittens gubernandas; Samborumque nepotem Syronis prefati Pomoraniam superiorem, cuius vrbs capitalis Gdansk nominatur, prefecti officio instituit. Quendam vero Boguslaum de stirpe Griffonum Pomeranie inferiori ducem instituit; Gneznensem autem prouinciam, que est omnium Lechitarum Metropolis & prouinciarum origo, cum nonnullis Russie provinciis, scilicet Premisliensem, Wladimiriensem, Brescensem, Drochicziensem, cum castris municipiis & opidis ac eorum appendiis suo imperio annectit. Sic itaque Kazimirus fit Monarchus tocius Lechie: Sic quatuor fratres Wladislai exulis, Boleslai Crispi, Meszconis senis & Henrici Primi principatus in solum Kazimirum prospero successu confluxerunt; prout pater Boleslai Crziwousti longe ante predixerat in lecto egritudinis constitutus. Iste eciam Kazimirus seruitutis loramentum disrumpere cepit, exactoria iuga dissipat, tributa dissoluit, vectigalia relaxat, omne onus non aleuiat, sed penitius exonerat, angarias & perangarias expirare proclamans.

Casimirus II. Monarcha totius Poloniae.

De quibusdam Constitucionibus Regni Polonie.

Fuit autem in Regno Polonie quoddam Jus Consuetudinis antique approbatum, vt quisque potentum quodcunque pompatice vrgens, pauperum annonam, horeis & granariis violenter confractis, diriperet, equorum pabulis depascendam. Erat & aliud simile temeritatis

restituit Rempublicam Poloniae ac Abusus quosdam abrogat.

ritatis induſtria antiquatum, ut quotiescunque princi-pum nuncii legaciones referrent heredum ac in prediis eorundem degencium equos in itinere cepto capiebant, in quibus parui temporis momento infinita ſtadiorum milia curſu citatiſſimo transcurrebant. Que res,ſcilicet Pothwoda multimode multis erat periculoſe dampno-ſa; ſicut quorundam equis incurabiliter eneruatis, qui-busdam penitus extinctis, nonnullis, cum probati fuiſ-ſent, irreuocabiliter abductis. Erat & aliud peſſime conſuetudinis piaculum, vt bona decedencium pontifi-cum fiſco principum accedebant. Ne igitur de cete-ro talia fierent, iubet Kazimirus, equitatis princeps, Archi-Epiſcopo Gneznenſi vt ſuorum Suffraganeorum conuocata Synodo ſub Anathematis mucrone curet prohiberi.

Hic Jura Polonica excommunicantur.

Sdziſlaus itaque Sancte Gneznenſis Eccleſie Ar-chi-Epiſcopus, conuocata Synodo cum prouincialium Epiſcoporum ſue dieceſeos vniuerſa, induti Pontifica-libus, Kazimiro parante, primo vnanimi voce & con-ſenſu mutuo pronuncciant, vt omnes qui pauperi an-nonas vi aut ingenio quocunque violento ſeu inuaſiue modo rapuerit, acceperit aut accipi & rapi iuſſerit, Anathema ſit; excepto caſu quando hoſtes alicuius pro-uincie iminere nunciantur; nulla enim videtur eſſe iniuria; ſi tunc cum iactura alicuius ſaluti patrie con-ſulatur. Rurſus qui defuncti prelulis bona inuaſerit ſiue rapuerit, ſeu inuadi aut rapi iuſſerit, ſiue prin-ceps ſit, ſiue quelibet perſona Illuſtris aut quiuis Of-ficialium miniſter, ſiue omnium perſonarum excepci-one, quis quis talium quid attemptare preſumpſerit, anathema ſit. Simile puto Judicum de militibus Jus

Synodus Gneſnae habita:

patro-

patronatus obtinentibus. Qui mortuo sacerdote per ipsum presentato derelicta presumunt diripere. Item qui taliter spoliatum susceperit Episcopatum absque sublatorum integra restitucione consencientes fuerint, Anathematis sententia similiter innodentur. Approbant vniuersi & cuncti, gratissimas asserunt tam sacrarum institutionum sanxiones, que postmodum per Pappam Alexandrum Tercium fuerant perhenniter roborata.

Qualiter Meszko Kazimiro supplicat, ut eum ad patriam reuocare dignetur &c.

Dux igitur Meszko exilii tedio affectus Kazimiro humili prece, qua poterat, supplicauit, vt ipsum non principatui, sed tamen ad patriam restituere dignaretur, inquiens minus miserum esse domestico teneri iugo, quam exilii calamitate constringi. Tucius quoque & magis honestati consentaneum ipsum suorum obsequiis fulciri nepotum, quam proditorum stipari insidiis. Proponit insuper illius oculis senectutis tremule defectus, luctuosum nurus sue eiulatum, funebria nepotum lamenta, crebros eorundem singultus, quibus honestius esset occisis gladio, quam angustiis interimi fame. Meminisse illum rogat, quanta teneritudinis dulcedine apud ipsum eius fota sit adolescencia, quo studio, quo pie clemencie amplexu educata iuuentus. Quibus auditis Kazimirus & lacrimas continere non valens, ait ad proceres: fateor inquit, ac semper fateri velim, me fratris mei & auris mee in mortalibus ac a mente non recessimus, nec in obliuionem deductis obnoxium beneficiis fuisse & esse debere. Nec iniusta est eius postulacio, que non nisi patrimonii restitucionem debitam cernitur continere. Suboritur

Miecislaus Poloniam iterum maiorem occupat.

L exinde

exinde murmur inter proceres & ſedicionis non parue tumultus. Ayunt enim: Ey, quod verebamur, accidit. Raro enim coruus coruum exoculat; Raro fratrem frater ſtirpitus exterminat. Noſtrum hic diſcrimen euidentiſſime agitatur. Meſzkonis enim reſtitucio noſtrum eſt exterminium; quia non differet, cum tempus acceperit, atrociſſime in nobis vlcionem. Quid ergo o viri, eodem certe ſcarculo amputare conuenit eiusdem ſtarcultus propaginem. Fruſtra enim extirpatur cardus, radice interius manente. Kazimirus autem intelligens tam diſcriminoſum ſedicionis euentum ad ſe deuolui conuocatis proceribus aſſerit; hec a ſe dicta non animo fratrem reſtituendi, ſed ſtudio eorum animos experiendi. Acceptiſſimam eſſe ipſorum conſtanciam erga ſe firmiter teneri. At uero Meſzko cernens beneficium reſtitucionis in fratre non eſſe, ad Fredricum Imperatorem conuertitur ſubſidia petiturus. Sed cum & ibi nil prorſus perficeret, ad quendam Boleſlaum olim per maritimam prouinciam queſtorem, quem iam Kazimirus in ducem Pomeranie inferioris creauerat, ſe conuertit. Cuius filius filiam ſuam matrimonio copulauit, eum ope maritime gentis non obſequelam quidem, ſed fauorem inimiciciam aſſequitur. Meſzko igitur taciturne Anno Domini MCLXXXImo fretus auxilio occulte Gneznam nocte adiit, & diluulo ſubintrat & occupat, omnesque patrimoniales municiones repente recuperat, Kazimiro fratre ſuo occulciorem illi facultatem recuperandi prebente. Quia vero nunciorum acceſſu ſpes ſpei concipitur maioris, proponit ille in fratre recuperare principatum, diuque inter ſe iam uerbis, iam armis, ſed Meſzko longe inferior viribus plus ingenio & arte contendit ac dolo.

Quo-

Quomodo Kazimirus vicit Ruthenos.

Contigit itaque, quod vrbs Breftenfis Ruffie ab obediencia Kazimiri recedens, confueta tributa eidem dare denegat, & ad refiftendum Kazimiro arma preparat. Quanquam & eius principem Kazimirus manu forcium recollecta anno Dni MCLXXXII. preceffit, ipfamque viriliter fubito impugnat & acquirit; vrbeque predicta fic repente acquifita & prefecto proprio in ea pofito verfus Haliciam caftra mouens iter arripuit filium fororis fue alias cum patre eiectum ad Regnum Halicienfe reftituere proponit. Qui Swfeboldus dux Bofie cum principibus Ladmirienfibus & Allicienfibus primatibus ac electorum Trbianorum & Partorum innumerabilibus turmis accurrens bellum campeftre non inducere quidem, fed inchoare prefumens, ipfum animofe aggreditur, plus de multitudine copiofa quam de ftrenuitate fuorum prefumens. Quorum primas acies Kazimirus impetuofe ad inftar fulminis ftrenuiffime transuerberat, enfibus diffecat, hoftes, quafi agri fenum humo profternit. Res igitur non minus fidei, quam ftuporis plena, quod illum & fuos in tot robuftorum milibus non impetus hoftium obruit, non tot mucronum acies transuerberat, non denfa telorum fpicula configunt; quin hoftes robuftiffime obruit & transuolat enfe fulmineo. Et tandem non vincendo fatigati feruentes in fe hoftium luctus excipiunt, quos admodum fcopuli obterunt & obtundunt. Sic quafi omne robur hoftium coliquefcit, iuxta verfum: Vincit conflictu lapis, olla fuo cadit ictu. Petra ftat inuicta fouens fert olla quafi icta. Que cum impegerit prelia tefte perit. Hoftes namque vifo victricis aquile figno tanto minus confluunt, quanto victoriofius principem Kazimirum confpiciunt triumphaffe.

Cafimirus II. Monarcha Poloniæ Breftenfem Vrbem occupat.

phasse. Sic ut tot milibus ex ipsis hostibus prostratis, vix quidam principes eorum evaserunt, agilitate pedum: residuos autem satur gladius absorbuit, aut fugientes vnda torrens inuoluit aut vinculis victor mancipauit. Igitur Kazimirus gloriosus victor de Ruthenis existens sororis sue primogenitum, alias ut premissum est, de Regno eiectum principem, Hallicienſibus restituit. Qui post recessum Kazimiri auunculi sui veneno a suis sibi propinato fuit extinctus. Qui in Regno Hallicienſi Lodimirus frater eius per matrem, Kazimiri sororem successit. Fertur namque, & in quibusdam Cronicis scriptum reperitur sororem Kazimiri predictam filiam Boleslai Crziwousti primo filium Regis Pannoniorum virum habuisse, de quo hunc principem restitutum genuerat, antequam vir eius de Regno fuisset eiectus. Mortuo autem filio Regis Pannoniorum, viro eiusdem, Boleslaus Crispus ipsam cuidam principi Russie dederat in vxorem, de qua plures filios procreauerat in Allicienſi principatu agens; & cum primogenitus eiusdem Nepos Pannoniorum Regis Regnum Haliciense a fratribus & a vitrico restitui veluti primogenitus & ad ipsum ex successione paterna speratam mater eius ad iussum viri, ut creditur, negabat ipsum filium suum esse, asserens suppositum viro suo primo gracia complacendi. Et ob hoc successio sibi in Regno Hallicienſi negabatur; Kazimirus awunculus eius sororis dictis incredulus nepotem Regno restitui curauit; propter quod bellum predictum dicitur fuisse comissum.

Et Russos magno Prælio vincit.

Kazimirus Ladimiro fugato Romanum instituit.

Fata Regni Haliciensis.

Kazimirus itaque potenter Russiam ingrediens Ladimi-

Ladimirum de Regno Allicienſi fugam inire coegit. Quo fugato Romanum, ſororis ſue filium, de ſecundo viro genitum Hallicienſibus principem inſtituit, & pacata Ruſſia ad propria feliciter remeauit. Ladimirus vero a Rege Pannoniorum reſtitucionis implorat auxilium. Rex autem Pannoniorum minime compaciens; ſed pocius Regnum Haliciense ambiens Romanum eiecit, Regnum Haliciense occupat & proprium filium inſtituit Regno in eodem. Exulem uero, ne filio ſuo noceat vinctum ergaſtulo includit. Qui tandem carceris ſqualore anguſtatus nimium & cuſtodibus carceris munera promittens, captiuitatem euadit. Hic poſtmodum in partibus Ruſſie exiſtens tum patrimonialibus bonis contentus, quadam temeritatis audacia aſſumpta limites Regni Polonie cum quibusdam latrunculis invadens raptas Illuſtrium feminas & nece ſacrilega in Chriſtianorum populo in die aſſumpcionis *Beate Virginis* crudeliter comiſſa intrans ultimas barbarornm transtulit regiones. Quamobrem prefatus ſceleris auctor per Kazimirum de omnibus patrimonialibus bonis fuit in exilium relegatus.

Ladimirus Kazimiri graciam & veniam impetrauit.

Quamuis autem eius ſeniorem indignacionem formidare debuit, cuius maieſtatem auſu temerario offendere preſumpſit; quia tamen ad pijſſimi Kazimiri munimen confugit, deſperare venie ſucceſſus illi nunc defuere. Non ſolum enim temeritatis preſumpte veniam impetrat; ſed eciam apud ſacrorum principis oraculum graciam aſſequitur ampliorem. Nam quod ſeueritate Nicolaus ille famoſiſſimus ſacri principis pallacii deſtinatus filium Regis Hungarie, qui cunctis orientali-

entalium regionum Polonie videbatur cum omnibus Pannoniorum pompis ac paratibus potenter trucidat & expellit; exulemque Ladimirum in Regnum Haliciense restituit. Sic manus huius eadem vulnus opemque tulit, vnde montalium Regna tantus terror concussit, vt omnes ad Kazimiri nuncium plus quam tremule folium tremescerent. Huius autem Kazimiri tempore per Ægidium, Episcopum Muchinensem, ossa sancti Floriani Cracouiam apportantur; & per Episcopum Gothcam suscipiuntur reuerenter & deuote. Qui Gothca Episcopus Anno sequenti diem clausit extremum. Cui Fulco per Canonicam eleccionem in Episcopatu Cracouiensi successit. Lestko iterum dux Mazouie & Cracouie filius quondam Boleslai Crispi anno sequenti videlicet migrauit ad CHRISTUM: In cuius dominio Kazimirus, Craconiensis Dux eidem successit.]

Gedeoni Episcopo Cracov. succędit Fulco:

Cracouite Kazimiro derelicto Meszkonem senem in dominum suscipiunt.

Ladimiro igitur Regno Halicie, ut premissum est, feliciter restituto proceres Cracouie aduersus Kazimirum magno furore, pro eo scilicet, quod tantum nephas & flagicium; quod idem Ladimirus ipsis inferre presumpserat, in ipso non fuit vltum, sed pocius miro nimio munere premiatus; quem decebat magis patibulo affigi, quam Regno sublimari; assensus quoque Regis Panoniorum soluto federe securitatem Regni Lechitarum prorsus expirare. Vnde quod viribus nequeunt, dolo parare disponunt. Kazimiro denique in Russie partibus constituto diuturno tempore negocia disponente, fingunt necis artifices Kazimirum

Bellum Polonæ intestinum:

rum toxico interemptum; pro duce quoque Meſzkone transmittunt; eumque ut feſtine Cracouiam properare non deſinat, hortantur. Quo ſubito veniente ciuitas Cracouienſis in Caſtris & municipiis eidem apperte traditur; ſolo Fulcone Cracouienſi Epiſcopo pro viribus reſiſtente, ſed minime perficiente. At ubi proditoris nephas ad aures Kazimiri rumor detuliſſet, Kazimirus intrepidus cum Romano, Wladimiro & Wſtheboldo Belſzie principibus ſuis nepotibus Cracouiam aggreditur. Cuius aduentum Meſzko frater preſtolari non audens: ſed Boleſlaum filium ſuum cum gente copioſa in Caſtris derelinquens ad propria feſtine rediit; Kazimirus uero obſidionibus Cracouiam circumdat ac breui diei interuallo recuperat, omnesque municiones & municipia redduntur eidem, Boleſlao nepote cum gente ſua in captiuitatem ſponte ſe prebente. Sed Kazimirus Regno informato nepotem ſuum cum omnibus captiuis additis muneribus a captiuitate abſoluens ad Meſzconem fratrem ſuum generoſe remittit. Que res Meſzconis animum tanto amore deuicit, ut omnium iniuriarum totaliter oblitus amplexibus gratulabatur fraternis. Huius autem facti & concordie fuit auctor Ille inſignis induſtrie vir Petrus Archiepiſcopus Gneznenſis. Quem vidit Vincentius Kadlubkoms, Epiſcopus Cracouienſis, qui ſcripſit hec; & ſcimus, quia verum eſt teſtimonium eius. Regis quoque Pannoniorum federa Nicolaus, princeps palacii cum Fulcone Epiſcopo Cracouienſi ad ſtatum priſtinum reintegrare cupiens Reges Hungarie & Polonie ad certum locum comportare ſtuduit, & iuxta ſanctorum inſtituta, videlicet Sancciſſimi Polonorum Patroni Adalberti & Beati Stephani, olim Vngarie Regis ſpondet vterque communiter coli Regni debere amicicias

Pax inter Hungariam & Poloniam ſancita:

micicias concorditer alterutrius hostiliter insectari, communesque prosperitatum successus indifferenter assidue futuris temporibus obtinere.

Qualiter Kazimirus Pollexianos subiugauit.

Kazimirus II. Pol. Monarcha cum Exercitu Borussiam ingreditur.

Kazimirus itaque prefatus ex omni parte amicorum tutela stirpatus Prussorum terminos aggreditur, quorum continuis per prelia invasionibus creberrimos nimium afflictus, & vix tandem non sine graui bellorum certamine subactis Pollexianorum terras subintrat, quorum ceruicosam feritatem nondum quisquam bello vel insultu hostili attriuerat. Sunt autem Pollexiani genus Getharum seu Prussorum gens atrocissima, omnium ferarum immanitate truculencior, inhabitatrixque vastissime solitudinis, ad quam propter concretissimas nemorum densitates & bituminata locorum palustria via patebat inaccessibilis. Horum habitacula Kazimirus flammarum facibus desorbuit, cuspidum acensium ictibus perscidit; donec flagrata pene tota prouincia Pollexianorum primi proceres ad Kazimiri pedes obtentis dextris pronis seruiciis prosternuntur, tam suam, quam reliquiarum patrie salutem deprecantes. Ad cuius calamitatem Serenissimi principis pietas mox compassionem animi inclinat, ydoneaque & sufficienti obsequele ac prestacione tributorum caucione applexionis suscepta, cum nimio triumpho ad propria feliciter remeauit, vbi non sui victus corpore, sed suorum persuasus lassitudine aliquatisper ocio indulget.

De Morte Kazimiri.

CASIMIRI II. Pol. Monarche Mors & Elogium.

Fuit autẽ victoriosissimo Kazimiro deuote consuetudinis sollempnia sanctorũ deuotissime venerari; vnde cum

beati

beati Floriani diem in diuinis officiis in oracionibus & graciarum accionibus totum Deo peregiſſet, ſollempnes hoſtias effundendo; & in craſtino principibus & primis proceribus Regni ac Epiſcopis epularum conuiuia preparare iuſſiſſet. Qui inter epulas multa leticia exhilarati plurima inuicem conferunt. Et primo de hoſtium proſperis ubique triumphis; ſecundo poſt tanta laborum diſcrimina principibus incolumitas; tercio tam propria, quam patrie ſecura tranquillitas; quarto rerum & corporum feſtinior amœnitas. Adheret eciam omnibus deliciis ſuauior Sereniſſimi Kazimiri principis alacritas; que omnium exultandi animos reſultandi cordi hilariter perfundebat. Et cum eciam vox exultacionis alcius reſonaret tante glorie ſerenitas & leticie iubilus repentina ſubito tempeſtate obruitur, & non extrema luctus occupat proh dolor, ſed media gaudii. Sicque conuerſa eſt in luctum cythara Lechitarum, dum enim quasdam de ſalute anime queſtiones pontificibus Kazimirus proponeret, modillo hauſto poculo mox proſternitur morbo, incertum an extinctus veneno. Sicque vnicum illud ſydus patrie Kazimirus occubuit. Tante igitur triſticiarum tenebre opperuerunt populos, ut omnes meror ingens omnimode occuparet, ad quos tanti infortunii calamitas poterat peruenire. Mortuo itaque feliciſſimo Kazimiro Anno Dni MCXCIIII. ortum eſt quoddam chaos & perſonarum confuſio de tam inopinato euentu, quibusdam ſupra ſe ſtupentibus, aliis extra ſe raptis, plurimis uero velut quodam fulminis ictu proſtratis. Vidiſſes enim plurimas magnatum ymagines velut prorſus exanimas, nonnullos vberibus lacrimarum ymbribus perfuſos. Vultus Matronarum illuſtrium ac virginum, quibusdam ſulcis vngwium cre-

bra cruoris profcindi flumina ; quosdam uero allifos ad ftatuas propriis penes ictibus excerebratos, omnium illo moriente vna & eadem commoriendi voluntas. Non defunt tamen in eodem hore puncto quedam plurima ducentes fufpiria, qualiter primates ad fua vota inducerent aut vacantem principatum occupent, fed in fuis cogitacionibus tandem euanefcunt.

De Albo Leftkone filio Kazimiri.

Comitia in quibus LESZKO Fil. eligitur.

Exequiis igitur funeralibus follempniter peractis Wenerabilis Ille Cracouienfis Epifcopus, primo cum primatibus de Regni fucceffore tractatu habito, omnes ad colloquium conuocat, & vix tandem ftrepitu fopito ait illis: Pyus o proceres dolor eft, fed impia doloris atrocitas: pie quidem princeps defunctus dolet, defuncto alius fubftitui non negligatur. Ob quam caufam quefo examen apum fepe defluit & prorfus deperit, nifi quia in locum principis mortui alium fubftituere negligit uel ignorat? Vnde quedam reptilia, que fteriliorem habent principem eo vix defuncto mox illum in eius locum affumunt, qui primus de morte principis lacrimas emittat. Et quamuis Kazimirus mortuus videatur; in fuis tamen facile mori non potuit; in quibus adhuc viuere videtur & futuris temporibus viuet in gloria. Nec vitis dicitur fuccifa, quam vini palmites viuere proteftantur. Due namque vites & duo fuperfunt luminaria, duo filii Kazimiri, Leftko & Cunradus, licet in pupillari etate conftituti. Dignum uero eft maiorem etate dignitate paterna infigniri. Ad quod quidam vir infignis refpondens ait: Sane, inquit, preful Wenerande omnibus eft amplexanda veftri falubritas confilii, maxime in hiis que dilacio-

lacionem non capiunt. Periculoſa eſt enim mora,ubi in ſe trahit pericula: ideo in eligendo principe nulla debet committi negligencia: ſed tamen de perſona Principis omnium experienda cunctatio & diligens vigilacio exhibenda. Non enim decens eſt, ut cano vertici impubertas dominetur. Immo valde puerile eſt ut imprudentibus viris puerilis imperet imprudencia, cum uerbum ſit Sapientis: Ve terre, cuius princeps puer eſt; preſertim cum principem diſcretum, ſtrenuum, cautum & induſtrem eſſe in omnibus ad omnia conueniat. Hoc autem dicebat, ut Meſchco ſenex princeps maioris Polonie vel nepos eius Meſzco, dux Oppolienſis, de quo premiſſum, ſubſtitueretur princeps. Ad hec vir zelo iuſticie plenus, Fſulco antiſtes reſpondit. Hec a te, utpote viro prudente, non eleganter ſunt allegata: ſed preſenti articulo prorſus locum habere non videntur; que tunc demum vera eſſe poterunt, cum de eligendo principe, non de vite ſucceſſionis diſceptatur. Prorſus enim aliud Juris habet Eleccio, aliud Jus ſucceſſorium; in illo eſt liberamen libracionum libertas ac in iſto vrgentiſſima Juris neceſſitas: ab illo omnes citra legitimam etatem relegantur; ab illo nec infantuli nec poſtremi excluduntur; que eciam omni ſollempnitate Juris vallatum rumpunt teſtamentum. Sed illud, quod de regimine Reipublice tetigiſti, paruulis iſtis non officit. Nam ſi Reſpublica Juris teſtimonio inſtar habetur pupilli; conſtat idem eſſe Juris in vtroque; Quia vbi eadem racio, eadem eſt Juris cenſura. Nec ergo pupillis omnem tutelam auferas; ac eciam reipublice tutores non negabis. Nec enim per ſe Principes rempublicam adminiſtrant, ſed per adminiſtratas poteſtates. Ideoque promptum per impium & iniquum diſſimulare,

nedum impedire racio doceat,quod poſcit utilitas,quod iubet honeſtas, quod ſuadet pietas, quod Juris utique imperat & cogit neceſſitas. Non eſt igitur hoc, quod conſenſum & fauorem procerum per vota omnium & affectum populi, ac per te poſſit remoueri. Proinde vnanimis omnium vox celatenus & hilaris alacritas attollitur: viuat, viuat Princeps, Rexque in eternum; omnesque tanta ſerenitas leticie quadam ſollempnitate perfudit, quod quaſi preteriti meroris nullam meminerunt anguſtiam; tanta illis dulcedo, tantus amor & tanta omnibus amoris affeccio erga pupillos, vt non fauor nec odium, non tribulacio, non gladius, non queſtus, nec vlla penitus occaſionis neceſſitas ipſos ab ipſorum latere, ab obſequio poſſet aliqualiter disiungere. Poſt autem Primus ille Comes Nicolaus princeps milicie omnibus ſumme negociatus, omnes de conſtancia & forma fidelitatis ammonet & informat eosque, ne cuiquam in contrarium ſuam poſſint mutare voluntatem, Jusiurandi religione conſtringit. Nouerat enim vir prudens volatile ſemper eſſe mentis humane vehetrum ac in lubrico glaciali poſitos animi affectus.

Meſzko Senex ſublimacionem Nepotis dolens plangit.

Dolor Mieslai Senis ob LESCUM album electum:

Hys auditis Meſzco ſenex maioris Polonie princeps contriſtatus & indignacionis dolore repletus lectulo proſternitur, inquiens non ſuum apud illos dolorem contemptum, non tam Jure primogeniture confuſo, quam ſuper excellentem tante dignitatis maieſtatem ſcurili ludibrio proſtratam, que eciam ſine ridiculo diſſimulare non poteſt. Infantum eſt cum infantibus ludere parumper equitare in arundine longa.

Dolo-

Doloris quoque non dispar est racio, quia cum in fratre meo Kazimiro huius Regni corona ceciderit, eam non subleuare, sed in sceno & in quodam lacu miserie supprimere, remque publicam hostibus exponere studuerunt. Infantem quoque principem creant, ut eo pretextu ipsi principibus suis principentur, vt stirpe regia prorsus eradicata liberiori tandem pociantur imperio, & pro vno capite tot ex ipsis succrescant Reges, quot capita. Vestri nempe, o proceres, misereor vestri, vestra me mouet calamitas, vestrum omnium hic agitur discrimen, vos eis obsequiari oportet, quos vobis obsequi decuerat, eisque verbis & eadem verborum acrimonia Boleslaum longum Szlesie & fratrem eius Meszconem loripedem Oppoliensem duces filios olim Wladislai exulis fratris sui crebro sollicitat & ad suum votum inclinat; aliorumque procerum tam huius Regni, quam extraneorum vndique conquirit subsidia, de quorum subsidio presumens, Cracoviensis provincie magnatibus scribit, precipit & mandat, vt a Lestkone resipiscant, ipsumque principatui excedere iubeant, nec arundineo baculo innitentur; sed sese principem recognoscant, ac graciam gratuito mereantur obsequio, ne feruorem prelii experiri cogantur.

Turbæ exortæ

De Prelio inter Meszconem senem & Cracouitas commisso.

Anno itaque Domini MCXCV. Cracouienses primates vnius voluntatis effecti, Meszconi remandant, gratuitum dici non posse, quod minatico strepitu extorquetur. Promptus ergo esto, si desistere nolis; promptos nos ad resistendum invenies: iuxta versum: Pondus inest verbis & vocem fata secuntur. Proinde Meszco

Prælio Mieszko Senex cũ Cracoviensib9 gesto victus & vulneratus.

Meſzco ſenex manu forcium recollecta, Cracouienſem prouinciam appropinquat; qui Cracouienſes cum Romano, duce Wladimirienſi, non cum parua ſuorum & Ruthenorum armatorum innumeroſitate accurrunt. Meminerat namque Dux Romanus beneficia per Kazimirum, awunculum ſuum, ſibi impenſa, apud quem pene a cunabulis extitit educatus, eodem quo fungebatur, principatu Wladimirienſi a Kazimiro fuerat inſtitutus. Sciebat eciam Leſtkone & Cunrado excuſſis ſuo capiti ſecurim imminere: Hinc a Leſtcone ſene ſi viciſſet, illic a principe de Kyow, cuius filiam dato libello repudii a ſe remouerat. Eſt autem in Cracouienſi provincia locus a nomine fluuii Meſzgawa dictus ab Andrzeowienſi cenobio non longe diſtans; in huius loci pinetis ſiue rubetis vterque exercitus conueniens acies inſtruxit. Non filiacio paternitati reuerenciam exhibuit, non filiacioni paternitas ignoſcebat; non fraternitatem fraternitas, non affinitatem affinitas, nec vlla ſancta ſpiritualis cognacio agnoſcebat; ſed omnes invicem ſine omni delicto promiſcua cede ſeſe interimunt. Tunc Meſzconis filius Boleſlaus Criſpus expirat. Sic quoque inclitorum gloria proſternitur; & Meſzconem ſenem quidam miles Gregorius letaliter vulnerat; quem cum occidere nititur; ille deiecta galea ſe eſſe principem exclamat. Quo miles cognito veniam precatur, eum ab aliorum impetu conſeruans prelium declinare facit. Sed & dux Romanus grauibus in ſe ſuſceptis vulneribus, non ſine magna cede ſuorum a prelio diuertere cogitur. Nam in principio congreſſus pars ſuorum maxima Ruthenorum terga fuge dederat, quod Cracouitis victorie ademit triumphum. Quorum plurimi non prelio intenti, ſed Ruthenos fugientes quidam auiditate prede, quidam indigna-

indignacionis animositate fuerant insectati; postquam autem fuisset dilapsus populus a prelio; affuit iterum in Meszconis senis subsidium Meszko loripes, dux Opoliensis predictus, cum nepote suo Jeroslao, Boleslai ducis Slesie filio; qui in loco pugne nemine penitus reperto, cum iam vtraque pars ab invicem diuerterat, gratulantur & exultant, quasi victoriose campum certaminis obtinuissent, signa victorie extollentes: quos Comes Goworicius adesse intelligens, licet in pauca manu virorum forcium aggreditur & ad instar fulminis impetum faciens viriliter confligit atque pugnat. Sed dispari hostium numerositate agitatus tandem succumbit, capitur, captus abducitur, & diu tentus vix demum amicorum interuentu a captiuitate liberatur. Porro Ffulco presul, sepe dictus, inter spem & timorem anxius oracioni propensius intendit, belli exitum in loco semoto prestolatur. Qui cum quendam de prelio venientem vidisset, ait, prosperene nobiscum agitur; qui respondit nostros nunquam deserat hostis hodierna die nostra prosperitas; cedit enim Romanus & primorum primi prostrati, quidam capti, nonnulli diffuge dilapsi, totusque populus nostri exercitus emarcuit. Et illud cercius certo habe, senem Meszconem cum triumpho spoliis honustum Cracouiam proficisci. Vix hic finierat & ecce alius, itemque aliud aliud superest proferens mendacii comentum, vnde presul, aut ergo cuilibet eorum credamus aut nulli, cum dicta eorum dissona videntur. Superest igitur, ut aliquis nostrorum rem diligencius exploret. Cui quidam presto ego sum; ait illi presul, tria verba tene impiger, diligens, cautus. Est angelus domini tecum. Igitur ille clericali habitu imutato pedestri cursu ad locum prelii veniens rem diligencius explorat, nunc ab eis,

quos

quos semivivos reperit, nunc ab hys, qui predocimiis erant occupati. Qui cum omnia exploratissime didicisset, quantocius reuertitur, & cuncta per ordinem pontifici pandit. Senem Mesthconem sub duplici onere gementem ad propria remeasse; sub onere merororis pro morte filii, & sub onere doloris pro vulneribus in se susceptis. Romanum quoque vulneratum, non tamen letaliter nunciat. Quem Pontifex nocte proxima insequitur, insecutumque obnixe reuocare studet; ne Meszco senex ira incandescens & viribus resumptis per se vel Wladislaum filium suum Cracouiam occupet. Cui Romanus, gemina me pater carissime ut vides compedit debilitas, vna in me ipso, corporis ob vulnera; altera in meis ob milicie carenciam, que partim prelio corruit, partim fuga disparuit. Ad quem Presul: quid ergo consulis. Cui ille: Tuam non latet prudenciam. Nam prudencia serpentis est in custodia. Caput igitur custodiri iube, donec nostrorum vulnerum tumor detumescat. Romano itaque ad propria remeante, primi procerum Cracouie, ut primum crastina dies illuxit cum paucorum quidem, sed exercitatissimorum manu hostes querunt vndique. Quibus non inventis, an senem Meszconem insequi debeant, an Meszconem loripedem a presule sciscitantur. Sed presulis consilio neutrum facere iubentur. Jubet ergo pontifex & consulit, ut ad sedem Regni properent, custodiamque diligentem adhibeant, ne quasi vaccantem quisquam occupet. Nam piscium genus facilius deprehenditur in gurgite turbido. Cracouiam itaque festine adeunt, & sollempnius quam ab inicio sollempnitates institute principes instaurant. Itaque mater puerorum tam in consiliorum industria, quam

Cracovia adversus Hostes munitur:

quam prudencia rerum mulier supra muliebrem sexum prudentissima, legitimam in se tutelam pupillorum suscipit, donec maior filius adolescat. Ad cuius nutum pro meritis singulorum distribuuntur dignitates Castellanie quoque & potestates. Tanta erga illam & pueros omnibus fuit reuerencia, ut proceres quasi obliti status sui dignitates mulieri mallent obsequi, quam pueros deserere. Presul vero Ffulco & Nicolaus Comes Palatinus curam reipublice suscipiunt; cuius administracionem ydoneis & fidelissimis primatibus distribuunt, siluitque aliquamdiu terra & pacis aliquantisper facta est tranquillitas.

Lestko Albus in Hallicia Romanum instituit.

Porro dux Lestko etate proficiebat & industria, utpote adolescens studiis sese ad iuuenile robur exercens; iamque in hys exercitacior ad armorum vsus aspirabat, qui necdum tyro, necdum miles gloriose tamen in se milicie premonstrabat insignia. Ex quibus illud saltim culmen glorie suscipit, quod super omnes Russie principes, licet adhuc adolescentulus quasi quidam sol emicuit. Eo nempe tempore Wladimirus, frater Romani germanus & Lestconis amitalis dux Allicie, nullo herede legittimo relicto debitum nature persoluit. Vnde Russie principes quidam munere, quidam arte, nonnulli merito ut quoque vacantem student rapere principatum. Inter quos dux Romanus quanto pereximior, tanto ambiciosior solercior, cum se aliis principibus disparem cerneret, duci Lestconi obnixe supplicat, ut eum perpetuo famulatu sibi obliget, & ipsum non principem Hallicie, sed procuratorem suum sibi constituat; alioquin indubitatum hostem

Wladimiro Haliciensi Duce defuncto Romanus succedit: Princeps Wladimiriensis:

N sibi

ſibi iminere non ambigat, ſi aliquis principum Ruſſie illius principatus ſedem ceperit. Sed friuola viſa eſt quibusdam eius peticio, tum quia non eſt tutum patrie principem creare de famulo & extraneo ; tum quia res magna,res utilis longe utilius ut per ſe poſſideatur, quam alteri committatur. Ad hoc quidem inquiunt, qua racione extraneus dici poteſt, cum quo princeps noſter Leſtko ſecundus conſanguinitatis gradu fore reperitur? Quo pacto obſecro de Romano ambigi poteſt, qui noſtre reipublice coadiutor fideliſſimus & quaſi quidam pedagogus extiterit. Cuius examinatiſſima fidei conſtancia & diligens obſequiorum ſtudia in foribus clareſcunt, qui ob noſtram neceſſitatem, ſuſcepta adhuc in ſe cruda geſtat vulnera. Horrendum certe nefas eſſet, aut in conſanguineo pietate deſtitui, vel in proximo mutui debitum non reddi. Sicque parantur cohortes & verſus Haliciam caſtra mouenda deliberant.Interim vero ſanccius principem Leſtconem domi iocis indulgere quam intempeſtiuis laborare itineris ſudoribus. Sed adoleſcens pene illacrimans proch pudor, inquit, o proceres, me feminam eſtimatis non principem. Parum enim diſtat a femina, qui ſemper cetus colit femineos; & fama eſt quosdam ſepe ſine Rege proſtratos, quo tamen in cunis tandem in prelio peracto de hoſtibus triumphaſſe. Non ergo vt princeps ſed ut ſignum principis veſtra caſtra non deſeram : alioquin vel ſolo comite ſociatus veſtra ſequar veſtigia. Gratulantur omnes tanti animi habere principem , adoleſcencie flore rutilantem. Mirantur ſinguli in tam tenella ſpica tante maturitatis gradum, ſtupet inuicem nondum teſta veſtitum ſoliditate matura nuclei preferre ſaporem. Ruſſie igitur limites Leſtko animoſius aggreditur. Cui primi Hallicie primates pronis illi ceruicibus occur-

runt, omne obsequium, omnem clientelam suam, suorumque subieccionem ac fidelitatis perpetuitatem cum dacione Tributorum pollicentur. Ipsum Regem ac sue salutis presidium eligunt & optant. Eligere, inquiunt, dignetur vestre serenitatis dignacio animum vestri persona nobis imperare velitis, seu in substituta. Nichil enim aliud querimus, nisi vt vestri nominis gloria super vos inuocetur. Hec illi licet in dolo, vt quasi securis caucius occuparet. Nam dolum subesse mox rei euentus declarauit. Prima siquidem ipsorum opida & fortalicia Lestconi contumaciter resistunt & rebellant. Quibus tandem contritis & subactis Halliciam properat vallare & impugnare proponens. Sed ad instar arene hostium innumerositas conglobonata reperitur. Quibus dux Lestko per suos demandat & imperat, vt mox a finibus Hallicie recedant aut campestre bellum prestolentur. Qui pro reuersione prelium vociferabatur in instanti. Sed cum Polonorum effulserunt acies, fere omnis illius multitudinis animositas penitus contabuit, nec vlla prelii apud illos resistencia sed fuga in instanti: belli tamen dilacionem pretextu pacis obtinende postulant & impetrant. Quibus deliberacione suspensis; Hallicienses pronius quam prius ad stabulum ducis Lestkonis prosternuntur. Nec iam ficto, sed summo affectu principem sibi creari proposcunt; quia suorum principum vires, in quorum confinitate fiduciam fixerant, emarcuisse conspiciunt. Romanum igitur ducem, quem quasi fulgur horruerunt, coguntur suscipere; cuius ingeniosam tirannidem & atrocitatis astutissime ambicionem impetuose in suis exercere consuetam iam bene experti nouerant. Angustie igitur illis vndique: nam rebellandi nulla spes: preces ergo precibus accumulant, ar-

genti auri talenta innumera, gemmas preciosas, vasa & vestes generis exquisitissimi; omne sericorum genus rerum prestantissimarum duci Lestconi offerunt, & singulis annis ad thesauros principis similia illaturos pollicentur. Cuiuslibet eciam condicionis obsequium, tributorumque donacionem repromittunt, ne Romani iugo subesse compellantur; sed eius declinent imperium. Sed hys non obstantibus omnium Lechitarum in Romanum principem resedit sentencia. Omnibus itaque Ruthenorum primis ac precipuis renitentibus Romanus princeps Hallicie instituitur per ducem Lestconem. Quod beneficium Romanus postmodum Polonis male rependere studuit, vt infra patebit. Nam formam fidelitatis erga omnes pari coluit perfidia in suos maxime crudelis ac truculentus.

De Truculencia Ducis Romani.

Romanus in Halicienses Tyrannidem xercet:

Duce igitur Lestcone ad propria remeante, Romanus crudeli tyrannide inductus, satrapas Hallicienses florentissimos incautos occupat & trucidat: quosdam viuos ferro infodit, quosdam inebriatos discerpit, alios excoriat, multos quasi signum ad sagittam figit, nonnullos exenterat & interimit, omne genus supplicii in suis experiens, grassancior ciuibus hostis efficitur quam hostibus. Nam quos palam apprehendere nequivit, vt puta ad alias prouincias metu dispersos dictis blandimentis & dolosis ingeniis revocatis amplectitur, honorat & sublimat; & mox tandem precipitat, & inexcogitatis iubet interire tormentis, Ad hoc vt fugitiuis terrorem incuciat, & potencioribus de medio sublatis securius imperet. Vnde ille erat quasi sollempne prouerbium: Melle apum securius vti non posse,

posse, nisi examine penitus oppresso. Aliorum ergo infelicitate oppresso tempore creuit in immensum. Ita vt in omnibus fere Russie principibus ac prouinciis potentissime imperaret.

Mescko senex tercio Cracouiam dolo adipiscitur.

Hys itaque peractis Meszco senex ambiens principatum Cracouiensem, qualiter ipsum assequi possit, industria & doli veneficio rem aggredi meditatur, se viribus potencie nepotum imparem esse recognoscens; ideoque maiorum natu animos prius quadam benignitate pertemptat, conciliat & ad suum votum inclinat. Sed quia omnes amor adolescentum adeo demulserat, vt omnium animi ex animo matris ipsorum pendere videantur, Matrem igitur ipsorum tam scriptis, quam nunciis nonnunquam muneris importunitate sollicitat, ayens quod non principandi gloria, sed pro Regni tranquillitate & filiorum eius tranquilliori statu esset sollicitus, Nec aliud se optare ad presens, quam vt omni discordiarum fomite prorsus extincto, nullum imposterum occasionis oriatur incendium. Astruens illud aliter fieri non posse, quam hoc pacto. Cedat michi filius tuus Lestko principatu, quod ego eum in filium adoptem, eique consenquenter milicie cingulo a me insignito principatum restituam, & Cracouiensis dignitas ymo tocius Polonie principatus in tua stirpe perpetua successione solidetur. Quare perpetuum nequit esse, nichilque perpetui habere, quod vulgi strepitu conclamatur, nisi princeps constituat, & eius auctoritate roboretur. Excute igitur de filii capite coronam luteam, ymo ridiculum illud gestamen capitis arte figulorum impositum. Aureum enim decet, non fictile

Miecislaus Senex Helenae persuadet vt sibi de Monarchia Poloniae cedat.

fictile principes dyadema gestare, quod tuo filio ad presens & imposterum eius liberis nostre decreuit dulcedinis liberalitas imponi. Et quam credula est mulierum facilitas & facilis ad credendum leniri sui mater Lestconis inebriata promissionibus, suadet filio & consentit, vt ad tempus cedat principatu; tucius quoque existimans patris loco patruum venerari, quam hostem perpetue sustinere; sanciusque patrui regnare munere & auctoritate in Regno roborari, quam in vulgi semper pendere arbitrio. Conueniunt itaque loco & tempore statutis, vt mater Lestconis cum filio. Jusiurandum proponitur in medio. Jurat senex, iurant vtriusque partis proceres inviolatissime tenendam formam prescripte paccionis; quam qui violare presumpserit vel consulere aut quouis modo consentire violacioni temptauerit per Metropolitanum & omnes prouincie pontifices anathemate innodetur, Ita Meszco senex principatus dignitatem assequitur dolose: & anno Dni MCXCVI. Cracouiam subintrat. Qui tandem Cracouia potitus, nec Jurisiurandi nec pacti visus est meminisse. Si quando tamē nepotis mansuetudine & monicione diuictus meminit, aut vbi potest dissimulat, & dissimulare nequit, procrastinando frustratur Lestconis affectum. Rogat igitur & sollicitat a patruo milicie insigniis insigniri & pacti ratam habere sponsionem Seque Cracouie heredem vice versa institui. Sed ad id Meszco respondit, quod pactis priuatis Jus publicum conuelli non deberet. Conuellitur autem si reipublice conditio deterior fieret, quod fieri quis non dubitet, si regni regimen adolescentis impericie committatur. Decencius enim adolescencia obsequi debeat, quam imperare permittatur. Sed quia Meszco opibus & facultatibus aliorum insidiari ceperat, vt eas sibi quocun-

Miezko Senex denuo Cracovia expulsus:

que

que quesito colore applicaret in paciencia procerum Cracouie, de Cracouia expellitur, & dux Lestco iterum reuocatur. Sic ergo tam pacti quam Jurisiurandi penam quadam confusus depressione promeruit.

Meszco quarto Cracouiam recuperat.

Meszco etenim sue experitissime artis non immemor, versus Cracouiam eadem arte, qua prius additis astuciis recuperare nititur, & ad matrem adolescentum Lestconis & Conradi eiusdem ingenii passibus recurrit, suspicionemque perfidie extenuare & amouere studet, & a se pacta & Jusiurandum summa religione custoditum affirmat, sed ab emulis impeditum fuisse ac preuentum. Nec sua fuisse responsa, que sua fore dicebatur; sed eorundem emulorum inuidia & dolosa astucia conficta. Nunc ergo nurus dilecta vester duntaxat non desit fauor: fides eciam apud me non deerit promissa. Nam non solum Cracouiam vestris filiis hereditandam protestor & conscribam; sed eciam Cuyauiam restituere prouinciam permitto; occupauerat enim idem Meszco senex Cuyauiam, quamuis ad se minime dependisset. Vnum tamen peropto, vt hostis omnium communis omnibus exilio relegetur, ne de principibus animo ludibria faciat, quando vult princeps creans & quum vult & precipitans. Hoc autem de Comite Nicolao significabat Palatino Cracouiensi, quem nouerat matri puerorum tunc temporis exosum valde, quamuis alias utpote virum discretum ac strenum non modicum preceteris amplius dilexerat; cuius eciam in consilio in quibusuis negociis ipsa & eius pueri prouide regnabant, donec inuidorum dolo fabricante causas odii contra illum congesserat; & ideo more femineo ad vota

Nicolaus Pala. Crac. in Exilium abire iussus:

Senis

Senis Meſzconis omnium procerum Cracouie ſenſum inclinat, vt vir innocens exilii perpetuitate dampnetur. Rurſus igitur paciſcuntur, vt Meſzco ſenex in Cuyauiam inſtanti reſtituat; & in Cracouia ad finem vite vt princeps regnet, duce Leſtcone ex illius conſtitucione ſucceſſuro. Sciens autem Comes Nicolaus exilii ſibi iminere periculum graciā ſepe ac ſepius ducis Leſtconis ac matris ipſius multis modis implorat. Qui humilime queſita nec inuenta non ſine graui labore cum plurima amicorum ſocietate ad ſenem Meſzconem transmigrat; de quorum aduentu ſenex Meſzco alacrior effectus Cracouie principatum ingreditur. Cuius nactus poſſeſſionem tam pacta fidei, quam ſacramenti religione penitus oblitus, nec Leſtconem Cracouienſi principatui heredem inſtituere, vt ſpoponderat, nec Cracouiam reſtituere curauit; imo Wiſliciam & alia tria caſtra Leſtconis & Conradi, aſſerens illa eſſe, Cracouienſis prouincie violenter occupauit. Que tandem magnis Maiorum Sandomirie & Mazouie conſiliis ac ſtudiis cum Cuyauienſi prouincia reſtituta & recuperata fuere. Sic Meſzco ſenex Cracouia potitus regnauit potenter. Sed in breui factus eſt in pace locus eius. Obiit autem in Kalis Anno Domini MCCII. & ſepultus in Eccleſia Sancti Pauli per ipſum fundata in ſepulcro filii ſui Meſzconis.

Mieſko ſenex Cracoviam recuperat:

Sed paulo poſt moritur: an. 1202.

Leſtko Albus reſpuit Cracouienſem Principatum.

Cracouienſium autem primi optimates & natu maiores cum Ffulcone Epiſcopo, ad Leſtconem Album ducem Sandomirienſem nunccios mittunt, fideliſſima illi obſequia & principatum Cracouienſem offerentes. Sed quedam inheſerat fermenti maſſa, que

totum

totum studuit corrumpere pactum. Erat quidam vir prosapia generosus, moribus insignitus, consiliis prouidus, armorum vsitacione strenuus, omniumque virtutum venustate perspicuus, nomine Goworcius, qui tunc apud Ducem Lestconem palatini dignitate fungebatur; cuius arbitrio omnium dignitarum ipsius Lestconis cardo vertebatur. Inter hunc igitur & Comitem Nicolaum Palatinum Cracouiensem quoddam infortunium inexecrabiles iacerat discordias, susurronum forsitam ingenio fabricatas. Non aliter ergo Nicolaus Comes in ducem Lestconem suum velit accommodare assensum, nisi comitem Goworcium a se reiiciat & omnino expellat. Ait enim: nec fidelitati, nec obsequii locum esse inter discordias. Nec rem publicam tranquillitatis pace inter rixantes posse gaudere. Hesitat enim dux Lestko, hesitant & sui: ac in hoc dubio quid eligant, ignorant; Cracouia careant, an Virum vtilem sine demeritis expellant. Sed primum dampnosum, secundum criminosum. Quibus inter dubia percunctanter reuoluentibus, Indignum est, inquit, Comes Goworcius, in re tam perspicua vestram discrecionem pendere. Nam quis ambigit multorum commoda modicillo mercari dispendio? Quis nesciat, cuiuslibet persona pocius carendum esse, quam vniuersitate. Quis ignorat minus malum maiori preferendum, presertim cum publica vtilitas praeferenda sit priuata. Quando ergo is vitam exponat pro amico, qui exilium horret pro domino, nisi exilium dixerim cum quis licet exul nec amicos deserit, nec periculorum se euentibus exponit. Felix ille exulatus, quem prosequitur gracia non odium sectatur. Ad hoc Dux Lestco, hoc ita te comprobo proposuisse, ac si mei animi sit, quocunque pacto fatum ambicionis comple-

Turbae inter Cracouienses.

re.Sed abſit a principe omne negociacionum genus; inhoneſta procul abſint honeſtorum & precipue principum commercia. Quid enim illi offerunt, qui innocentiſſimi precium querunt, cuius luctuoſi euentus ſit plena dignitatum venalitas, & liberi capitis nulla ſit eſtimacio. Alium ergo, quam ducem Leſtconem, ſibi querant Cracouite, qui condicionibus ipſorum conueniens ſit & moribus. Cracouienſes igitur intellecto ad Wladiſlaum, ducem Gnezeenſem, filium Meſzconis ſenis, ac ſi adhuc de eligendo principe tractatum habuiſſent, legatos transmittunt, aſſerentes patri fidelitatem promiſſam filio ſe debere: ideoque in ipſo eleccionis locum non eſſe, quem ad paternam ſucceſſionem vocat Juris racio poſtulat & requirit. Quibus primo regracians Wladiſlaus, gracius ſibi ait tante fidelitatis obſequia, quam gubernacula Regni. Sola enim fides eſt que claudit & apperit, propagat & artat, firmat, & conſeruat imperia. Hec ſola non ſolum regit, ed & ipſos Reges eam regere, quam regi decet. Eqſuidem rem aggredimini ſatis arduam, arduis egentem amicorum conſiliis. Si ergo placet, fratri noſtro Leſtconi, duci Sandomirienſi, veſtrum pandam propoſitum, quatenus non ſine effectu veſtra circa nos laboret intencio. Ipſe namque ſolus & impedimentum eſſe poteſt & prefectus. Nam frater eius dux Conradus eius per omnia ſequitur arbitrium. Sed & Wladiſlaides Meſzconem & Boleſlaum eius nutum ſequi non ambigo. Quorum etſi magnum non ſit habere fauorem; operoſum eſt tamen non habere inuidiam. Proinde legatos ad Leſtconem transmittit, per quos ſibi ordine rem exponat, & dirigit Epiſtolam infra ſcriptam:

Plus quam anime ſue fratri dilecto duci Leſtconi, dux

dux Wladiſlaus vite vtriusque ſalutem. Status Racionis non patitur ſtudium ſane mentis a ſe diſſidere, vel in ſemet ipſo coruſcare, deſidenciam vix admittit ydemptitas amicorum. Porro & perpetuitatem dileccionis concathenauit, que res parem in nobis gignere gliſcit voluntatem, & conſonum in omnibus reddere debeat conſenſum. Et cum Cracouienſem vos reſpuiſſe certo cercius cognouimus principatum, omnium in nos vota procerum ſuper eo noueritis incurriſſe. Quorum propoſitum tanto confidencius aggredimur, quanto minus de veſtra dulcedine dubitamus, non ut illo perpetue pociamur, ſed ut prompcior ad illum nobis ex noſtro arbitrio paretur facultas. Hoc igitur in facto non eſt ſolum noſtra promocio, ſed veſtri profectus honoris. Dux igitur Leſtco mente huius intellecta Epiſtole, quidquid in ſe vel in ſuis viſus eſt habere promocionis & ſtudii, fraternis deſideriis accommodat; condeſcendes contra pontificum & primatum conſilia ac prudentum. Gemebant enim ſucceſſionem filiorum ducis Kazimiri in illa dignitate, in hoc facto deinceps ex pirare; cernentes ipſum Leſtconem contra ſuum commodum & profectum laborare. Vnde frater eius, dux Conradus, vix tandem & quaſi coactus eorum voluntati ſuperficietenus viſus eſt conſentire. Itaque ſub tocius Polonie conſpectu ſatraporum a coligato milite usque ad ſupremum, conſenſu omnium accedente, dux Wladiſlaus, Meſzconis ſenis filius, conſtituitur Cracouie princeps. Qui tam acceſſibilem, tam fauorabilem, tam benignnm, dulcem & ſuauem omnibus ſe prebuit, ne aliorum crederetur affectus contemnere: ymmo ne de propriis virtutibus arrogancior videretur, ſeſe offerebat cunctis affabilem, eciam dona largiflue effundendo. Quo non obſtante ſubito

Wladizlaus Dux Poznanienſis Monarchiam Polonie ſortitur:

principatui Cracouienſi cedere ſit coactus, ut infra patebit.

Leſtco dux perpetuus efficitur Cracouie Poſſeſſor.

A Wladiſlao Duce Monarchia redit ad Leſzkonem:

Mortuo itaque Nicalo Caſtellano, Comite Cracouienſi, qui iuxta votum duces amouebat & alios ſubrogabat, pociores Terre Cracouienſis cum Ffulcone Epiſcopo ipſorum, duci Wladiſlao fidelitatis obſequia denegant, & expreſſe ipſum pro duce habere recuſant; & mox pro Leſtcone verſus Sandomiriam transmittunt ipſum deprecantes, ut principatum Cracouienſem ſuſcipere non recuſet; qui veniens Cracouiam per vniuerſitatem Nobilium in Cracouienſem principem fuit honorifice ſuſceptus, Wladiſlao de Terra Cracouienſi reiecto & penitus profugato: &c.

De Diuiſione Terrarum inter Leſtconem & Conradum.

Leſzko & Conradus Terras ſuas dividunt:

Leſtco namque primogenitus Cracouie, Sandomirie. Syradie, Laucicie & Pomeranie dux & dominus efficitur; Conradus vero iunior totam Mazouiam & Cuyauiam pleniſſime conſequitur & poſſidet ac ſemem ſuum diuino munere poſſidebit in eternum. Poſt hac Leſtco Albus accepit vxorem Nobilem de Ruſſia, nomine Grzimiſlawcam, de qua genuit ducem Boleſlaum pudicum & felicem Salomeam.

Leſtko & Conradus Romanum Principem Ruſſie vicerunt.

Illo quoque in tempore Romanus potentiſſimus Princeps Ruthenorum ſepe dictus duci Leſtconi tributa denegat, audaciterque ſuo imperio ſe opponit, ac congregato magne numeroſitatis exercitu manu potenti

tenti metas Polonie aggreditur insperate. Quod dum auribus Lestconis perstrepuit, illico paucorum armatorum congregacione facta in Zawichost sibi ocurrit, in eumque irruit, occupat & prosternit. Quod Rutheni cernentes, qui primo pompatice venerant, vulnerati & occisi quam plurimi cum duce suo Romano mortui ciciderunt; reliqui fuge presidium inire; in qua fuga multi in Wisla fluuio vitam miserabiliter terminarunt. Sic Romanus, qui oblitus beneficiis per Kazimirum & Lestconem filium eius sibi quampluries impensis, fratres suos impugnare presumpsit, a gladio corruens in loco certaminis expirat. Et hoc Anno Domini MCCVto.

Turbæ in Russia:

Lestco per Pomoranos in Dominum suscipitur & honorifice tractatur.

Post hec Lestco Albus Pomoraniam intrat, ibique ab omnibus maritimorum proceribus, tamquam eorum legitimus Princeps & dominus honorifice est susceptus & magnifice pertractatus. Negociis quoque rite & prouide ordinatis statuit loco sui Capitaneum, Swanthopelkonem nomine, virum potentem & strenuum; sed domino suo minime fidelem, ad sedem Regni sui reuertitur feliciter prosperatus.

Lesko Pomeraniæ Res ordinat:

Qui Principes in quibus prouinciis principantur.

Vt autem quilibet lector Historiarum Polonie actus & gesta ac progressum principum Polonorum, que sequentur, plenius possit capere & lucidius nominare. Restat videre qui principes, qui Tethrarchiis hiis temporibus prefuerunt. Lestcone itaque & Conrado filiis Kazimiri in Cracouia & Mazouia, ut pre-

Quot tum Polonia Principes habuerit

premittitur, regnantibus, Henricus cum barba in Slesia, Wladislaus Kazimiri in Oppol, Wladislaus magnus, dictus Lasconogi, Meszconis senis fiiius in Gnezna, Wlad Plwacz filius Odonis, filii Meszconis senis in Poznania similiter principantur & regnant. Obmissis namque Slesie & Oppolie principibus aliqua tamen de ipsis incidenter inserere non obmittam; de ceteris tamen scribere intendo. Siluitque aliquot annis Regnum Polonie, vtens tranquillitate pacis peroptate.

Wladislaus Odonis de Terra fugatur.

Wladislaus igitur, filius Odonis, sub cura Wladislai magni; dicti Lasconogi, ducis Gneznensis, patrui sui existens, cum ducatum suum Poznaniensem & Kaliszienfem habere voluisset; & castrum Kalis ignorante patruo subintrasset, Wladislaus patruus suus congregato exercitu, ipsum de Castro Kalis fugientem usque ad Vngariam profugauit. Et hoc Anno Dni MCCXVIImo qui post aliquot annos rediens Vszcze castrum, Swanthopelkone, capite Pomoranie sibi auxilium prebente, anno Dni MCCXXIII. subintrat, ipso die Sti Dionisii & sociorum eius &c.

iariæ in Polo-
va Turbæ:

De prelio ante Castrum Vszcze commisso.

Anno itaque MCCXXVIImo Wladislaus Magnus totali sue gentis potencia & magnitudine recollecta, Vszcze Castrum vallauit; in cuius structiones Wladislaus Odonis ipso die diuisionis Apostolorum de Castro repente exiliens, exercitum patrui debellauit; palatis quoque ipsius cum multis Nobilibus & gente innumera prostratus occiditur. Sic Wladislaus magnus castrum impu-

impugnare desistens, ab ipso confusus abscessit; quem Wlad. Odonis post modici temporis interuallum animose insequitur & Poznaniam, Kalis & alia castra dominii sui recuperat, Patruo suo invito.

De Morte ducis Lesconis Cracouie.

Tempore quoque eodem & Anno Swantopelcus, Pomeranie superioris Capitaneus, de quo superius premissum est, rememorans, qualiter Kazimirus Lestconis pater, quendam virum strenuum de cognacione Griffonum, Cracum Bolesllaum nomine Capitis Cassubitarum in ducem paceis Pomorie & Cassubitarum creasset, sibi tamen & suis successoribus obsequialem reseruans, anhelebat & ipse importunis instanciis Lestconi supplicando, ut ipsum similiter in ducem Pomoranie superioris creare dignaretur. Quodque Lestco facere differebat, Swantopelcus sibi fidelitatis obsequia & tributa debitis temporibus reddere negligebat. Quod Lestco perpendens, inito consilio cum Henrico Barbato, duce Slesie, Odonis expugnare prefatum Swantopelconem Capitaneum & ceterarum Terrarum suarum Capitaneos evocari precipit, iubens ut in Gansawam prope Zuvinam predicti Monasterii Trzemensis certa die conueniret, super bono cum ipso reipublice tractaturi. Volens eciam Castrum Naklanense sub duce Wladislao, ubi Swantopelcus veniens domino suo duci Lestconi bellum mouere presumpsit; a quo bello dum dux Lestco diuertisset ad villam Marczincova fugiens, Swanthopelcus proditor ipsum fugientem nefarie occidit, & magna strages in populo committitur vtroque. Henricus vero dux predictus ibidem in balneo grauiter vulneratur. Sicque dux Lestco de loco necis in Cracouiam ducitur, ibique in maiori Ecclesia

Svantopulcus Pomeraniæ Præfectus Meszkonem Album interficit:

Cui Boleslau Pudicus F. succedit.

clesia honorifice Anno Dni MCCXVII. sepelitur. Cui Boleslaus pudicus, filius vnicus in Regno successit; dux vero Henricus versus Slesiam similiter reductus est cum nimio dolore. De cuius virtutibus infra patebit. Et extunc Swanthopelcus proditor nequissimus sibi in Pomorania ducatum vsurpauit. Fertur namque quod mors huius piissimi ducis, ut quidam aiunt, Wladislaus Odonis per patruum suum, ut premissum est, de terra fugatus & tempore sui exilii sororem Swanthopelci prefati duxerat in vxorem, & ad finem, ut eiusdem Swanthopelci auxiliis fortificatus terras suas a patruo recuperare potuisset. Quibus recuperatis eciam Swanthopelcus consiliis & auxiliis assistebat.

Conradus Dux Mazouie Boleslai pudici tutor efficitur.

Conradus Dux Masouiae Boleslaum Cracouiensem cū Matre captiuat.

Denique post mortem Lestconis, preclari Principis, Conradus frater eius, Mazouie dux, nepotem suum, Boleslaum pudicum, nondum pubertatis annos habentem, cum suis ducatibus Cracouiensi & Sandomiriensi & aliis terris in sui curam suscepit. Sed postquam Boleslaus annos pubertatis attingens cum sua genitrice dominia sua a patruo suo Conrado, tutelam suam respuens, habere voluisset, Conradus ipsum cum matre captiuam & in Castro Szeczechow arte custodie vinctum deputauit. Qui tandem post aliquod tempus sollicitudine Abbatis Szeczechouiensis captiuitatē euadēs, Zanichosth & Sandomirie castris vltro se sibi, veluti Domino suo naturali tradentibus obtinuit reuerenter. Quibus habitis Henricum cum barba, ducem Slesie, Boleslai alti filium, fratrem suum patruelem in subsidium contra patrem suum euocauit. Qui Henricus fratri suo Boleslao in subsidium festine veniens, cum Cunrado

HENRICVS Barbatus Dux Silesiae Tertius

patruo

patruo suo multa prelia, non sine desolacione Terrarum Cracouiensis & Sandomirie commiserunt, priusquam ipsum de Terris Cracouiensi & Sandomiria eiicere potuissent. Quo tandem eiecto, Henricus cum Barba, dux Slesie predictus, Cracouiensem ducatum & partem Terre Sandomirie eciam consenciente Boleslao pro se vsurpauit. Iste namque Henricus Monasterium Oppathoniense, cuius Monasterii Abbas & Ruthenorum Episcopus pro Catholicis ibi degentibus de nouo fuerat creatus, ad Ecclesiam Lubuczensem transtulit omnia bona Episcopatus Russie olim ad Monasterium Oppathoniense pertinencia incorporando Ecclesie Lubuczensi predicte, licet de facto. Huius eciam Henrici tempore mos ille nepharius inoleuit, quod Ecclesie incastellabantur. Nam monasterium Andrzeoniense, Ecclesia in Prandoczin, Ecclesia Sti Andree sub Castro Cracouiensi, Scarminiensi incastellabatur; & vicissim expugnate prophanabantur. Maioris Poloniae occupati

Cunradus paganos contra Nepotes educebat.

Cunradus igitur dominia nepotis ambiens, & eieccionem sibi fore pudorosam estimans Iaczwczanszitas Scoweas Pruthenos Lithuanos Szanmitas precio conuentas ad deuastandas Terras Sandomirienses Nepotis sui, frequenter educebat. Qui furtim aliquas Terras inuadentes ipsis rapinis desolabant; Belciam quoque, Episcopi opidum & villas plurimas eidem opido adiacentes deuastarunt. Cui Cracouite & Sandomirite fortissime resistebant, ipsius gentem paganicam & exchristianam pluries debellantes, prout in annalibus hystoriis continetur. Huius Cunradi tempore gens paganica ad euocacionem eiusdem, vt premittitur, Regnum Expeditio Cōradi Ducis Masouiae in Prussiam:

Polonie primitus cepit deuaſtare. Congregauerat enim Cunradus predictus magnum theſaurum ad ſuggeſtionem vxoris ſue, paganis ſibi auxiliantibus largiſſime effundendum. Sed impunitus non remanſit, prout ſuo loco deſcribetur.

De Captiuitate Wladiſlai Odonis.

Wladizlaus Odonis captus

Anno vero Dni MCCXXVIII. Wladiſlaus magnus cum Wladiſlao Odonis nepote ſuo congreſſi campeſtri bello inuicem bellauerunt. In quo congreſſu Wladiſlaus magnus victor exiſtens nepotem ſuum ducem Wladiſlaum Odonis incaptiuauit. Qui captiuitatem euadens patruum ſuum Wladiſlaum magnum ſeu Laſconogy dictum, anno ſequenti de terris Polonie fugauit, &c.

Dux Wladiſlaus magnus Gneznam impugnat.

Wladizlaus Laſkonogi fruſtra Gneſnam impugnat: & paulo poſt moritur:

Demum Anno Dni MCCXXXI. dux Wladiſlaus magnus veniens de Racziborzs caſtrum Gnezne vallauit & aliquanto tempore in expugnacione eiusdem mora facta, expugnare non valens triſtis abſceſſit, & eodem anno in exilio exiſtens diem clauſit extremum. Sic Wladiſlaus Odonis in tocius Polonie Dominio principatur.

Quare dux Wladiſlaus Odonis de terris expellitur.

Fata Wladizlai Odonis: Ducis Maioris Poloniae:

Sequenti igitur anno, videlicet MCCXXXII. dux Wladiſlaus Odonis tocius maioris Polonie princeps effectus, volens de ſublimacione ſua Deo vices rependere, qui iam duos filios de vxore legitima pro-

creauerat, videlicet Przemislaum primum & Boleslaum pium, & tactus deuocione, quam ad Ecclesiam Poznaniensem pietatis motu gerebat, in qua pater suus Odo & magnus Boleslaus & alii sui progenitores tumulati requiescunt, libertates ipsi Ecclesiae ducales concessit, absoluens omnes hereditates Ecclesie predicte, quas pro tunc Episcopus & Capitulum Poznaniense possidebant, ac imposterum iusto modo acquirere possent; & incolas eorundem ab omnibus Angariis, parangariis, a Stosza, aporadleu, przewodis Podwodis, a Sepii, a Stani, ab expedicione & ab omni Jurisdictione Palatinorum, Castellanorum & omnium Judicum & Subiudicum; ita quod coram nullo eorundem homines seu Ecclesie citati comparere seu respondere tenentur; sed tamen coram suis dominis Episcopo, Prelatis & Canonicis deceant respondere, propter tres causas, propter quas homines Ecclesie Dominis eorum presentibus, per ducalem Judicem seu Regalem iudicari debebunt; nec tunc penas pecuniales, si ad ipsas condempnarentur, Judex ducalis tollere debeat; sed Ecclesiasticus, cuius homo fuerit, ipsas tollet. Prima autem harum causa est: Si homo Ecclesie inimicos ducis ad Terram suam deuastandam eduxerit, & si in mortem ducis machinatus fuerit; & ex hoc quidem multa capitis vel effusio sanguinis sequeretur: Ob hoc non vir Ecclesiasticus, sed Judex ducalis seu Regalis sentenciare debebit. Concessit eciam prefatus dux in eodem priuilegio Paulo, Episcopo Poznaniensi & suis successoribus monetam cudere in opido Crobia, dans eidem villam, que dicitur Sulcowacroba, & quod possit venari in quolibet loco Episcopatus sui, propter quarum libertatum donaciones primates Polonorum sequenti Anno volebant ducem Wladislaum occidere;

inducentes & aſſumentes in dominum Henricum cum barba Zleſie & Cracouie ducem. Contra cuius aduentum Wladiſlaus Odonis cremauit caſtrum Buyn & Caſtrum Gnezne reedificauit. Alia autem cauſa eieccionis eiusdem ducis fuit hec, quia Henricus cum barba rememorans vulnera alias in Ganſowa ſuſcepta, ſibique per machinacionem Wladiſlai predicti illata, Terras Pomeranienſes, Kaliſienſes, Pisdienſes & Sredenſes ac caſtrum Bechow de Cominetia & ad euacationem Poloniam ſubintrauit, Caſtraque Buyn & Srem reedificauit, ac expenſis & hominibus muniuit decenter, locauitque in Srem filium ſororis ſue Handleidis, Marchionis Pomoranorum, quam poſt mortem Dyppoldi, Marchionis Morauie, Rex Bohemie monoculus de terris Morauie cum quatuor filiis eiecerat, qui apud fratrem degebat pro tunc. Sed Poloni poſt aliquod tempus Caſtrum Sremenſe clam intrantes ipſum occiderunt. Alter vero poſtmodum Boleſlaus a paganis occiditur; tercius Przemiſlaus moriens in Trebnicz tumulatur; quartus Dyppoldus Canonicus Magdeburgenſis ibidem decedens ſepellitur. Et ſic idem Henricus cum filio ſuo Henrico duces Sleſie, Polonie & Cracouie terrarum Domini ſunt effecti.

Monarchia Poloniae ad Sileſiae Duces tanquam lineam Ducum Poloniae principem translata:

Qualiter Hoſpitalarii Sancte MARIE de domo Theutunica Culmenſem Terram introiuerunt.

Conradus namque Mazouie dux ſupra dictus, qui multas infeſtaciones a Pruthenis & a Pollexianis in Terra Culmenſi ſuſtinebat, ad Conſilium Guntheri Epiſcopi, barbatis nigra cruce ſignatis Hoſpitalariis *Sancte Marie* Jeroſolymitane de domo Theutunica conceſſit Terram Culmenſem viginti annis, vt reſiſterent

Terra Culmenſis Hoſpitalariis S. MARIAE de Domo Theutonica oblata:

Pru-

Pruthenis & Pollexianis cum ipsis preliando eius iuuamine mediante. Infra quos annos cum Prutheni & alie gentes Paganice Terris Mazouie ducis Conradi predicti nimium fuissent infesti, predictus Cunradus Henricum cum barba nepotem suum ducem Slesie prefatum in sui adiutorium euocauit, cuius fretus auxilio & cruce signatorum predictorum in Pruthenis & in aliis gentibus paganicis magnam stragem commisit, ipsos fortiter debellando. Post cuius victorie famosum triumphum, Henricus dux, sepe dictus, Conradum patruum suum peciit, vt cruce signatis Terram predictam Culmensem perpetuo ascribere dignaretur. Ad cuius preces idem Cunradus Terram predictam infra Ossam, Wissam, & Drwanczam fluuios Hospitalariis predictis graciose donando * perpetue ascripsit.

De morte Ducis Henrici cum barba.

Anno igitur Dni MCCXXXVIII. Henricus cum barba dux Slesie, Polonie & Cracouie, diem clausit extremum; Henricum filium suum vnicum, quem de *Sancta Hedwigi* procreauerat relinquens heredem. Et sequenti Anno, videlicet Anno MCCXXXIX. Wladislaus filius Odonis, Dux Polonie exul existens & in modica parte Polonie principatum, videlicet Vszcze, Nakel, Szim cum eorum appendiis obtinens, migrauit ad Christum & in Ecclesia Poznaniensi tumulatus quiescit, Eodem quoque Anno Archi-Episcopus Magburgensis Lubucense Castrum obsedit, asserens illud per Henricum Imperatorem tempore Boleslai expugnatum fuisse & Ecclesie sue Magburgensi donatum. Sed magna multitudine hominum sui exercitus deperdita & per Polonos deuicta mestus discessit.

Mors HENRICI BARBATI: Ducis Slesiae an. 1238.

item an. 1229. Wladizlai Odonis: Ducis Maioris Poloniæ.

Eodem

* Cumulatius hoc negocium, & Diplomatum quidem fide Celeberr. Autor Bibliothecae Polonicae nuper S pec. IV. no. I. exposuit.

Eodem quoque Anno, videlicet MCCXXXVIII. Thartari Vngariam deuaſtauerunt; & cremauerunt & spoliis receptis ſecundo anno ad propria redierunt. Sequitur de nupciis Boleſlai pudici, ducis Cracouie.

Irruptio Tartarorum:

Boleſlaus pudicus, dux Cracouie, Kyngam duxit in vxorem.

Nuptiæ Boleslai Pudici:

Anno igitur, quo ſupra Boleſlaus pudicus, filius olim Leſtconis ducis Cracouie Kyngam filiam Boleſlai Regis Vngarie ſibi copulauit in Vxorem. Que, vt aiunt, ſtatim, vt nata fuerat, contra morem infantum in vocem prorupit dicens: Aue Regina celorum; quo loqui deſiit uſque ad tempus a natura prefinitum. Hec cum viro ſuo celibam vitam ducentes continenter ad finem vſque dum vixerunt & feliciter animas Deo reddiderunt.

Qualiter Caſtrum Lowicz cum diſtrictu ad Eccleſiam Gneznenſem peruenit.

Demum Anno ſupra dicto Cunradus Mazouie dux veſania indutus Magiſtrum Johannem Cappleus Scolaſticum Plocenſem comprehendere iuſſit & plagis appoſitis nimium afflictum vt furem ſuſpendere precepit. Quem iterum iam mortuum a patibulo ſublatum, & ad Eccleſiam Sancti Benedicti in rippa Wiſle contra faciem Eccleſie Plocenſis deferri & ſuſpendi iuſſit. Et hoc ideo, quia cum Kazimirus filius Conradi predicti filiam Henrici ducis Sleſie neptem ducis Henrici cum barba & Sancte Hedwigis quinto gradu conſanguineatis a ſe diſtantem duxiſſet in vxorem. Et prefatus Scolaſticus Kazimiri Magiſter & Pedagogus exiſteret; idemque Kazimirus dux circa vxorē in domo ſoceri ſui preter Patris voluntatē plus debito tempore moram faciebat.

Fatum Scholastici Plocensis:

ciebat. Impoſuit culpam dux Conradus Magiſtro Johanni, qui ipſius conſenſu & conſilio dux Kazimirus in contemptum patris hoc facere preſumebat; & ob hoc in eius necem prorupit. Loco cuius maleficii dux Conradus ſepe dictus Caſtrum Lowicz cum ſuo diſtrictu Archiepiſcopo & Eccleſie Gneznenſi in ſatisfaccionem perpetuo donauit.

De Concilio per Gregorium IX. Rome celebrato.

Denique Anno MCCXL. Papa Gregorius nonus iuſſit omnes Archiepiſcopos Romam conuenire; Epiſcopi vero & Capitula eorum qui nollent ſeu non poſſent ex aliqua cauſa rationabili per nuncios comparerent. Adhoc vt de conſilio eorundem Fredricum Imperatorem, quem iam in anno proxime preterito excommunicarent pro eo, quod quosdam Epiſcopos de ſedibus ſuis eiecerat, & quosdam Cardinales captiuauerat, ab Imperio remoueret, quia per annum & amplius in excommunicacione perdurans reconciliari contempſit. Sed ipſius Imperatoris aſtucia & dolo precluſe fuerant vie Romam venire tendentibus: ſicque venire minime vocati valuerunt &c. Archi-Epiſcopi Romam vocati:

De primis Thartaris, qui Poloniam & Vngariam intrarunt.

Anno vero MCCXLI. Bathi Rex Thartarorum cum ſuis Thartarorum exercitibus gentis ſeue & innumere tranſiens per Ruſſiam volens intrare Vngariam. Sed priusquam fines Vngarorum attigiſſet, partem ſui exercitus contra Poloniam deſtinauit. Qui die Cinerum Ciuitatem & Terram Sandomirienſem vaſtauerunt nulli ſexui vel etati parcentes. Et poſtmodum

per

HENRICVS PIVS *Dux Silesiæ & Poloniæ a Tartaris prope Lignicium occisus:*

per Wisliciam Cracouiam peruenerunt vastantes. Quibus prope Oppol Boleslaus Oppoliensis & Wladislaus Sandomiriensis duces occurrerunt & preliari ceperunt. Sed terga vertentes fugerunt multitudini & voluntati resistere non valentes. Et sic decima pars exercitus Thartarorum deinceps Syradiam, Lauciciam & Cuyauiam vastantes usque ad Slesiam peruenerunt. Quibus Henricus filius Henrici cum barba Slesie, Polonie & Cracouie dux cum multis millibus armatorum in campo Castri de Legnicz potenter occurrit & animose spem in DEI auxilio & fiduciam obtinens cum ipsis congreditur. Sed permittente DEO, qui suos aliquando propter scelera flagellari permittit, Nobilissimus dux Henricus prefatus multis milibus hominum deperditis, ipse cecidit interfectus. Cum quo quidam dux Boleslaus, dictus Szepowa, fuit similiter interfectus. Bathi vero Rex Thartarorum, cum intrasset Vngariam, occurrerunt & Bela & Culmannus, fratres germani Reges Vngarorum; Qui tandem maiori parte exercitus sui in prelio amissa terga verterunt. Et sic Baty Vngariam vastans & homines a maiori ad minimum crudeliter interficiens nec parcens ulli sexui vel etati eciam Danubium fluuium pertransit. In quo Regno per annum & amplius fuit commoratus, crudelem stragem in populo & desolacionem vrbium nephariam comittendo.

Boleslaus filius Henrici occisi de Polonia eiicitur.

Boleslaus Calbus Dux Silesiæ Terras ma-

Boleslaus namque primogenitus Henrici, quem Thartari occiderunt, mansuetudine patris exutus & seuicia beluina indutus, qui patri suo Henrico cum fratribus suis, Henrico videlicet, Wladislao, Conrado

& Me-

& Meszconi in ducatibus successerat, cepit sevire in Polonos & insolenciam nimiam exercens Theutonicos Polonis preferendo & ipsis predia large tribuendo. Propter quod Poloni sibi fidelitatis omagia facere recusarunt, ab ipsius dominio sponte recedentes, adheseruntque dominis suis naturalibus Przemislao & Boleslao filiis Conradi ducis Wladislai Odonis. Quo facto mox terrigene Poloni Castrum Przemanth sub Boleslao duce Slesie, a quo recesserant, ceperunt & dominis suis Przemislio & Boleslao assignauerunt.

joris Poloniæ amittit.

Swanthopelcus proditor, dux Pomeranie Pruthenos contra Christianos insurgere fecit.

Swanthopelcus itaque proditor, qui se ipsum pudorose & nepharie in ducem Pomoris creauerat, Pruthenos baptisatos sub dicione barbarorum constitutos ab eorum fidelitate suo prauo consilio subtrahens, sibique coadunatos in eosdem insurgere fecit. Qui inopinate irruentes in Theutunicos nulli etati vel sexui parcentes multos de Theutunicis perimerunt. In cuius facti vlcionem barbati cruce signati cum ducibus Polonie coadunati castra predicti Swanthopelci Wissegrod & Zartawnzam expugnauerunt. Castrum quoque Nakel, quod idem Swanthopelcus sub Przemislio & Boleslao iuuenibus fraudulenter paulo ante occupauerat, de eius potestate capientes, duci Przemislio & suo fratri reddiderunt. Et hoc Anno Dni MCCLIII. quo tempore Przemisl dux Polonie predictus edificauit Castrum Czwanszin.

Adversa Svantopulci Pomeraniæ Ducis Fata:

Cunradus dux Mazouie bona Ecclesie Cracouiensis spoliauit.

Eodem quoque anno Cunradus dux Mazouie, diocesim Cracouiensem intrauit, Ecclesie villas spoliauit & curias Episcopi exussit & multis dampnis Ecclesie illatis ad propria rediit illesus. Et ob hoc Prandotha Episcopus Cracouiensis, qui Anno proxime precedenti in Episcopum fuerat electus & consecratus, ipsum ducem excommunicauit, Cuius sentenciam dominus Ffulco Archiepiscopus Gneznensis confirmauit. Et eodem tempore Swanthopelk, Pomorie dux, filium suum Mlcznyonem barbatis cruce signatis ex pacto obsidem dedit. Et quia cum Pruthenis statim posthoc pacti & fidei promisse oblitus sedicionem in Terra Prussie mouere presumpsit; filius eius predictus in Theutuniam est deductus. Anno quoque supra dicto Cunradus Mazouie dux sepe dictus cum suis Mazouiensibus iterum Terram Sandomiriensem potenter intravit. Cum quo Boleslaus nepos eiusdem sepe dictus in Suchdol congressus prelium commisit & multos Mazouitarum prosternens Cunradum patruum suum de terra fugauit.

Conradus Dux Masoviæ Interdicto Ecclesiastico subjectus: & quã ob causam:

De Exustione Ciuitatis Culmensis.

Anno igitur sequenti, videlicet MCCXLIIII. Swanthopelk dux & proditor memoratus Zarthaniam Culmensem ciuitatem dolo quorundam pecunia corruptorum succendi fecit. Et post modicum temporis interuallum, coadunata sibi multitudine Pruthenorum Cuyauiam intrauit & multos christianos nepharie peremit & alios captiuos adduxit; terram quoque Cuyauie incendio hostiliter deuastauit, & duos fratres de ordine minorum exercitus interemit.

Svantopulcus Pomeraniæ Dux Terram Culmensem cum Exercitu ingreditur:

Qualiter dux Przemisl Castrum Kalis recuperauit.

Post

Poſt modici namque temporis interuallum anni predicti Przemisl Polonie dux, duxit * Heduigem filiam Cunradi Henrici ducis Sleſie,quem Tharthari occiderunt in vxorem quarto & quinto gradu conſanguineitatis a ſe diſtantem. Poſt nupciarum autem ſollempnitatem Milites Poloni caſtrum Kalis ceperunt & duci ſuo Przemislio preſentarunt. Tenuerat enim Boleſlaus dux Sleſie caſtrum Kaliſienſe usque ad tempus predictum Przemiſlio & Boleſlao reddere recuſans.

Bolezlao Calvo Duci Sileſiæ Caſtrum Caliſſienſe eripitur:

De recuperatione Caſtri Santhok.

Eodem vero tempore & anno Pomorani, qui longo tempore in antiquo Caſtro Santhok Sleſie Duci Henrico & filio eius Boleſlao ſeruierant: ipſum Caſtrum duci Przemiſlio ſpote tradiderunt.

Item Caſtrum Santock:

Poloni inſurrexerunt contra Eccleſiam Poznanienſem.

Anno itaque & tempore prefatis, omnes proceres Polonie contra Eccleſiam Poznanienſem vnanimiter conſpiracionem fecerunt, libertatem quam ei Dux Wladiſlaus filius Odonis, de qua premiſſum eſt, conceſſerat & priuilegio ſuo confirmauerat, infringere volentes. Quorum velanie dominus Boguphalus Epiſcopus cum ſuo Capitulo ceſſerunt ad tempus. Sed anno ſequenti videlicet MCCXLV. Przemiſlius & Boleſlaus fratres duces prefati ad inſtanciam dicti Domini Bogufali Epiſcopi & ſui Capituli privilegium patris ipſorum libertates prefatas reexempcionis continens prouide confirmauerunt, & in foris, ut ſub pena ſeruentur, proclamare fecerunt. Et poſt hoc in craſti-

Priuilegia Eccleſiæ Poznanienſis Barones Poloniæ tollere contendunt Ducibus eo magis has ipſas libertates confirmantibus:

Q 2 no

* Ita Codex Manuſcriptus Errore manifeſto, Eliſabethem enim HENRICI PII: Ducis Sileſiæ Filiam an. 1245. Przemiſlaus: Dux Poſnanienſis duxit: vid., Dlugoſſus VII. ad an. 1265.

no beati Adalberti Przemislius dux fratrem suum Boleslaum gladio cinxit militari, & hoc in Ecclesia Gnezensi Domino Ffulcone Archiepiscopo missam celebrante.

Qualiter Castra quedam Boleslao duci Zlezie accesserint.

Concordia inter Duces Silesiæ & Poloniæ:

Anno quoque MCCXLVII. Boleslaus dux Slesie sepe dictus veniens Poloniam Castrum Copaniczam super fluuium Odram edificauit; cui occurrentes Przemislius & Boleslaus fratres cum suis exercitibus ante congressum belli facta composicione amicabili Tria castra Santhok Mycdznzeg & Cwanszin sibi gratuite pro bono pacis contulerunt.

De prelio in Zarzißow commisso.

Irruptio Lithuanorũ instigante Conrado Duce Masoviæ

Cunradus namque dux Mazouie pretitulatus moleste gerens, qui per nepotem alias in Suchdol fuisset debellatus & non sinens tanti pudoris obprobrium inultum pertransire, elegit magis maculata consciencia Deum offendere, quam obmittere vindictam. Et congregata Lithwanorum multitudine Terram nepotis sui invasit depredando. Cui Boleslaus in Zarzissow occurrens prelium inuicem grande comiserunt. Sed Boleslao proch dolor fugato, Lithwani & Mazouite Sandomiritas & Cracouitas quamplurimos occiderunt, multos ex eisdem captiuando.

De Diuisione Terre inter Przemislium & Boleslaum Duces.

Polonia Major inter duos Fratres divisa:

Demum Anno Domini MCCXLVII Przemislius & Boleslaus fratres memorati Terram Polonie diuiserunt in hunc modum. Quia duci Boleslao cessit castrum

ſtrum Kaliſienſe cum ſuis appendiis, & tota terra, que protenditur a fluuio Przoſna uſque ad Przemanth, & ipſum caſtrum Przemanth cum ſuis adiacenciis vniuerſis, verſus vero ſeptemtrionem vsque ad Wartham fluuium & vſque in Manſzmam & ad paludem, qui Sepno nominatur, & inde Lanka, demum Obra fluuii terminantur. Reſiduum vero Terre Gneznenſis & Poznanienſis cum ſuis appendiis ceſſit in dominium duci Przemiſlio. Jurat vterque quod huiusmodi dominium nunquam alter eorum violabit. Epiſcopus quoque Boguſalus Poznanienſis inſtantibus ducibus predictis tulit excommunicacionis ſentenciam in illum, qui contra Juramentum aliquid de terra fratris preſumeret vendicare. Sed nec Juramentum nec excommunicacio obfuit, quin diuiſio huiusmodi fuit violata, vt infra patebit.

De impugnacione Caſtri Santbok.

Prefatis igitur anno & tempore Barnyn dux Slauorum ſeu Caſchubarum obſedit caſtrum Santhok. Ad cuius reſiſtenciam Przemisl dux Polonie feſtinus acceſſit; cui Boleſlaus Sleſie dux, cuius erat Caſtrum, in ſubſidium properauit. Quos cernens Barnyn aduenifſe, ab obſidione Caſtri nocte abſceſſit. Dux vero Boleſlaus conſiderata Przemiſlonis Strenuitate & ſollicitudine defendendi Terras ſibi mox caſtrum Santhok gratuita voluntate reſtituit.

Caſtrum Santock Barnym DuxSlavorum fruſtra obſidet & Bolezlaus CalvusDuxSileſiæ Przemiſlao Duci Poſnanienſi redditː

De recuperacione Caſtri Landenſis.

Poſt paucorum namque dierum reuolucionem anni predicti Boleſlaus dux Kaliſienſis, frater Przemiſlonis recuperauit Caſtrum Landenſe, quod Kazimirus dux Cuyauienſis & Laucicienſis filius Cunradi ducis Mazouie ſub Monachis Landenſibus firmauerat, & firma-

Conradus Dux Masoviæ moritur:

firmatum detinuit occupando. Poſt quod factum Cunradus dux Mazouie, pater Semouiti & Kazimiri predicti de hoc ſeculo migrauit, Semouito filio ſuo ducatum Mazouie relinquens. Frater autem ipſius Kazimirus patre ſepulto Lanciciam Spiczmirzs & Roſzprzam ex improuiſo occupauit; dum frater eius Semouitus cum matre ipſorum in paternis exequiis morarentur.

De Synodo in Wratiſlauia per legatum Pape celebrato.

Anno itaque MCCXLVIII. Jacobus Archidiaconus Leodnenſis, domini Pape Capellanus, & in Polonia, Pruſſia & Pomoria nuncius eiusdem celebrauit Sinodum in Wratiſlauia; cui interfuerunt Ffulco, Archiepiſcopus Gneznenſis, Thomas Wratiſlauienſis, Boguphalus Poznanienſis, Praudotha Cracouienſis, Michael Wladiſl. Petrus Plocenſis, Nankerus Lubuczenſis & Henricus Culmenſis primus ordinis Ciſtercienſis, qui de Abbate eiusdem loci de nouo in Epiſcopum fuit creatus. In qua Sinodo idem Jacobus de conſilio & conſenſu Epiſcoporum indulſit Polonis, uti carnibus libere a Septuageſima usque ad XLmam. * Conſueuerant enim Poloni dicto tempore more primitiue Eccleſie ab eſu carnium abſtinere. Et quia plurimi frequenter violabant & ob hoc excommunicabantur; & eueniebant ex hoc pericula animarum. Et ideo indulgencia huiusmodi ipſis fuerat conceſſa.

Jejuniū Quadragesimale a Die Cinerum incipit.

De Subſidio per Clerum prouincie polonicalium Pape.

Denique Anno prefato Ffulco Archiepiſcopus cum

* Add. veſcerentur.

cum Episcopis & Clero sue prouincie, quintam partem redituum Ecclesiasticorum pro tribus annis simul & semel recollegerunt, & per fratrem Gothfredum primarium domini Pape pro subsidio Ecclesie Romane transmiserunt. Nam prefato tempore Innocencius quartus in concilio Lugdunensi Fredricum Imperatorem ab Imperio deposuit & contra ipsum brachium seculare inuocauit, &c.

Fridricus II. Rom. Imp. in Concilio Lugdunensi excommunicatus:

Qualiter villa Cozlowo Ecclesie Poznaniensi accessit.

Anno quoque supra dicto Boguphalus, Episcopus Poznaniensis villam Cozslowo a Semouito duce Mazouie pro XC. marcis argenti recepit: quas idem dux pro debitis paternis soluere tenebatur. Et eodem anno & tempore Przemisl dux Polonie Thomam Castellanum Poznaniensem & Thomislaum ac Sandiwogium filium eius pincernam de cognacione Nalancz captiuauit & vinculis ferreis constrictos in Gneznensi castro carcerali custodie deputauit. Volebant enim prefati milites cum suis consortibus in Terram Polonie Boleslaum ducem Slesie inducere, Przemislio & fratre suo profugatis. Sed eorum consilia quamuis occulta & malicie conceptus presencia ducum fuerunt propallata.

Turbæ in Polonia:

De diuisione Terrarum Polonie iterum facta.

Deinde Anno Dni MCCXLIX. dux Przemisl Polonie reedificauit Castrum & ciuitatem Poznaniensem circa Ecclesiam maiorem & fratri suo duci Boleslao dedit Gneznam, Bnyn, Gredcz seu Gedcz, Bechow, Ostrow, Nakel, Vszge, Czamcaw & Szim. Boleslaus uero Przemisloni duci redonauit partem suam Castri & Terre Kalissiensis ipsum contingentem.

Nova Majoris Poloniæ Divisio:

De

De Alienácione Castri Lubusch.

Tempore quoque & Anno predictis, Boleslaus dux Slesie predictus, volens de fratre suo Henrico duce Wratisslauiensi, qui ipsum paulo ante propter suas insolencias captiuauerat & vinctum in Turri Lowicz arte custodie deputauerat, summere vindictam, Castrum Lubusz nobile & firmum fratris sui Meszconis, qui ibidem in Ecclesia Sti Petri sub Casto tumulatus quiescit, Archi-Episcopo Mathburiensi, ut sibi contra Henricum ducem prefatum ferret auxilium minus consultorum donauit. Cuius fretus auxilio nitebatur fratrem suum Henricum prefatum ducem de Terris penitus profugare. Iste enim Boleslaus cepit primo Theutunos Poloniam inducere, & ipsis predia & castra tribuebat, vt contra fratres suos germanos, quos sine cessacione impugnabat, sibi auxilium preberent; Sythauiam quoque & Gorliciam & alias plures vrbes & castra a ducatu Slesie alienauit confuse.

Teutones in Poloniam & Silesiam allecti:

Qualiter dux Przemisl rehabuit Castrum Rudense.

Post modici igitur temporis reuolucionem predicti anni, Wladisslaus dux de Oppol, filius quondam Kazimiri ducis Oppoliensis, qui Castrum Rudense cum suo districtu sub Wladisslao Odonis & suis filiis tempore exilii eorundem occupauerat, nitebatur dictum Castrum Kazimiro duci Cayauie filio Cunradi olim duci Mazouie pro quingentis marcis obligare. Duxerat enim Meszco Wladisslai ducis Oppoliensis Frater, Sororem Kazimiri ducis predicti. Cui assignauerat racione donacionis propter nupcias, summam argenti predictam, quam postmodum in Testamento decedens per fratrem suum Wladisslaum commiserat vxori sue exoluendam.

Necessitudo quæ Silesiæ cum Masoviæ Ducibus intercessit:

Sed

Sed dum nuncii Kazimiri ad recipiendum Castrum predictum Rudense tardarent, Przemisl dux Polonie fugatis nunciis ducum predictorum, Castrum Rudense predictum accedens ipsum per Castrenses sibi presentatum occupauit. Eodem tempore in prima nocte post diem Beati Johannis Baptiste, *Ego Boguphalus, Episcopus Poznaniensis audiui* licet peccator, per visum quendam Religiosum mihi dicere: Infra XXV. annos tota Polonia consumabitur, & dum a loquente interpretacionem diligenter inquirerem, vtrum in bono, an in malo deberet consummari, non michi respondit, dixit tamen, quod & papa deberet consumari. &c.

Fata Castri Rudensis.

Visio Boguphali Episcopi Poznaniensis.

Dux Przemisl edificauit Castrum Bythom.

Transacto vero eiusdem anni modico tempore Cunradus dux Slesie, filius Henrici ducis occisi a Thartaris, metu fratris sui Boleslai sepe dicti, qui ipsum non solum captiuare, sed eciam occidere nitebatur, partem Terre sibi dare denegando secessit in Poloniam ad Przemislonem generum suum; qui ipsum benigne suscepit & honorifice pertractauit. Et tandem Przemisl dux ante dictus collecto exercitu suo & sui fratris Boleslai Gneznensis, edificauit Castrum Bythom prope Glogouiam super Odram, & tradidit illud duci Cunrado predicto. Medio autem tempore, quo Castrum predictum muniebatur, dux Przemisl Boleslaum, ducem Silesie sepedictum captiuat & in vincula coniecit; & rediens Poznaniam sororem suam Salomeam Cunrado duci prefato dedit in vxorem. Quorum nupciis intererat Ffulco, Archiepiscopus Gneznensis, & Boguphalus Episcopus Poznaniensis. In hac eciam sollempnitate nupciarum Thomas Castellanus Poznaniensis & filii eius a captiuitate per manus fideiussorum

Conradus II. Dux Glogoviensis Salomeā Sororem Przemislai Ducis Poznaniensis ducit.

Qui Castrum Bythom extruxit.

liberantur; sicque bona fide & absque fraude & dolo duci Przemislloni & suo fratri perpetuo seruicio se obligarunt. Denique Anno Domini MCCLmo in Kalendis Januarii Heduigis, mater Przemislonis & Boleslai ducum diem clausit extremum.

De Captiuitate Boleslai Ducis Gneznensis.

Bolezlaus Dux Gnesnensis captus:

Eodem uero anno XIIII. Kalendas Junii dux Przemisl fratrem suum Boleslaum captiuauit & omnes municiones illius, videlicet Gneznam, Nakel, Vszcze, Czarncow, Szim, Obedz, Bechow &c. occupauit, tradentibus se eidem spontanea voluntate &c. Sequitur de captiuitate ducis Henrici.

De Captiuitate Henrici Ducis Wratislauiensis.

Henricus III. Dux Wratislaviensis a Conrado II. Duce Glogov. Fratre captus:

Tempore quoque eodem Cunradus dux Slesie de Bythom predictus fratrem suum germanum, Henricum ducem Wratislauiensem captiuat pro eo, quod sibi promiserat & iuramento firmauerat, adhuc Boleslao fratre ipsorum sepe dicto partem ducatus Slesie repetere, quod non fecit. Ipse autem dux Henricus datis pro se obsidibus liberatus est promittens Cunrado a Boleslao partem Terre repetere, aut de sua sibi certam partem assignare.

Croznenses Terrigene duci Conrado adheserunt.

Conradus II. Dux Glogoviensis Terram Grosnensem occupat:

Anno igitur MCCLImo Boleslaus dux Slesie prefatus Hymkonem filium Muzonis, Castellanum Crosznensem, quem pre ceteris singulari fauore prosequi videbatur, captiuum tenuit & Theutunicis custodiendū presen-

presentauit, volens ab ipso pecunias exigere, cum quibus Theutunicis in auxilium conueniret. Quod cernentes Poloni & de ipso penitus fratri ipsius duci Cunrado adheserunt, Croznam vrbem & alias municiones eidem presentantes.

Wladislaus dux de Oppol Ensennam duxit in vxorem.

Eodem namque tempore Przemisl dux Polonie Sororem suam * Ensennam Wladislao duci de Oppol copulauit in vxorem, quinto & quarto gradu consanguineitatis sibi coniunctam &c. Nuptiæ Wladislai I. Ducis Opoliensis.

De occupacione Castri Dzbanszin.

Tempore quoque predicto quidam Latrunculi de Castro Lubusz exeuntes venerunt ad campestria Castri Dzbanszin, & predam caperent. Quibus peccora capere volentibus, quidam Pastor ait, ut quid pro modica preda maiora spernitis? Ecce enim Castrum Dzbanszin tam acribus viris custoditur expectantibus ceteros, qui debent ad custodiam Castri venire. Quod audientes latrunculi & ad custodiam Castri euntes eo dolo castrum intrauerunt, ipsumque occuparunt. Sed cum mane ad ducem Przemislaum rumor facti huiusmodi peruenisset, festinus ad Castri obsedicionem proponit Edictum emittens, ut omnes Nobiles & populares ipsum festine insequerentur, & veniens latrunculos in Castro existentes obsedit. Latrunculi uero se in mortis articulo positos cernentes, clemenciam principis inuocarunt. Qui ipsos benigne suscipiens & vi-

Fata Castri Dzbanszin.

* Diploma Spec. C.D. CIV an. 1258. Coenobio Raudensi concessum ZUSANNAM vocat: Quare una eademque Dlugossi EUPHEMIA ad an 1251. ac hæc ENSENNA siue ZUSANNA adde Tab. nostræ VI. Genealog. Tom. I. no. 8.

vitam tribuens Castro rehabito ipsos abire liberos ad propria permisit. &c.

Dux Przemisl ducem Cunradum cinxit gladio militari.

Conradus II. Dux Glogoviensis Baltheo militari cinctus

Anno itaque MCCXII. in die Sti Stephani, martyris gloriosi, Nobilis Przemisl dux Polonie Illustrem Cunradum ducem Glogouiensem generum suum, Boguphalo Episcopo Poznaniensi missam celebrante in sua Ecclesia Poznaniensi insigniuit baltheo & gladio militari. Eodem quoque Anno Barnyn, dux Pomorie, Castrum Drdzen sub quodam dolo fraudulenter occupauit. Sed priusquam Mensis occupacionis predicte expirasset, Przemisl dux Polonie per potenciam ipsum recuperauit viceuersa &c.

De obitu Boguphaelis, Episcopi Poznaniensis.

Mors & Elogium BOGUPHALI Episcopi Poznaniensis.

Anno igitur Domini MCCLIII. V. Idibus Februarii Boguphalus Episcopus Poznaniensis in predio Ecclesie sue Solecz, diem suum clausit extremum. Delectabatur autem nocte dieque legendo in libris sacre scripture; quorum copiam non modicam habebat & plus quam aliquem Thesaurum feruentissime diligebat. Quos omnes post obitum suum Ecclesie Poznaniensi reliquit. Iste felix Episcopus secundo Anno Episcopatus sui chorum Ecclesie Poznaniensis propter quasdam scissuras fundamentaliter, seu funditus destrui fecit & de nouo construxit. Vixit autem in Episcopatu suo decem annis & XXVI. septimanis. Post cuius decessum Capitulum Poznaniense ad eleccionem futuri pontificis conuenientes processerunt per formam compromissi elegerunt Petrum Decanum Poznaniensem

ſem, virum pyum & deuotum. Sed quia Hugo Cardinalis, Apoſtolice Sedis legatus, Archiepiſcopo Gneznenſi inhibuerat, ne electos confirmaret, idcirco ad predictum legatum nuncios Capitulum Poznanienſe deſtinat; qui nuncii a predicto legato licencia confirmandi Electum ſuum per Archiepiſcopum predictum Gneznenſem facienda benigne obtenta. Cum ad Ffulconem Archiepiſcopum rediiſſent, & ipſe confirmandi terminum in Slawno eisdem aſſignaſſet: In quo termino Johannes Archidiaconus Poznanienſis & Theophilus Archidiaconus Gneznenſis, Canonicus Poznanienſis in eleccionem prefati Decani ſe oppoſuerunt, dicentes ſe eſſe contemptos, quia ad eleccionem non fuiſſent vocati; & ob hoc pecierunt ipſam eleccionem magis infirmari, quam confirmari. Sicque dilacione confirmacionis pendente, Oppiſo Abbas de Meſzano, protunc Apoſtolice ſedis legatus, vtrosque verſus Wratiſlauiam ad ſe venire coegit; quos ad concordiam ſalubriter reuocans & inducens tandem concordauit; ſic quod prefati Archidiaconi in eleccionem decani predicti conſenſerunt. Cuius eleccionem prefatus Abbas Auctoritate Apoſtolica confirmauit, decernens per Archiepiſcopum Gneznenſem munus confirmacionis ſibi impendi. &c.

Cui PETRUS Decanus ſuccedit:

De Canoniſacione Sancti Staniſlai.

Anno denique prefato glorioſiſſimus Martir Sanctus Staniſlaus fuit per Dominum Innocentium Papam noſtrum canoniſatus, in Eccleſia Sancti Franciſci, Papa predicto miſſam celebrante; vbi inter cetera miracula miraculum infra ſcriptum. Quod cum nobilis quidam defunctus ad memoratam Eccleſiam, vbi Papa

Canoniſatio S. STANISLAI:

ecle-

& in ea Canonisatione mortuus resuscitatus est:

celebrabat, delatus fuisset, propinquis ipsius flentibus & magnum lamentum facientibus, papa prostratus ante altare beati Francisci flens orauit in hec verba: O beate Francisce, si sunt hec omnia vera de Sancto Stanislao, Polonorum Prothomartyre, sicut audiuimus, suscita hodie hospitem nouo signo: quo signo statim, qui mortuus fuerat, resurrexit. Benedictus DEUS.

De Diuisione Polonie iterum facta.

Poloniae Majoris inter duos Fratres Diuisio:

Anno quoque eodem in festo Paschatis dux Przemisl fratrem suum Boleslaum a captiuitate absoluit; & post hoc conuenientes in Castro Gedz Domino Ffulcone, Archiepiscopo Gneznensi & ceteris Nobilibus Polonie presentibus Gneznam Metropolin, Kalis, Rudam, Pysdii, Srodam, Bnyn, Bechow, Gedcz, Robycdziskam & Cieczsto eidem fratri suo Boleslao pro sua porcione assignauit.

De Tempore pluuiali.

Inundacio aquarum:

Eodem itaque Anno a festo Paschatis vsque ad festum Sancti Jacobi tempore messis, nocte dieque pluit incessanter; & tanta fuit inundacio aquarum facta, quod per agros & vias homines nauigabant, & cum segetes metebantur, querebantur monticuli ad fruges reponendas. Inueniebantur eciam pisces per agros, insule in gulgustris pendebantur. Et ex tunc Terra Wiszinensis tum ex infestacione paganorum, tum multitudine ymbrium fuit desolata. Et posthac in festo omnium Sanctorum post missam Petro electo Poznaniensi Episcopo cum suo Capitulo consedente audita sunt sexies tonitrua magna.

De

De Edificatione Ciuitatis Poznaniensis.

Eodem vero tempore Przemisl dux prefatus ciues de Szroda prope Ecclesiam maiorem ad predium Ecclesie vltra Wartham ad instanciam cuiusdam Ciuis de Enbyn transtulit, vbi iam primitus per dictum ducem ciuitas erat locata, quam iam fossatis circumfodi & blancis muniri procurauit. Szrodcam predictam loco predii in quo ciuitatem, vt premissum est, situauit, Ecclesie Poznaniensi perpetuo assignauit.

Przemislaus Dux nouam Ciuitatem erigit: & Ecclesiae Poznaniensi adscribit:

De *Consecracione Electi Poznaniensis*

Anno vero predicto Petrus Electus Poznaniensis & frater Vitus de ordine Predicatorum, Lythwanorum primus Episcopus per Wenerandum Ffulconem Archiepiscopum Gneznensem in Episcopos fuerant consecrati.

Consecratio PETRI Episcopi Poznaniensis.

De Interdicto in Terram Przemislonis prolato.

Anno igitur MCCLIIII. Oppiso Abbas de Messano, Sedis Apostolice legatus, in ducem Przemislonem excommunicationis sentenciam promulgauit, & Terram ipsius Ecclesiastico supposuit Interdicto. Et hoc ideo quia ipso legato in Terra Slezie extante, Przemisl dux Olesznyczam Opidum cum suo districtu Henrici ducis Wratislaviensis miserat spoliari, propter quingentas marcas argenti, quas Henricus dux Slezie prefatus Przemisloni duci pro captiuitate cuiusdam Theutunici soluere tenebatur; durauitque huiusmodi Interdictū a Sexta feria post Reminiscere ad diem terciam post dominicam Judica & tunc fuit dux absolutus & Interdictum relaxatum.

Varia Bella inter Duces Poloniae:

De

De Obitu Petri Episcopi Plocensis.

Petrus Episc: Plocensis obiit:

Eodem vero Anno Petrus Episcopus Plocensis viam carnis est ingressus: Et Andreas Prepositus Ecclesiae eiusdem cognomine Golek fuit Electus in Episcopum & Anno predicto consecratus.

De Eleuacione ossium Sancti Stanislai.

Corpus Sancti Stanislai exhumatum & Ossa pro Reliquiis in Veneratione habentur:

Anno igitur predicto VIII. Idus Maii Canonisacio Sancti Stanislai martiris fuit in Ecclesia Cracouiensi sollempniter publicata, & ossa eius benedicta, que a die passionis sue vsque ad eleuacionem ipsius in terra iacuerant Centum LXXXIIII. annis, minus medio fuerant honorifice eleuata seu sublimata & pars eorum per Ecclesias iocunde distributa. Alia vero in predicta Ecclesia cum capite gloriose recondita conseruantur. Huius autem publicacioni canonisacionis & sacrorum ossium eleuacioni interfuerunt Wenerabiles Patres; Oppiso Abbas de Meszano legatus Domini Pape Innocencii III. Ffulco Archiepiscopus Gneznensis, Prandotha Cracouiensis, Thomas Wratislauiensis, Walimirus Wladislauiensis, Andreas Plocensis, Vitus primus Lithoniensium ordinis Predicatorum, Gothardus primus Russie Ordinis Cisterciensis, quondam Abbas de Oppatowo Episcopi, & preclari principes Kazimirus Cuyauie & Lancicie dux, Przemisl dux Plocensis Polonie, Semouitus dux Mazouie, Boleslaus dux Cracouie & Sandomirie. Petrus autem Episcopus Poznaniensis huic sollempnitati non interfuit, quia paralisi morbo VIII Kal. Maii laborabat & V. Idus Maii diem clausit extremum. Cui successit Boguphalus de Crcznelm. Cuius eleccionem Ffulco Archiepiscopus Gneznensis in Curzelow confirmauit &c.

PETRUS Episc. Poznaniensis obiit:

Succedit Boguphalus III.

De

De Deuaſtacione Terre Oppauie.

Eodem quoque Anno Illuſtres principes Boleſlaus Cracouienſis & Wladiſlaus Oppolienſis duces cum ſuis exercitibus eciam Ruthenis terram Oppauie, quam Przemiſlius, qui cognominabatur oculakarus Rex Bohemie occupauerat, incendio & gladio vaſtauerunt.

Ducatus Regis Bohemiae Oppauienſis peruaſtatus:

De Deuaſtacione Terre Sleſie.

Anno eodem Przemiſl & Boleſlaus Polonie & Cunradus Glogouie duces cum ſuis exercitibus vaſtauerunt terram circa Trzebniczam Widauam & vltra Odram Leſzniczam Henrici ducis Wladiſlauienſis Ecclesiarum villas in nullo moleſtantes.

Item Ducatus Wratiſlauienſis a Ducibus Poloniae:

De Captiuitate Semouiti ducis Mazouie.

Eodem vero anno Kazimirus quondam Cunradi filius Cuyauie, Laucicie, Siradie dux, Semouitum ducem Mazouie fratrem ſuum germanum & vxorem eius captiuauit & captiuos denituit.

Semouitus Dux Mazouiæ à Fratre Caſimiro captus:

De Conſecracione Boguphali Epiſcopi Poznanienſis.

Anno itaque Dni MCCLV. in dominica Reminiſcere in Eccleſia Laudenſi Boguphalus de Cirznelm fuit per Wenerabilem patrem dominum Ffulconem Archiepiſcopum Gneznenſem in Epiſcopum conſecratus. Cui conſecracioni aſtiterunt Wenerabiles patres Thomas Wratiſlauienſis, Walimirus Wladiſlauienſis, Andreas Poznanienſis & Culmenſis, ordinis Predicatorum Epiſcopi.

Boguphalus III. Epiſc. Poznanien. conſecratus:

De Abſolucione ducis Semouiti a captiuitate.

Eodem itaque Anno Kazimirus Cuyauie dux preti-

Semouitus Dux Mazouiæ

à Carcere liberatur:

tulatus fratrem suum Semouitum ducem Mazouie a captiuitate liberum dimittens cum ipso fraternaliter concordauit &c.

De prodicione Castri Nakyel

Pomerani Castrum Nakyel subitâ & inopinâ irruptione capiunt:

Eodem igitur anno dux Mſczyng, filius Swanthopelci, ducis Pomorie, proditoris nequissimi, in nocte beati Michaelis Archangeli per tradicionem cuiusdam Bolestarii Castrum Nakel sub duce Przemislio occupauit. Przemislius vero collecto exercitu suo & fratris sui Boleslai vna cum Kazimiro duce Cuyauie, Castrum predictum vndique vallauerunt. Quibus pudicus Boleslaus dux Cracouie mille & Semouitus Cunradi Mazouie dux octingentos viros armatos in subsidium sibi destinarunt. Przemisl vero & Kazimirus cernentes, firmitatem Castri & quod non possit de facili expugnari, edificauerunt aliud castrum ex opposito Castri antiqui versus occasum solis & positis in eo viris fortissimis & audacibus, qui illud custodierunt; ac ingressum & regressum facientibus de antiquo Castro pro posse prohibuerunt, ad propria redierunt. Castrenses vero Castri vtriusque sepissime inter se congressi conflictum habebant, & in quodam congressu Pacoslaus Strzedrici & Hermanus milites robustissimi de parte ducis Przemislonis fuerant occisi; multi eciam de Pomoranis pro tunc & alias sunt prostrati. &c.

De Expugnacione Castri Raczans Pomoranie.

Przemislaus Dux Poznaniensis castrum Racziascz Pomeraniae capit & comburit:

Anno itaque Domini MCCLVI. dux Przemisl cum fratris sui Boleslai & suis exercitibus & cum duce Kazimiro Cuyauie conuenerunt circa Nakel & inito consilio iuerunt ad expugnacionem Castri Raczans, ad quod multi homines de Castellania eadem confluxerant, vite

&

& rerum gracia conseruandarum. Ad quod venientes duces predicti igne apposito ex omni parte ipsum impugnare ceperunt. Quibus castrensi flamma in altum crescente resistere non valentes, & mortis incendium vitare volentes ad staciones hostium, qui poterant exire, intrauerunt & se vltronee captiuitati subdiderunt, vite beneficium affectantes. Multi tamen exire non valuerunt & hii cum Castro & rebus in eodem existentibus per ignem occupati, crudeliter sunt exusti.

De Impugnacione noui Castri Nakyel.

Eodem quoque anno in XLma Swanthopelcus dux Pomorie proditor predictus cum fratre & filiis suis collecto exercitu expensas deduxit in Nakel. Quibus deductis & in Castrum Nakel illatis, castellum nouum ducis Przemissonis expugnare temptavit; mandauitque hominibus sui exercitus ligna sicca de pino afferre, & in fossatum iactare volens ipsum Castellum ignis incendio expugnare. Sed cum homines sui ligna portassent, & in fossatum iactassent & pro aliis plurimis rediissent. Illi de Castro exeuntes ligna de fossato recollegerunt ipsi ligna succendentes. Quibus per ignem consumptis Pomorani amplius ligna afferre desistentes ipsum Castellum clipeis protecti ardentibus & aliis instrumentis impugnare ceperunt. Fundibularii vero lapides & eciam de paruis machinis intus iacentibus iacientes. Sicque ab hora sexta & citra & vsque ad horam completorii Pomorani viri tamquam fortissimi & propter exustionem castri Rakzans & hominum in eodem peremptorum nimium prouocati predictum Castellum impugnauerunt. Quibus castrenses, quos dei clemencia tamquam iustos & pro patria sua iuste pugnantes miraculose contra proditoris nequissimi infesta-

& Svantopulcus Dux Pomeraniae nouum castrum prope Nakyel non potest expugnare:

ſtaciones protegebat, viriliter reſiſtebant; & XX. Pomoris occiſis & LX. vulneratis, ipſos a Caſtalli impugnacione deſiſtere & recedere coegerunt. Sic dux Swanthopelcus proditor prefatus cum iactura ſuorum ad propria rediit confuſus.

De doloſis inſidiis Swanthopelci prefati.

Inſidiae à Swantopulco militi praeſidiario novi Caſtri prope Nakyel ſtructae:

Anno quoque eodem in Dominica Rogacionum Swantopelcus, Pomorie dux, factis inſidiis & in latibulis prope Caſtellum nouum Nakel caute ordinatis iuſſit ſuos de antiquo Nakel, vt egredientes de Caſtro Nakel eos, qui in Caſtello nouo morabantur, ad certamen prouocarent. Quod cum egreſſi feciſſent ipſi retrocedentes, quaſi ad Caſtrum ſuum fugere volentes aduerſarios ſe inſequentes a Caſtello nouo remocius abducebant. Swanthopelcus vero dux conſiderans ipſos Caſtellum de facili intrare non poſſe, mox de latibulis ſaliens ducis Przemiſlonis homines, ſue gentis multitudine vndique circumſeptos proſternit, occidit, vulnerat & captiuat. Nec tamen pro tunc victoria licet doloſe obtenta predictum caſtellum poterant expugnare &c.

De Concoradia inter Przemisl & Swanthopelcum duces facta.

Tandem per Popponem Cruciferum Pax ſancitae

Eodem quoque anno in vigilia beati Jacobi Apoſtoli dux Przemisl cum ſuis Baronis venit ad villam ſuam Kczinaz cum Swanthopelcone ſuper recuperacione Caſtri Nakel tractaturus. Aderat eciam quidam frater Poppo crucifer de domo Theutunica, qui duci Przemiſloni quarto gradu conſanguineitatis per matrem ſuam attinebat. Hic nota quod mater ducis Przemiſlonis, vt fertur, ſi fuit ſoror Swanthopelci prefati

fati & vxor Wladislai Odonis, extunc sequitur, quod Swanthopelcus fratri Popponi prefato tercio gradu consanguineitatis fuisset coniunctus: vnde necesse videtur, quod sicut premissum est, sic aut quod Wladislaus Odonis dux Polonie & Swanthopelcus duas sorores germanas in vxores habuissent. Quia Msczyng, dux Pomeranie filius Swanthopelci prefati Przemislonem & Boleslaum filios Wladislai, fratres suos amitales appellat & Przemislio secundo ducis Polonie filio Przemislii ducatum Pomorie resignauit. Poterat eciam esse, quod Swanthopelcus sororem Wladislai duxisset in vxorem; & ex hoc fratres amitales haberentur. Quid autem certi sit, non inuenio. Poppo autem de quo genere fuit apud nos non habetur. Interposuit tamen partes suas, vt ipsos tamquam sibi coniunctos ad concordiam reuocaret. Custodierat namque Swanthopelcus sepe dictus, quod castrum Nakel fraudulenter obtentum commode retinere non posset ex eo, quia de castello nouo sibi frequenter molestie & infestaciones fiebant; peciitque pro expensis factis a Przemislio duce certam pecunie quantitatem per restitucionem Castri eiusdem. Sic vterque eorum compromiserat in fratrem Popponem predictum promittentes bona fide se firmiter seruaturos, quidquid per ipsum tam super restitucione Castri, quam super obseruancia pacis fuisset diffinitum; pronunciauitque frater prefatus Poppo, quod firmam pacem & tranquillam inter se seruare deberent, castrum Nakel Swanthopelkone duci Przemislio restituente. Cui dux Przemisl memoratus quingentas marcas argenti viceuersa in certis terminis soluere deberet; & demum inter Castrum vetus & nouum conuenientes inermes oscula sibi inuicem prebuerunt: maxime autem in die Sancti

cti Jacobi dux Przemisl Castrum antiquum Nakel, duce Swanthopelcone ipsum inducente cum suis intrauit. Dux Swanthopelcus benigne suscipiens & Castrum Nakel resignat. Dux vero Przemisl sibi pro quingentis marcis argenti predictis nouem obsides, donec pecuniam solueret, tenendos assignauit; & sic pace firmata ad propria redierunt.

De captiuitate Thome, Episcopi Wratislauiensis.

Boleslaus Calvus Dux Silesiæ Lignic. Thomam Episc. Wratisl. cum Præposito & Canonico in Carcerem abripit:

Demum anno prefato infra octauas Sancti Michaelis, cum dominus Thomas Episcopus Wratislauiensis tempore illo tocius Cleri Polonie speculum in Gorka predio Abbatis Sancte Marie in Arena, Ecclesiam de nouo constructam dedicare volens de nocte quiesceret Boleslaus seuus dux Slesie, filius quondam Henrici, quem Thartari occiderunt, inductus vesania diabolica & suasu Theutunicorum, quorum regebatur consilio, Episcopum in lecto quiescentem, veluti fur & latro, & non ut princeps fracto hostio captiuare ac rebus omnibus spoliare, ipsumque vestibus denudare cepit, causas friuolas contra eundem pretendens; quarum tamen hec maior fuerat, vt ab ipso pecunias extorqueret, Theutunicis erogandas. Scientes autem Theutunici ipsum equitatus vsum non habere, vt puta, qui iam grauedine corporis tenebatur; eum tamen equum tractantem equitare coegerunt, in sola camusia & femoralibus, ceteris vestimentis penitus denudatum. Cuius misertus quidam latrunculus, virgulatam satis vilem propter auri discrepanciam & ocreas vetustas ipsum indui fecit. Capti quoque fuerant cum eo Boguphalus Prepositus & Hoccardus Canonicus Wratislauiensis, & vna cum eo ducti ad Ca-

strum

ftrum Vlaus ducis Bolellai predicti & dati cuftodie carcerali. Prefatus autem prepofitum & Canonicum in vincula coniecit, vt ab ipfis eo cicius pecunias extorqueret, prout & fecit. Epifcopum de Caftro ad Caftrum ludibriofe deferre precipiens. Tandem ad Turrim Loduicz tenendum proiecit. Epifcopus autem cernens, quod fine pecunia euadere non poffet; ipfum de duobus milibus marcarum argenti placauit, foluere promittendo, pannis Sarlaticis, quos fibi Hecardus canonicus pro alienacione feu alleuacione fui martirii affignauerat, duntaxat exceptis. Dominus vero Archi-Epifcopus Gneznenfis auditis huiusmodi factis nephariis & confternatus animo; communicatoque confilio & confenfu fratrum fuorum Epifcoporum fue prouincie in ducem prefatum excommunicacionis fentenciam promulgauit, mandans fuffraganeis fuis, vt in omnibus follempnitatibus, dominicisque diebus & feftiuis, tam in Cathedralibus, quam Parochialibus Ecclefiis candelis accenfis & tympanis pulfatis excommunicatum publice denunciare iuberent; ftatuitque dictus Archiepifcopus poft concionem cantando fuper genua pfalmum: Deus laudem meam tacueris cum pater nofter & verficulo: Exurgat Deus, & oracionem, que fequitur: Exaudi quaefo domine ecclefiam tuam non folum paganorum percuffionibus attritam; Sed eciam Chriftianorum prauitate afflictam, & concede propicius, vt qui diuine fubdi recufant poteftati, dextera tue maieftatis cito deiiciantur inimici per &c. Et cum pfalmus legebatur, campana contra modum in vnam partem pulfabatur. Boleflaus vero dux prefatus in fua pertinacia extans feu perfiftens, Epifcopum & fuos dimittere noluit, donec fibi pecunia effet perfoluta; quam plus quam falutem & honoris fui ftatum

Interdicto Ecclefiaftico ideo fubiectus.

affe-

affectabat. Episcopus autem tedio in captiuitate affectus & suorum afflicciọni nimium compaciens, partem pecunie prefato duci persoluit; & pro residuitate positis obsidibus in die Pasce domini a captiuitate extitit liberatus. Boleslaus itaque nequiciam suam palliare volens, Henricum Wratislauiensem & Cunradum Glogouiensem duces, fratres suos vterinos & quosdam eorum proceres de scelere captiuitatis Episcopi accusabat; cuius assercioni tamquam viri perfidi, qualis ipse fuerat, non fuit fides adhibenda.

De Captiuitate Boleslai ducis predicti.

Anno itaque Domini MCCLVII. Boleslaus seuus dux de Legnicz sepe dictus, volens fratrem suum Cunradum, ducem Glogouie, dolo circumuentum captiuare, ipsum peciit, vt ad Castrum Legnicz gracia conuiuandi veniret; dux autem Cunradus modum tradicionis per quendam Virum relatum veraciter intelligens, & certitudinaliter experiri cupiens, accepto secum sufficienti armatorum virorum comitatu, arma secrete deferencium. Et cum castro Legnicz appropinquasset, reliquit quosdam ex suis in latibulis, iubens vt jussa sua ibidem caute expectarent. Ipse vero cum ceteris, licet paucis Castrum Legniczense intrauit. Quem Boleslaus benigne, vt apparebat, suscepit: sed intus latebat fraus & dolus. Cunradus dux considerans Theutunicos turris menia ascendisse castri, & alios in latibulo absconsos latitare: Statim in fratrem Boleslaum prorumpens ipsum captiuat; & cum ipso citissime, priusquam Theutunici de latibulis egressi ipsum inuaderent, de castro exiliens ad suos properauit, Boleslaum in Glogouiam deducens arcte Custodie deputauit.

Ipse vero Bolezlaus Calvus a Conrado II. Duce Glogoviensi captꝰ postea:

De

De Obitu Przemislii ducis Polonie.

Eodem quoque Anno pridie Nonas Junii Nobilissimus Vir dominus Przemisl, dei gracia dux Polonorum, filius quondam Wladislai Junioris, qui fuerat filius Odonis, de hoc seculo ad Christum migrauit; cuius vitam sub breuitate transcurrens actus & mores eius in parte aliqua possent imitari. Fuerat autem quidem dux minorennis etate, vix habens XXXVI. annos; sed maturus moribus, vita & conuersacione magnam dei graciam in multis habebat & mirabilem. Homo fuit inter Religiosos & seculares pudicissimus. Nunquam aliquis audiuit de ore eius turpe verbum vel verecundosum. Irasci minime sciuit; & si aliquando per aliquem ducebatur ad iracundiam, nunquam aliquis in ipso notare, si irasceretur, poterat propter hilaritatem vultus eius, quem cuilibet ostendebat, semper paratus fuit magno & paruo, diuiti & pauperi aurem suam inclinare, & affectuose sibi loquentem audiuit, & honeste dum potuit, necessitates hominum expediuit. Inter principes Polonie tunc temporis mitissimus fuit, disciplinatus & humilis, pacificus & mansuetus & pyus, feruens in caritate, non ficta contra Deum & homines, cum nullo discordiam voluit, nisi forte aliquis terram eius inuaderet, tunc se defendebat, prout poterat. Terram suam tempore vite sue ex omnibus partibus pace vallauerat, coadunando sibi principes vicinos in amicos non per gladium, sed per sapienciam, quam ei JESUS CHRISTUS dederat, & quam semper libenter sequebatur. Nullius principis terminos occupare voluit; sed pocius cum omnibus hominibus pacem cupiuit. Deuotissimus fuit: numquam carere voluit, cum potuit, diuino officio. In cantu pulcro delectabatur, horas de Domina gloriosa, cum

Mors & Elogium Przemislai Ducis Maioris Poloniæ.

potuit, expleuit, & ipſam in maximo honore veneratus eſt. Et mirabile fuit de eo, cum deponebat ſe ad lectum hora nocturna, & aliquantulum ſompno recreabatur, cum nocte tota credebatur ab aliis dormire, ipſe ſurgebat aliquando media nocte, aliquando ante, ſedens ſub conopedio ſuo cum candela tenens pſalterium legebat aliquos pſalmos; ſorores quas ſciebat, ſuperbiam deſpexit, ebrietatem prorſus vitabat. Numquam eum aliquis ebrium vidit. Temperatim comedit; Medonem multis annis non bibit; ſed ceruiſiam vel vinum. Illud ita fuit temperatum, quod vix ſaporem vini habuit. Balneo - - quatuor annis ante mortem non fuit vſus. Qualibet XLma, ut dicebatur, cilicio vtebatur ſub veſtibus aliis & hoc ſecrete quidem. Cilicium ego *Baſco*, Cuſtos Poznanienſis poſt mortem ipſius vidi ferre quendam ſacerdotem; & erat ſatis ſpiſſum. *Deum* multum dilexit & ſanctam Eccleſiam honorificauit ſeu honoravit, & defendit totum Clerum, & omnes alios viros religioſos in magna reuerencia habuit, & eos in ſua Curia ſepius honorifice pertractauit. Et ſi in aliquo magno feſto circa Eccleſiam Gneznenſem vel Poznanienſem fuit, Canonicos illarum Eccleſiarum & Vicarios in prandio habebat; & omnibus aduenientibus clericis & laicis menſa eius patuit. Feria quinta magna ubicunque fuit, pauperes occulte adduci in nocte precepit & pedes eorum lauit, extergens linteo & oſculatus eſt eoſdem, & recreans corpora eorum de potu, dans eis eciam aliquos pannos ad tuniculas. Nunquam de aliquo quantocumque quis male vixerit, male ſciuit loqui. Et quid dicam homo inter principes & alios in Polonia non fuit ei ſimilis inventus, qui recordans eternorum bonorum conſolacionem in celo, id teſta-

mento

mento suo reliquit Deo & Ecclesie Beati Adalberti in Gnezna villam Czirnelm & aliam Beati Petri in Poznania Buk cum ciuitate, cum moneta, cum Theloneo, cum Tabernis, cum omnibus hominibus & vtilitatibus & cum omni Jure & dominio in custodiam eiusdem Ecclesie, rogans & statuens, vt pro anima sua ad eius sepulcrum nocte & die in perpetuum habeatur lumen; & de eisdem vtilitatibus misse pro ipso & pro ceteris, qualibet die, si fieri potest, vel ad minus qualibet feria sexta vel alio die, qui comode obseruari in septimana poterit, celebrarentur. In exequiis eius tantus fletus fuit, qui nunquam in alicuius principis Polonie est auditus. Fleuit enim Clerus, quia socialis ei fuit; fleuerunt milites, quia benignus eis fuit; fleuernt religiosi, quia viscera minime contra eos habuit. Nulla etas, nullus sexus, qui in exequiis fuerat, vel eum mortuum audierat, a fletu continere poterant. Collocet DEVS animam eius in Regno celorum.

De Notiuitate Secundi Przemislonis.

Anno namque eodem natus est Przemislonis ducis boni Polonie in Poznania, infra matutinas die dominico in festo Sancti Kalixti Martyris; & cum cantarentur matutine per Canonicos Poznanienses & vicarios, venit nuncius circa finem noue leccionis & significauit de natiuitate Pueri; & statim ceperunt alta voce cantare: Te DEUM laudamus; tam pro matunis, quam pro gaudio nati pueri ad laudem DEI; qui dignatus fuit tanto munere Polonos consolari. Boguphalus vero Episcopus Poznaniensis, qui vocabatur de Cuznelm, puerum de fonte sacro leuauit baptismatis cum Bastone, Custode Poznaniensi; Impositumque fuit ei nomen patris Przemislius ad memoriam boni patris. Przemislaus II. Posthumus nascitur.

De Sinodo in Lancicia celebrata.

Synodus Lanciciensis contra Boleslaum Calvum Ducem Slesiæ Lignicensem:

Anno quoque & die beati Kalixti predictis, Dnus Ffulco Archiepiscopus Gneznensis, Prandotha Cracouiensis, Thomas Wratislauiensis, Boguphalus Poznaniensis, Wolimirus Wladislauiensis, Andreas Plocensis & Wilhelmus Lubucensis, Episcopi ac multi Abbates, Prelati & Canonici Ecclesiarum in Lancicia Sinodum celebrarunt. In qua Sinodo Archiepiscopus predictus cum suis suffraganeis contra Boleslaum Ducem Slesie per Alexandrum Papam datam crucem predicarunt, & eiusdem auctoritate domini Pape predicare iusserunt, pro eo, quod idem dux per annum & vltra sentenciam excommunicacionis propter captiuitatem Episcopi Wratislauiensis in eum perlatam sustinuit, animo induratus, & normam Ecclesiastice discipline contempnens. Multe eciam constituciones in eadem Sinodo fuerunt ordinate, que in Ecclesiis cathedralibus recondite reseruantur. &c.

Boleslaus Dux Kalis vxorem accepit.

BolezlaiDucis Calissiensis Nuptiæ & Liberi:

Demum Anno MCCLVIIIuo Boleslaus, Polonie Dux, frater Przemislonis iam defuncti, Helenam, Bele Regis Vngarie filiam, de sorore Sancte Heduigis procreatam, quam anno vno ante obitum Przemislonis, fratris sui, apud Boleslaum Ducem Cracouie sibi copulauerat in vxorem, in Terram suam de Terra Cracouiensi abduxit cum sollempnitate Regali; de qua postmodum Tres filias generauit; quarum vnam Wladislao, filio Kazimiri Ducis Cuyauiensis, cum qua sibi Poloniam aut MCC. marcas argenti, & aliam Henrico filio Ducis Boleslai pessimi Slesie Legniciensis sepedicti, cum similiter MCC. marcis argenti aut terram Velunensem seu Rudensem Castellaniam nomine dotalicii

licii affignando copulauit prouide in vxores; Terciam ad Monafterium Ste Clare per ipfum fundatum Gnezne & fufficienter dotatam tradidit diuino feruicio mancipando.

De Difcordia inter Boleflaum & Kazimirum Cuyauie.

Anno vero eodem Boleflaus dux Polonie cepit a Kazimiro Caftrum Laudenfe cum fuo diftrictu, quod idem Kazimirus tempore fue iuuentutis & fratris fui occupauerat, repetere, & cum eodem pro ipfo gwarrare; & cum Terra vtriusque ex Guerrarum viciffitudine fortiter vaftaretur; Boleflaus collecto totali fuo exercitu Polonie tocius, Terram Cuyauie potenter intrauit & Wladiflauiam iuuenem accedens, & ftaciones circa ipfam faciens, ipfam viriliter impugnat. Cui Warciflaus Boguphali dux Pomorie cum fexcentis armatorum in adiutorium aduenit; quorum potencie Kazimirus obuiare non valens, mediam partem Caftellanie Laudenfis reftituit, Caftrum Laudenfe, quod edificauerat, comburendo.

Difcordia inter Duces Poloniae.

De Obitu Ffulconis, Archiepifcopi Gneznenfis.

Eodem vero Anno Ffulco, Archiepifcopus Gneznenfis, qui Pelka nomen proprium habebat, in Laucicia diem claufit extremum. Vir in moribus compofitus, libratus & honefte vite. Sub cuius regimine Ecclefia Polonica in omnibus feliciter triumphabat.

Fulco: Archiepifc: Gnezn: moritur:

De Eleccione Januffii Archiepifcopi Gneznenfis.

Eodem quoque Anno electus fuit Januffius, prepofi-

Succedit Januffius Præpotus Gneznenfis

positus Gneznensis de communi voluntate eligencium in Archiepiscopum Ecclesie predicte. Post cuius eleccionem misit nuncios ad Curiam Romanam, Henricum decanum Poznaniensem, Ægidium Archidiaconum Lancicensem & Przibislaum Canonicos Gneznenses ad petendum munus consecracionis seu confirmacionis sibi impendi,& pallium destinari. Qui venientes Curiam Romanam, invenerunt constitucionem Alexandri Pape, qua cauebatur, quod quilibet electus in Archiepiscopum principaliter Domino Pape debeat se presentare & exhibere. Quod cum domino nuncii predicti Electo nunciassent, statim iter arripiens feria sexta proxima ante Inuocauit Curiam Romanam intrauit Anno Domini MCCLIX. & se presencie Domini Pape exhibuit. Quo Dominus Papa viso & per Cardinales examinato ipsius eleccionem confirmauit; & proximo die Dominico Inuocauit ipsum in Archiepiscopum consecrari precepit. Henricus vero Decanus Poznaniensis & Przibislaus Canonicus supra dicti ad propria redeuntes in partibus Lambardie obierunt.

Swanthopelcus, Pomorie dux, staciones Warczislai devicit.

Bellum inter Pomeraniæ & Caſſzuborum Duces:

Eodem itaque Anno Warcislus, Dux Cassziborum cum exercitu Polonorum, quem Dux Boleslaus in subsidium destinauerat, & cum Episcopo Camnensi contra Swanthopelcum, ducem Pomorie, processit & veniens circa Slupxi, qui alio nomine Scolp nominatur, dimisso Episcopo & exercitu eius & quibusdam suis militibus non paucis, in Stacionibus, ut res suas & Polonorum ac clientelam ibidem dimissam custodiuerunt propugnantes, Solus cum exercitu magno terram Swanthopelconis animose vastauit. Sed Swan-

thopel-

thopelcus potencie ſue reſiſtere non valens, in Staciones irruit & Epiſcopum cum ſuo exercitu deuictum fugat, plurimos militum & ſeruientes armorum occidit & quosdam captiuat, & acceptis multis ſpoliis & captiuis receſſit illeſus.

Dux Kazimirus Terram Kalis deuaſtauit.

Item Anno eodem, videlicet MCCLIX. Kazimirus Cuyauie, Laucicie & Syradie Dux congregato ſuo exercitu vsque ad duo milia virorum pugnancium ipſo die Ciriaci martiris Terram Kalis intrauit occulte, quam hoſtiliter invadens absque mora ſpoliauit. Sed cum rumor huiuſcemodi ad Boleſlaum Ducem Polonie perueniſſet, qui iam eundo Poznaniam fuerat conſtitutus, feſtine ad Caſtrum Kalis rediit; ſed nec in via, nec in Caſtro miliciam poterat colligere tam repente preter XXX. milites, qui aduenerunt, cum quibus Cuyauienſibus ſuis adiunctis & DEO ſe totaliter committens, in quo ſemper confidebat, exercitum Kazimiri inſecutus, ipſum inter Clomam & Oppataw villam Archiepiſcopi in quadam Borra, que dicitur Salecz animoſe inuaſit. Cui DEUS & ſue genti tantam virtutem, licet paucis, miraculoſe contulit, quod Kazimirum Ducem prefatum cum ſue gentis multitudine in fugam conuertit, & multis occiſis, vulneratis & captis & recuperata preda, quam ceperat, equos CCCtos ipſorum, quibus inſiderent, acquiſiuit. Palatinum quoque Cuyauie grauiter ſeu lethaliter vulneratum captiuauerunt. Fertur namque quod quando Boleſlaus Kazimirum & ſuum exercitum invaſit, tantus timor corda eorum concuſſit, quod omnes arbores homines exercitus Boleſlai eſſe putabant. Et ex hoc perterriti fugam pro preſidio elegerunt; in qua fuga miraculoſe

Boleſlai Ducis Caliſſienſis a Caſimiro Duce Cajaviæ reportata inſignis Victoria:

deui-

deuicti, donum victorie DEO & Justicie Boleslai tribuebant. Nec dubium extat, quod auxilium Dei omnipotentis desuperius sibi missum fuerat, qui non deserit sperantes in se; quod tantam multitudinem cum paucis victoriosissime debellauit.

De Captiuitate Nobilium fraudulenta.

Proceres Poloniæ a Casimiro Duce Cujaviæ capti:

Item eodem Anno Kazimirus, dux pretitulatus Herkaboldum Palatinum Gneznensem, Simonem fratrem suum Castellanum loci eiusdem & Nicolaum Kalisiensem Palatinum & multos alios Nobiles in quodam colloquio per iussum fraudulenter celebrato captiuauit.

De Edificacione Castri Pacoszcz.

Castrum Pacoszcz in Præjudicium Boleslai Ducis Celissiensis exstructum:

Eodem vero Anno Kazimirus dux predictus cum adiutorio ducis Swanthopelconis proditoris edificauit Castrum in dominio Boleslai ducis Polonie & in preiudicium eiusdem.

De Vastacione Terre Lanciciensis.

Lanciciensis Terra pervastata:

Item anno eodem infra octauas Sti Michaelis Boleslaus Polonie, Boleslaus pudicus Cracouiensis & Sandomiriensis & Semouitus Mazouie & Romanus filius Danielis Regis Russie, qui venerat in auxilium Semouito duci predicto contra Kazimirum ducem fratrem ipsius vterinum conuenientes in Terra Lanciciensi, ipsam totaliter spoliis & incendio deuastarunt; edificaruntque Castrum Terra in eadem, & edificatum Semouito duci Mazouie predicto assignauerunt. Cernens autem dux Kazimirus malum sibi iminere, & tot principibus resistere non posse, peciit treugas vsque ad festum Sti Andree sibi dari & colloquium in eodem festo celebrari: in quo se omnibus illis obtulit satisfacere,

cere, quorum metas vel terras aut Castra minus iuste detineret occupata.

Tarthari secundario Terram Sandomiriensem vastauerunt.

Anno, quo supra, ante festum Sti Andree, periculis Christianorum introiuerant Tarthari cum Pruthenis, Ruthenis, Comanis & aliis gentibus Terram Sandomiriensem; ipsam rapinis, inflammacionibus, hominum occisionibus enormiter spoliantes. Et sencientes magnam multitudinem hominum cum suis rebus ad Castrum Sandomiriense confluxisse, ipsum vastauerunt sine cessacione impugnantes Duces vero Russie, Wassylco frater Danielis Regis Russie; Leo quoque & Romanus filii predicti, cernentes moram fieri in expugnacione Castri predicti, conceperunt Castrenses circumuenire dolo fraudulento & accepta securitate cum Castrensibus conuenerunt, suadentes eis, ut dexteras seruitutis a Thartaris peterent; & ipsis Castrum & bona, que in ipso habent, presentarent, vt vitam ipsis Tarthari largirentur Qui vitam Castro & bonis preferentes, & sic, ut premissum est, vitam obtinere sperantes, predictorum ducum decepti consilio, & ut liberi & securi de vita & suis vxoribus & natis abire possent, a Tartharis & a predictis ducibus fidei promissa recipientes, Castrum apperuerunt, & rebus in eo omnibus dimissis inermes de Castro exierunt. Quos cernentes Tarthari in eos irruerunt sanguinem nimium innocentum hominum effundentes: Ita quod riui sanguinis in Wislam decurrentes, ipsam invndare fecerunt. Et cum in eorum occisione grassati & lassi fuissent, reliquos viros, tamquam gregem peccorum ad Wislam fluuium impellentes submerserunt. Mulieres vero iuuenculas

Tartari Poloniam depopulantur & Sandomiriam occupant:

& speciosas virgines, ac adolescentes masculos secum captiuos abduxerunt: & tunc multa milia hominum tam diuturnitate captiuitatis, quam in o casione gladii perierunt. Tarthari vero rebus de Castro Sandomiriensi & ciuitatis eductis, ipsum exusserunt, plurimis diebus in Cracouiensi & Sandomiriensi Terris existentes multa mala & enormia proch dolor commiserunt &c.

De Desponsacione filie Przemislonis.

Castellania Santoczensis a Regno Poloniæ & qua occasione alienata:

Anno itaque Domini MCCLX. Polonie dux predictus Constanci m, olim Przemislonis ducis Polonie fratris sui filiam Cunrado filio Marchionis de Barnthborg, alias de Scorzelicz fecit copulari in vxorem & sollempnitatem nupciarum in Castro Santhok cum eisdem celebrauit: qui Castellaniam Santhoczensem pro dote eiusdem obligat, sed non ipsum Castrum. Per hoc autem ipsa Castellania a Regno Polonie est alienata vsque in presentem diem.

Mendolphus Rex Prussie a fide Christiana recessit.

Mendolphus REX BORUSSIÆ a fide CHRISTIANA recedit:

Anno vero eodem Prutheni baptisati cum suo Rege Mandolpho propter multa grauamina, que ipsis inferebantur per cruciferos, fidem Christianam, quam assumpserant, deserentes, ad Lithwanos cum aliquibus fratribus ordinis Cruciferorum abierunt, ipsis fortissime adherentes. &c.

De Vastacione Terre Plocensis.

Et Ducatum Mazoviæ dilacerat:

Item Anno eodem Mendolfus predictus suorum Pruthenorum, Lithwanorum, & aliarum gencium infidelium ad triginta milia virorum pugnancium multitudine recollecta, Terram Mazouie intrauit, vbi primo

mo Plocensem ciuitatem, & deinde opida & villas tocius Terre Plocensis crudeliter gladio & incendiis, spoliisque & rapinis totaliter deuastat. Et deinde Prussiam invadens vrbes subuertit, villas & fere totam terram Prussie destruxit, magnam stragem in populo Christiano per suos Pruthenos baptisatos committendo &c.

De Vastacione Terrarum Paganicarum a Christianis.

Anno itaque Domini MCCLXI. tercia Septimana post diem Epyphanie, multitudo Christianorum Theutunicorum & Polonorum & aliarum gencium fidelium in vnum recollecta, Terras Lithwanorum & aliorum Paganorum intrauerunt, ipsas impugnare & delere cupiens. Et cum Christiani per terram Paganorum fuissent dispersi, pagani in vnum recollecti reliquum exercitum, qui ad sarcinolas Christianorum remanserat, repente invaserunt, multos ex ipsis gladio perimendo; ibique reditum Christianorum expectarunt. Sed in sua potencia confidentes cum Christiani auditis rumoribus de prostracione suorum ad sarcinolas festine remearunt, vbi venientes exercitum paganorum invenerunt copiosum; cum quibus animose congressi viriliter pugnare ceperunt; & quamuis multos ex paganis occidissent, pagani tamen Deo permittente, & peccatis Christianorum exigentibus, victoria obtenta Christianos fugam inire coegerunt.

De Secta Flagellatorum Vesanica.

Item eodem anno insurrexit quedam secta rusticorum; ita quod alius alium nudatus tum lintheo ad vmbilicum precinctus sequebatur, se ipsum quili- Flagellatorũ Secta in Poloniae

bet flagellandi ad dorsum verberando, quos duo cum vexillis & duabus candelis precedebant, quandam cantilenam precinentes, & hoc bis in die, videlicet hora prima & hora nona faciebant. Ianussius vero Archiepiscopus Gneznensis cum suis suffraganeis in sua prouincia sub excommunicationis pena decetero talia fieri prohibens, principes Polonie peciit, vt sectatores huiusmodi per penas carceris & distractionem rerum a predicto errore compescere deberent. Quod & fecerunt. Nam rustici hoc audientes Archiepiscopi & principum edicta a predicto errore desierunt. Eodem quoque anno Episcopus Plocensis, qui cognominabatur Golck post octauas Pasche migrauit ad Christum; cui Petrus successit.

Petrus Episc. Plocensis:

De occupacione Laucicienſis & Syradienſis Caſtrorum.

Turbae in Lancicienſi & Syradienſi Terr. exortae:

Eodem quoque anno & Szemomisl fratres filii Kazimiri ducis Cuyauie obiecta causa contra nouercam suam, que ipsos toxico perimere voluisset, & recedentes a patre occupauerunt Lauciciam & Syradiam cum suis appendiis vniuersis; quibus Terrigene spreto patre eorum fortiter adheserunt.

Boleſlaus Pyus rehabuit Caſtellaniam Landenſem.

Castellania Landensis Duci Bolezlao Pio restituto:

Demum anno predicto Boleslaus Pyus, Wladislaus Polonie dux circa festum Sancti Bartholomei collegit exercitum fortem, vt terras Cuyauie Kazimiri ducis inuaderet incendio & spoliis destruendas, propter hoc quod medietatem Castellanie Landensis predictus Kazimirus contra promissa Boleslao reddere non curabat. Sed Kazimirus cernens se disparem po-

tencie

tencie Boleslai immediate Wolimiro Wladisl. Episcopo medietatem Castellanie Landensis, residuam vero Boleslao resignauit cum Castello quod construxerat in eodem.

De occisione Semouiti Mazouie Ducis.

Anno Domini MCCLXII. XXII. Mensis Junii Rutheni cum Lithwanis venientes caute in terram Czirnensem Mazouie ipsam totaliter igne & gladio deuastarunt, vbi inopinato quandam villam Iaszdensem nomine intrantes inuenerant Semouitum cum suo filio Cunrado, Mazouie duces; quos capientes inhoneste tractauerunt. Swanno autem filius sororis Danielis Regis Russie Semouitum ducem prefatum sic captum manu propria decollauit & Cunradum filium eius secum abduxit captiuum. Eodem anno Mazouite in quodam predio Dlugoszedle cum Pruthenis congressi pugnauerunt nono Augusti; Sed Prutheni victores effecti ad propria hilares redierunt.

Lithuani cum Ruthenis Masouiam iterum ingressi Semovitum Ducem interficiunt.

De Edificacione Castri Plocensis.

Transacto igitur anni predicti modico tempore circa festum Sancti Michaelis Boleslaus dux Polonie pretitulatus ad peticionem relicte Semouiti Ducis Mazouie premortui, congregato exercitu iuit in Terram Mazouie & reedificauit Castrum Plocense, quod fuerat per paganos exustum, & reedificatum ac bene munitum presentauit relicte predicte domine & filiis eiusdem Boleslao & Cunrado, & nisi reedificasset Castrum predictum residuum Terre Mazouie per paganos totaliter fuisset deletum.

Castrum Plocense à Bolesl. Pio Duce Poloniae reaedificatum.

De

De Vastacione Terre Louicensis.

Pruthenorum Incursiones repetitae:

Anno vero MCCLXIII. Idus Januarii Castellaniam Lowicensem & alias multas villas in circuitu eiusdem Prutheni & alie gentes paganice gladio & incendio & aliis armis enormiter vastauerunt.

De Fundacione Parochie in Ciuitate Poznaniensi.

Eodem quoque anno fundata est Ecclesia Parochialis in ciuitate Poznaniensi, nomine Capituli Poznaniensis; sic quod dominicis diebus nec processionem, neque scolas circa ipsam habere debebant: Sed omnes viri Eccesiastici tam ciuitatis, quam suburbani ad maioris Ecclesie processionem & perinde scolas circa eandem constitutas frequentare deberent. &c.

De Fundacione Hospitalis in Poznania.

Beneficia in Civitatem Poznaniensem à Capitulo Poznaniensi collocata:

Eodem quoque anno videlicet Anno Domini MCCLXIIII. fundatum est Hospitale infirmorum in honorem Sancti Stephani foris ciuitatem Poznaniensem per Boguphalum Episcopum loci eiusdem; cuius hospitalis prepositus ex institucione Episcopi eiusdem habet Stallum in Choro & vocem in Capitulo Ecclesie Poznaniensis antedicte.

De obitu Elizabeth matris Przemislonis.

Elizabeth Ducissa Maioris Pol. moritur: item Thomas I. Ep. Wratisla.

Anno igitur Domini MCCLXV. Nobilis Dna Elizabeth vxor quondam Przemislonis ducis Polonie & Henrici occisi per Tartaros ducis Slesie filia feria sexta proxima post octauas Epiphanie Domini in villa sua Modersz migr ad Xstum: & eodem Anno Dnus Thomas Episcopus Wratislauiensis debitum humane nature persoluens feliciter in Domino obdormiuit.

De

De obitu Boguphaelis Episco Poznaniensis.

Eodem vero Anno nocte inter feriam terciam & quatuor quartam post diem beate Lucie Boguphalus Episcopus Poznaniensis in Czirzinna villa Ecclesie sue migravit ad Christum. Cuius virtutes & mores describere nolui, quia si quas habebat, ipsis nequaquam vti volebat. &c. itemBoguphalis III Ep Poznaniensis:

De Eleccione Pethrziconis in Episcopum.

Anno itaque Domini MCCLXV Capitulum Poznaniense conuenit in conuersione Sancti Pauli in suo Capitulo & inuocata Spiritus Sancti gracia inceperunt tractare de Eleccione Pastoris. Tandem habito tractatu elegerunt Petrzicium prepositum filium militis Dogroslai de Scorow in Episcopum & Pastorem, & post eleccionem factam, sicuti est moris, processit dictus Electus cum quibusdam fratribus de capitulo ad Dominum Janussium Archiepiscopum Gneznensem Metropolitanum pro sua confirmacione. Et cum venisset in Zueynam vbi alter Episcopus erat, intellexit a quibusdam, quod debebat cassari, propterea quod simplicis literature erat & Jura ignorabat, licet reuera quod in Diuino officio regere Ecclesiam Dei poterat. Et hoc totum faciebat Dominus Archiepiscopus pro voluntate Domini Ducis Boleslai, qui tunc terram regebat, & pro vxore dicti ducis, Domina Helena filia Regis Vngarice, vt igitur Falantam decanum Gneznensem intruderet in Episcopatum Poznaniensem; de cuius condicione & natalibus tota Polonia ignorat, quia ipsorum compater fuerat, sicut postea patuit, videns Dominus Johannes Decanus, filius Veszconis militis Jurisperitus & magister nominatus, a Domino vero Archiepiscopo appellat Eleccionem volens Eccle-

Succedit PetrzikoPraepositus quae res maximam Discordiam peperit:

sie

ſie ſue a Papa confirmare. Sed cum idem Petrzicus Electus deberet ſue Electioni ſtare, quam fecerat Dominus Joannes decanus, habito conſilio prauorum hominum & maxime ſui proximi acceſſit ad Dominum Ffalantam, vt facilius eum Dominus in Archiepiſcopatum intruderet, videns Capitulum a ſuo Jure recedere & ex hoc Eccleſiam gravari, habito conſilio cepit tractare de alia electione vt abſtrueret viam intrudendi ſepe dictum Fallantam, elegerunt Dominum Johannem Archidiaconum, literarum hominem, bone vite & ſancte conuerſacionis. Et cum ipſum preſentarent eidem Archiepiſcopo in Gnezna noluit eum conſecrare, pretendens cauſam contra Capitulum, quod habe[ret] alium Electum, & hoc totum in fraudem faciebat, vt Fallantam intruderent; conſiderans Dominus Johannes decanus, quod Archiepiſcopus malignatur Eccleſie Poznanienſi eodem die prorupit in appellacionem a prefato Domino Archiepiſcopo ad Dominum Papam, & facta Appellacione in Gnezna in quatuor temporibus hoc eſt, intret, premiſit Dominum dictum Johannem Archidiaconum Electum, cum Domino Petro Scolaſtico & cum Miroſlao Canonico ad Curiam Romanam. Et cum ibi proceſſiſſent curiam dictus iam Archiepiſcopus intruſit ſepe nominatum Fallantam in Epiſcopatum Poznanienſem; & cum vellet conſecrare eum in Epiſcopum in Pisdri Capitulum miſit quendam Vicarium nomine Benedictum qui cognominabatur Kolka, ad appellandum, ne ipſum in Epiſcopum conſecraret. Dictus vero Archiepiſcopus pro nichilo reputans appellacionem factam ad Papam, fecit trahi & male tractari dictum Vicarium & ſacerdotem. Et ſic contempta Appellacione & irregularitate ligata ipſum conſecrauit in Epiſcopum, quem

cr edo

credo male esse tractatum. Johannes decanus nolens sustinere iniuriam Ecclesie sue secutus fuit prefatum Johannem Archidiaconum Electum. Ad curiam venientes coram Domino Papa Clemente Quarto coram ipso proposuerunt de negocio per intrusionem predicti Falante, quod fecerat Archiepiscopus contra Jura & contra constitucionem Domini Alexandri Pape quarti, nec habebat Jus prouidendi alicuius Ecclesie nisi in solo casu negligencie, dedit eis literas ad dominum Thomam Episcopum Wratislauiensem citatorem contra Falantham intrusum. Et cum rediissent de Curia cum literis predictis Johannes Decanus dictus Scolasticus Petrus & Miroslaus Canonicus ipsum citauerunt ad curiam. Sed quia dictus Miroslaus, qui debebat citacionem factam per Dominum Episcopum Wratislauiensem deferre Domino Pape, per quosdam Polonos milites fuit occisus; & sic negocium Ecclesie negligebatur. Sed Dominus Johannes Decanus & Petrus Scolasticus & alii fratres Canonici habito consilio miserunt *me, Glodslaum Custodem eiusdem Ecclesie Bastconem cognomine*, cum litteris Domini Pape, & Episcopi Wratislauiensis ad Curiam: & cum venissem ad curiam, venit etiam post me & dictus Fallantha; & cum essemus in presencia Domini Pape prefatus Falantha exhibuit literas sue prouisionis; sed Dominus Papa visis & perlectis ipsius literis inuenit ipsum male tenere Episcopatum Poznaniensem: Ipse sicut iustus Judex ad instanciam dicti Johannis Archidiaconi & Electi, tam ad instanciam meam & eciam iure ab Episcopatu Poznaniensi amouit prefatum Falantham; videns eciam Dominus Joannes Archidiaconus & Electus, quod differebatur negocium sue confirmacionis & ex hoc grauabatur non modicum Ecclesie periculum, Jus quod-

Tandem NICOLAVS Capellanus P. R. Episcopatum Poznaniensē obtinet:

W cunque

cunque habebat in sua electione Domino Paqe renunciat. Dominus vero Papa cum Jus conferendi habebat, Magistro Nicolao Capellano suo, qui tunc erat pro Canonisacione Beate Heduigis per Poloniam missus, Episcopatum Poznaniensem contulit & ipsum in Witerbio in Episcopum consecrauit Poznaniensem.

De occupacione Castri Santhok fraudulenta.

Concordia inter March. Brandenb. & Ducem Maioris Poloniae:

Post modici temporis eiusdem anni interuallum, quidam Saxones latrunculi clam castrum Santhok subintrantes ipsum occupauerunt & occupatum Marchioni Brandenburgensi presentarunt. Sed Boleslaus dux Polonie cum collecto exercitu predictum castrum expugnare voluisset, Marchiones conuenientesi cum ipso ordinauerunt amicabiliter seu amicabili ordinacione, quod Boleslaus Drdzen & ipsum Santhok cremare deberent, quod & fecerunt.

De obitu Danielis Regis Russie.

Daniel Rex Russie moritur: item Svantopulcus: Dux Pomeraniae:

Anno vero Domini MCCLXVI. Daniel Rex Russie, Leonis & Romani Pater debitum nature persoluens migrauit ad Christum de hoc mundo. Et eodem Anno Swanthopelcus proditor dux Pomoranie, qui nomen ducale sibi prodicionaliter & npharie vsurpauerat. Nam transiuit vitam carnis vniuerse.

De vastacione Terre Plocensis.

Prutheni Terram Plocensē peruastant:

Eodem namque Anno Prutheni cum aliis gentibus paganicis Terram Plocensem intrantes Residuitatem Terre eiusdem totaliter deuastarunt.

De vastacione Terre Russie.

Eodem quoque Anno Boleslai Pudici ducis Craco-

uie

uie exercitus terram Russie subintrantes ducatum Swarnonis enormiter deuastant; cum quo exercitu Swarno dux prefatus ipso die Geruasii & Prothasii Sanctorum congressum faciens viriliter pugnavit. Sed Poloni victores effecti multis milibus ex Ruthenis occisis & Ruthenorum preda sufficienter ditati ad propria redierunt cum honore; siluitque Terra aliquo tempore in habundancia pacis optate. Anno vero eodem Prandotha Episcopus Cracouiensis de hoc seculo migrauit ad Christum, cui Paulus de Przemocowo successit.

Prandotha Ep. Cracouiensis moritur; succedit PAVLUS de Przemokow;

De Reedificacione Castri Santhok.

Post decursum itaque dierum anni predicti Boleslaus Pius dux Polonie, collecto exercitu reedificauit minus Castrum Santhok. Erant enim ibi duo castra, minus in quo dux residere consueuerat; & maius in quo milites Castrenses se peculium habentes cum popularibus & mechanitis morabantur. Sed cum dux Boleslaus edificato Castro ad propria redijsset, Marchiones predictum castrum vallauerunt. Timens dux Boleslaus de Lesione suorum hominum in castro extancium iuxta ordinacionem, cum Marchionibus predictum Castrum comburi mandauit.

Novum Castrum Santok combustum:

De Consecracione Pauli Episcopi Cracouiensis.

Anno igitur Domini MCCLXVII. Wenerabilis pater Paulus de Przemancow Episcopus Cracouiensis per Archiepiscopum Gneznensem & alios Episcopos in Episcopum Cracouiensem consecratur. &c.

Paulus Episcopus Cracov. consecratur:

De occisione Petri Pomorani, Canonici Poznaniensis.

W 2 Item

Item Anno Domini MCCLVIII. cum Petrus Pomoranus Canonicus Poznaniensis, Ecclesie a Dobrogostio de Nagrodomcz coram Nicolao, Episcopo Poznaniensi decimam predialem repeteret, & terminus ad audiendam sentenciam deffinitiuam fuisset assignatus, Sulislaus Dubrogastij filius prefatum Canonicum in cimiterio Ecclesie in Czirnelino in processione transeuntem nepharie occidit. Et ob hoc prefatus Dobrogostius & sua progenies ad prestacionem decime more rusticano fuerunt pertuo contempnati.

Sulislaus Petrum: Canonicum Poznaniensem trucidat:

De Edificacione Castri in Szulencz.

Anno vero Domini MCCLXIX. Otto filius Ottonis Marchionis Brandenburgensis siue de Sgorzelicz post obitum Patris sui Ottonis edificauit Castrum Szulencz inter Lubussz & Medzirzecz tolerante Boleslao Polonie duce &c.

Castrum *Szulenz* ab Ottone Marchione Brand. ædificatum:

De Obitu felicissime Salomee virginis.

Demum Anno Domini MCCLXVIII. in vigilia beati Martini, Salomea virgo generosa Sanctimonialium Ordinis Sancte Clare soror Boleslai pudici ducis Cracouie prefati in Scola Monasterii, qui locus dicebatur lapis Sancte Marie, celebre nomen virginitatis retinens, feliciter migrauit ad Christum. Ob cuius virginis amorem mater ipsius deuota cum filio suo Boleslao duce predicto Cenobium Sancte Clare in Janichosth fundauerunt, quod postmodum in Scolam ad locum propter insultancias Lithwanorum transtulerunt ac demum versus Cracouiam ad Sanctum Andream fuerat translatum, de qua narratur hoc miraculum. Quod dum quinque diebus in choro sororum ibidem in Scola inhumata iacuisset, nullum tamen

Salomea moritur: & inter *Sanctos* refertur

secre-

ſecretum inhorrorem corpus eius pudiciſſimis ſororibus ingerebat; ymmo quodam ſuauiſſimo odore de ipſius corpore ſacro prodeunte refici videbatur. Poſtquam autem corpus eius nobiliſſimum in Idus Nouembris Eccleſiaſtice fuit traditum ſepulture, & demum kalendas Julii exhumatum verſus Cracouiam humandum denuo cum magna reuerencia portaretur. Nil tamen foetoris, licet Sartophagum fuiſſet appertum, de ipſius ſacro corpore exalabat. Audiui eciam ab alia religioſiſſima virgine Martha ſanctimoniali Cenobii predicti, quod de ipſius corpore oleum mire ſuauitatis & fragrancie diſtillabat, cuius ſtillicidio multi infirmi digittis capientes & ſe exinde linientes, a quacunque detinebantur infirmitate, illico ſanabantur.

De prodicione Caſtri Bidgoſtienſi.

Anno quoque eodem quidam Theodricus Pruthenus baptiſatus Bidgoſtiam, Caſtrum Semomiſlii tradidit Boleſlao pio duci Polonie & rememorans ſe huiusmodi prodicionem comiſiſſe peciit famulum ſuum ſeu proprium, vt ipſum decollaret; qui recepto gladio ipſum protinus decollat.

Caſtri Bygdoſt proditor ſuo Juſſu occiſſus:

Cuyauitc ſuo duci obedienciam recuſarunt.

Anno denique predictoprimates Terre Cuyauie, cernentes quod Semomisl dux eorum ipſis ſpretis, fratrum barbarorum interim conſiliis vtebatur eorum in omnibus ſequens fauores, adheſerunt duci Boleſlao Polonie. Semomisl vero ſetam derelictum proſpiciens Boleſlao duci Polonie nobile Caſtrum Cruſchuiciense dono aſſignauit, vt ipſius induſtria fauori milicie Cuyauie reconciliatus ipſos ad ſue obediencie gremium reuocaret.

Turbæ in Cujauia.

De

De vaſtacione Vrbis Medzirzecenſis.

Urbs Medzirz ab Ottone Marchione Brand. capta:

Demum Anno eodem circa feſtum Sancti Michaelis, Boleſlaus pyus, dux Polonie, muniuit ciuitatem ſuam Mycdzirzecz de blancis; & priusquam fuiſſet circumdata foſſatis, Ottonis Marchionis predicti filius ex improuiſo veniens ipſam expugnauit; & caſtrum expugnare non valens ipſum exuſſit, & preda ciuitatis magnifice ditatus ad propria rediit letabundus.

De Expugnacione Caſtri Sulencz.

Caſtrum Sulencz a Boleſlao Pio: Duce Pol. captum.

Anno itaque prefato in vigilia beate Lucie Boleſlaus Pyus, dux Polonie ſepefatus Caſtellaniam Landenſem potenter ſubintrauit, ipſam incendio & rapinis totaliter deuaſtauit, & in Craſtino ad Caſtrum Sulecz rediens ipſum viriliter impugnauit. Ad quod ſui milites animoſe aggredientes igne appoſito idem Caſtrum ſuccenderunt; in quo Caſtellanum nomine Sabel cum ſua gente captiuauit; & ſic armis, equis & preda nimia ſufficienter ſunt ditati, Deo gracias agentes leti ad propria redierunt.

De Edificacione Caſtri Santhok.

Anno denique Domini MCCLXX. Otto Ottonis Marchio Brundenburgenſis circa purificationem beate Marie virginis reedificauit Caſtrum Santhok circa Ecclesiam Sancti Andree abſente Boleſlao duce Polonie, qui tunc temporis ad partes Cracouie pro quibusdam negociis peragendis ſe tranſtulit. Erat namque Caſtrum Santhok olim valde magnum, in quo multi milites & populares morabantur; & eciam in eodem caſtro prepoſitum Sancti Andree cuius Eccleſie prepoſitus in omnibus Eccleſiis infra Odram, Drawam, Wartham & Noteſz omnem Jurisdictionem in clero & populo exercebat. De praepoſitura huiusmodi Episco-

Fata Caſtri Santock.

ſco-

ſcopus Poznanienſis, qui pro tempore erat, prouidebat. Habebat eciam dictus Prepoſitus villam Kyow ad ſuam prepoſituram ſpectantem, quam nunc Caſtrenſem de Santhok aliqui occupant & aliqui Caſtrenſes de Myedzirzecz vſurpare contendunt. Nam poſtquam Marchiones Brandenburgenſes occiſo Rege Polonorum Przemiſlio Caſtellaniam & Caſtrum Santhoczenſe ococcupaſſent prepoſituram Santhoczenſem deleuerunt & Capitulo Solduenſi omnem Juriſdictionem prepoſiture Santhonienſi addere procurarunt: per quod factũ magna pars Dioeceſeos Poznanienſis in praefata caſtellania ab Eccleſia Poznanienſi per negligenciam Temporis eſt euulſa; quam licet quidam Epiſcopi, vt puta Andreas Symonowicz & Dominicus in Curia Romana repetere cepiſſent. Johannes tamen Lodza Epiſcopus Poznanienſis ſucceſſor eorundem immediatus negligenter proſequi non curauit. Eodem quoque Anno circa feſtum Sancti Gregorii Boleſlaus dux Plocenſis reedifi auit caſtrum Drdzen in nocumentum Caſtri Santhok eiusdem.

De Obitu Wladiſlai Ducis Wratiſlauienſis & Epiſcopi Salczburgenſis.

De Anno eodem Wenerabilis pater Epiſcopus Salczburgenſis Wladiſlaus dux Wratiſlauienſis, olim Henrici Ducis Sleſie occiſi pes Tartaros filius, in ſuo Epiſcopatu de hoc ſeculo circa feſtum Sancti Adalberti ad Chriſtum migrauit per ſuos Sleſianos nepharie, vt aiunt, toxico interemptus: & hoc ideo, quia ducatum Wratiſlauienſem, cuius partem habebat dimidiam, poſt mortem fratris ſui Henrici gubernabat; quam in ſuo deceſſu Henrico IVto licet paruulo fratris

Wladiſlaus Dux Sileſiæ Archiepiſcop. Salisburgenſis moritur.

tris

tris sui Henrici tercii filio Jure hereditario reliquit, veluti legitimo successori. Sic Henricus Quartus tam in patris sui, quam patrui porcionem successit.

Boleslaus Dux Polonie Castellaniam Santboczensem vastat.

Boleslai Pii Ducis Pol. victoria de Marc. Brand. reportata.

Denique de Anno Domini MCCLXXI. Boleslaus Pyus dux Polonie Polonie collecto non paruo exercitu Castellaniam Santhoczensem subintrat, in qua Otto Marchio predictus Ciuitates & villas Jure Theutunico locauerat, ipsam incendiis & spoliacionibus horribiliter per triduum deuastauit: ciuitatem quoque Soldin bene munitam & alias vrbes & Castra potenter subuertens vsque ad solum redegit & funditus euertit & magna preda ditatus ad propria feliciter rememeauit &c.

De Discordia inter Msczigionem & Warcislaum Pomoranie ducem.

Turbæ in Pomerania.

Eodem anno Warcislaus dux Pomoranie fratrem suum *Msczigionem* captiuauit & in vincula coniecit & tandem eo dimisso cum sibi Gdansk Castrum firmissimum & ciuitatem redidisset, ipse turbatus animo de fratre vlciscisci cupiens nobile Castrum predictum Cunrado Marchioni, filio quondam Johannis Marchionis de Brandeburg, tradidit, vt sibi contra fratrem suum Warcislaum auxilia preberet optata, proponens Warcislaum de terra Pomeranie profugare penitus. Warcislaus vero cum Pomeranis sibi adherentibus est adeptus Castrum Gdanczsk & alia castra potencia &c.

2